

နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်

အပိုင်း(၁)

အပိုင်း ၁

၁။ ပြည်သူ့အားလုံးတွင် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ရှိကြသည်။ ဤအခွင့်အရေးကို ပိုင်ဆိုင်သောအားဖြင့် ပြည်သူတိုင်းတွင် မိမိတို့၏ နိုင်ငံရေးစနစ်ကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင် လွတ်လပ်စွာပြဌာန်းခွင့်ရှိကြပြီး၊ မိမိတို့စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကဏ္ဍများ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိကြသည်။

၂။ အပြန်အလှန်အကျိုးရရှိရေးကို အခြေခံ၍လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတကာဥပဒေအရလည်းကောင်း ထမ်းဆောင်ရန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေးကဏ္ဍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအား ထိခိုက်ခြင်းမရှိပါက ပြည်သူ့အားလုံးတွင် မိမိတို့၏ အကျိုးစီးပွားရေးအတွက် မိမိတို့ ပိုင်ဆိုင်သော သဘာဝသယံဇာတများကို လွတ်လပ်စွာ စီမံသုံးစွဲခွင့်ရှိသည်။

၃။ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်မရှိသေးသည့် နယ်ပယ်များနှင့် ကုလသမဂ္ဂအုပ်ချုပ်မှုအောက်ရှိ နယ်ပယ်များတို့တွင် အုပ်ချုပ်ရေးကို တာဝန်ယူထားကြသော အစိုးရများအပါအဝင် ဤစာအုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအစိုးရအားလုံးက ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပြီး ကုလသမဂ္ဂပဋိညာဉ်စာတမ်းပါ ပြဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ကို လေးစားကြရမည်။

အပိုင်း(၂)

အပိုင်း ၂

၁။ ဤစာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအစိုးရအသီးသီးအနေဖြင့် မိမိတို့၏ ပိုင်နက်နယ်မြေနှင့် စီရင်အုပ်ချုပ်သည့် နယ်မြေများတွင် နေထိုင်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းအတွက် ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းက အသိအမှတ်ပြုထားသော အခွင့်အရေးများကို လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ လိင်၊ ဘာသာစကား၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ နိုင်ငံရေးခံယူချက်၊ အခြားသောအယူအဆ၊ အမျိုးသားရေးနှင့် လူမှုရေးဇစ်မြစ် စီးပွားရေးအဆင့်အတန်း၊ မွေးဖွားရာ ဇာတိဇစ်မြစ်နှင့် အခြားအဆင့်အတန်းများ အလိုက်ခွဲခြားမှုမရှိဘဲ လေးစားလိုက်နာရမည်ဟု အာမခံသည်။

၂။ အကယ်၍ လက်ရှိအခြေအနေတွင် ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းက အသိအမှတ်ပြုထားသော အခွင့်အရေးများကို စောင့်ရှောက်လိုက်နာရေးအတွက် လိုအပ်သော ဥပဒေများ သို့မဟုတ် အခြားသောစီမံခန့်ခွဲမှုများ ရေးဆွဲပြဌာန်းထားခြင်းမရှိသေးပါက ဤစာချုပ်အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံအစိုးရတိုင်းက မိမိတို့ နိုင်ငံအသီးသီး၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေနည်းကျလုပ်ငန်းစဉ်အတိုင်း ဤလိုအပ်သော ဥပဒေများ ပြဌာန်းအတည်ပြုရေးကို ဆောင်ရွက်မည်ဟု အာမခံသည်။

၃။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းကို ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော အဖွဲ့ဝင်အစိုးရတိုင်းက

- (က) ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ ပဋိညာဉ်စာတမ်းပါ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့်အခွင့်အရေးများ ချိုးဖောက်ခြင်းခံရပါက ချိုးဖောက်သူသည် အစိုးရထူးကို ကိုင်စွဲ၍ ကျူးလွန်ခြင်းဖြစ်စေကာမူ ဤချိုးဖောက်ခံရမှုကို ကုစားရန်အတွက် ထိုချိုးဖောက်သူအား ထိရောက်စွာ အရေးယူမည်ဟုလည်းကောင်း၊
- (ခ) ဤကဲ့သို့ အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရသဖြင့် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုအပေါ် တောင်းဆိုသောပုဂ္ဂိုလ်၏ အခွင့်အရေးများအား သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ကြသည့် တရားရုံး၊ အုပ်ချုပ်ရေးဌာနနှင့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တို့က သော်လည်းကောင်း၊ အခြားသက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုက သော်လည်းကောင်း အသိအမှတ်ပြုပြီး တရားဥပဒေရေးအရ အရေးယူရေးအတွက် ဦးတည်ဆောင်ရွက်မည်ဟုလည်းကောင်း၊
- (ဂ) စီရင်ချမှတ်ထားသော ဆောင်ရွက်ချက်များအတိုင်း သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းက အကောင်အထည်ဖော်ကြမည်ဟု တာဝန်ယူကြောင်းကိုလည်း အာမခံပါသည်။

အပိုင်း(၃)

ဤပဋိညာဉ်စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ အစိုးရတိုင်းက ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းပါ ပြည်သူ့ရေးရာနှင့် နိုင်ငံရေးရာအခွင့်အရေးအားလုံးအား ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ မခွဲခြားပဲ တန်းတူခံစားပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း အာမခံသည်။

အပိုဒ် (၄)

၁။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ တည်ရှိမှုအား ခြိမ်းခြောက်သည့် အရေးပေါ်အခြေအနေတွင် ထိုအရေးပေါ်အခြေအနေကို တရားဝင်ကြေညာပြီးပါက ဤပဋိညာဉ်စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ အစိုးရတရပ်အနေဖြင့် ပဋိညာဉ်စာတမ်းအရ စောင့်ထိန်းရမည့် ကတိကဝတ်များနှင့် သွေဖည်သော အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများပြုနိုင်သည်။ အကယ်၍ ဤအရေးယူဆောင်ရွက်မှုများသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေအရ လိုက်နာရမည့် အခြားကတိကဝတ်များနှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်းမပြုပါက လည်းကောင်း၊ လူမျိုးအသားအရောင်၊ လိင်၊ ဘာသာစကား၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာနှင့် လူမှုရေးဖော်ပြချက်တို့ကိုလိုက်၍ ခွဲခြားခြင်းသော်လည်းကောင်းမရှိဘဲ အခြေအနေအရ လတ်တလော အရေးတကြီးလိုအပ်လာလျှင် မလွဲမရှောင်သာသဖြင့် လုပ်ဆောင်ရဖွယ်ရှိပါသည်။

၂။ ပုဒ်မ ၆၊ ၇၊ ၈၊ (အပိုဒ် ၁ နှင့် ၂)၊ ၁၁၊ ၁၅၊ ၁၆ နှင့် ၁၈ တို့၏ ပြဌာန်းချက်များအား ဤပြဌာန်းချက်ဖြင့် သွေဖည်ခြင်း မရှိစေရ။

၃။ ဤပဋိညာဉ်စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနက် ဤကဲ့သို့ သွေဖည်ခွင့်ကို ခံယူကျင့်သုံးသော မည်သည့်နိုင်ငံအစိုးရကိုမဆို ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်မှတစ်ဆင့် အခြားသောပဋိညာဉ်စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအစိုးရများအားလုံးက မည်သည့်အပိုဒ်အား သွေဖည်၍ ဆောင်ရွက်သည်။ အဘယ်ကြောင့် သွေဖည်ရသည်ဆိုသည့်အချက်တို့ကို ချက်ချင်းအကြောင်းကြားရမည်။ မည်သည့်နေ့ရက်တွင် ဤကဲ့သို့သွေဖည်ဆောင်ရွက်နေခြင်းကို ရပ်ဆိုင်းမည်ဆိုသည်ကိုလည်း ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်မှ တစ်ဆင့် အကြောင်းကြားရမည်။

အပိုဒ်(၅)

၁။ မည်သည့်နိုင်ငံအစိုးရမဆို၊ မည်သည့်အုပ်စုမဆို ၊ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်မဆို အသိအမှတ်ပြုထားဆဲဖြစ်သော အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များပျက်စီးစေရန် ရည်ရွယ်သည့်လုပ်ရပ်များတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤကဲ့သို့သောလုပ်ရပ်များ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းက ပြဌာန်းထားသည်ထက်များစွာ ပိုမိုခံစားနေကြသော အခွင့်အရေးများအား ကန့်သတ်နိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟူ၍လည်းကောင်း ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းအား အဓိပ္ပါယ်မဖွင့်ဆိုရ။

၂။ ဤပဋိညာဉ်စာချုပ်အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် ဥပဒေအရ လည်းကောင်း၊ အစဉ်အလာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ စည်းမျဉ်းဥပဒေအရ လည်းကောင်း၊ ထုံးတမ်းစဉ်လာအားဖြင့်လည်းကောင်း တည်ဆဲဖြစ်သော မည်သည့်အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးကိုမျှ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းက အသိအမှတ်ပြုထားခြင်းမရှိဟု အကြောင်းပြ၍လည်းကောင်း၊ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းက ပြဌာန်းထားသော လူ့အခွင့်အရေးများသည် တည်ဆဲလူ့အခွင့်အရေးများအောက် ယုတ်လျော့သည်ဟု အကြောင်းပြ၍လည်းကောင်း ထိုတည်ဆဲဖြစ်သော အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများအား ကန့်သတ်ခြင်းသော်လည်းကောင်း ၊ ယုတ်လျော့စေခြင်းသော်လည်းကောင်း မပြုရ။

အပိုဒ်(၃)

အပိုဒ်(၆)

၁။ အသက်ရှင်ရပ်တည်ပိုင်ခွင့်သည် လူသားတိုင်း၏ မငြင်းဆန်နိုင်သော မွေးရာပါ အခွင့်အရေးဖြစ်သည်။ ဤအခွင့်အရေးကို ဥပဒေဖြင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရမည်။ မည်သူမျှ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်အား အသက်ဆုံးရှုံးအောင် တရားမဲ့စွာလုပ်ဆောင်ပိုင်ခွင့်မရှိ။

၂။ သေဒဏ်အပြစ်ပေးသောစနစ်ကို အဆုံးမသတ်နိုင်သေးသော နိုင်ငံများတွင် အဆိုးရွားဆုံးသော ပြစ်မှုများကို ကျူးလွန်ကြသူများကိုသာ ပြစ်မှုကျူးလွန်စဉ်က တည်ဆဲတရားဥပဒေအရ သေဒဏ်စီရင်ချက်ချနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဤကဲ့သို့ သေဒဏ်ချမှတ်ရာ၌ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်း၏ ပြဌာန်းချက်များနှင့် လည်းကောင်း၊ မျိုးဖြတ်သတ်ဖြတ်မှုတားဆီးရေးနှင့် အပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်နှင့် လည်းကောင်း ကွဲလွဲခြင်းမရှိစေရ။ ထိုအပြစ်ဒဏ်ကို အမြင့်ဆုံးတရားရုံးက နောက်ဆုံးစီရင်ချက် ချမှတ်အတည်ပြုပြီးမှသာလျှင် စီရင်နိုင်ပါသည်။

၃။ သတ်ဖြတ်သုတ်သင်ခြင်းသည် မျိုးဖြတ်သတ်ဖြတ်သည့် ရာဇဝတ်မှုတွင် အကျူးဝင်သည်ဖြစ်ရာ အဖွဲ့ဝင်အစိုးရတစ်ဖွဲ့က မျိုးဖြတ် သတ်ဖြတ်မှုတားဆီးရေးနှင့် အပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်ပါ ကတိကဝတ်တစ်ခုခုအား တနည်းနည်းဖြင့် မျိုးဖောက်ရန် ဤအပိုဒ်ကခွင့်မပြုကြောင်း နားလည်ပါသည်။

၄။ သေဒဏ်ချမှတ်ခြင်းခံရသူသည် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်အတွက် သော်လည်းကောင်း၊ သေဒဏ်အစား အခြားအပြစ်ဒဏ် ပြောင်း

လဲခံစားခွင့်အတွက်သော်လည်းကောင်း၊ လျှောက်ထားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်အတွက်သော်လည်းကောင်း သေဒဏ်အစား အခြားအပြစ်ဒဏ် ပြောင်းလဲခံစားခွင့်အတွက်သော်လည်းကောင်း လျှောက်ထားချက်မှန်သမျှကို လိုက်လျောနိုင်ပါသည်။

၅။ အသက် ၁၈ နှစ်အောက်ငယ်သော လူငယ်များကျူးလွန်သောရာဇဝတ် ပြစ်မှုများအတွက် သေဒဏ်စီရင်ချက် မချမှတ်ရ။ ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီးများအား သေဒဏ်မစီရင်ရ။

၆။ သေဒဏ်ပေးသည့် စနစ်ဖျက်သိမ်းရေးအား ရွှေ့ဆိုင်းရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ တားဆီးရန်အတွက်သော်လည်းကောင်း မည်သည့်အဖွဲ့ဝင်အစိုးရကိုမျှ ဤအပိုဒ်က အားမပေးပါ။

အပိုဒ် (၇)

မည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမျှ မနှိပ်စက်ရ။ ရက်စက်စွာ မပြုကျင့်ရ။ လူမဆန်သော သို့မဟုတ် လူ့ဂုဏ်သိက္ခာကို ညှိုးနွမ်းစေသော ဆက်ဆံမှုမျိုးကိုသော်လည်းကောင်း၊ အပြစ်ပေးမှုသော်လည်းကောင်း မပြုလုပ်ရ။ အထူးသဖြင့် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအား ၎င်း၏ပင်ကိုယ်သဘောဆန္ဒမပါဘဲ ဆေးပညာနှင့် သိပ္ပံပညာသုတေသနစမ်းသပ်မှုအတွက် အသုံးမချရ။

အပိုဒ် (၈)

၁။ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမျှ ကျေးကျွန်မပြုရ။ အသွင်အမျိုးမျိုးဆောင်သော ကျွန်စနစ်နှင့် ကျွန်ရောင်းဝယ်ရေးကို တားမြစ်ပိတ်ပင်ခြင်း ပြုရမည်။

၂။ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမျှ ကျေးကျွန်သဖွယ်မပြုရ။

- (က) မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမျှ အတင်းအကြပ် သို့မဟုတ် မလုပ်မနေရ လုပ်ရမည်ဟု စေခိုင်းသောအလုပ်မျိုးကို လုပ်ရန်မလို။
- (ခ) ပြစ်မှုတစ်စုံတစ်ရာနှင့်ပတ်သက်ပြီး ထောင်ဒဏ် အပြစ်ပေးသောစနစ်ရှိပြီး ဤသို့သော ပြစ်ဒဏ်ကို သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးက စီရင်ချက်ချမှတ်နိုင်သော နိုင်ငံများအနေဖြင့် အပိုဒ် ၂ (က)ပါ ပြဌာန်းချက်အား လိုက်နာရေးကို ရှေ့ရှုရမည်။
- (ဂ) ဤအပိုဒ်ပါ " အတင်းအကြပ် သို့မဟုတ် မလုပ်မနေရ လုပ်ရမည်ဟု စေခိုင်းသောအလုပ်" ဆိုရာတွင် အောက်ပါ အလုပ်များကို မဆိုလိုပါ။

- (၁) အပိုဒ် (ခ)တွင် ဖော်ပြသော အလုပ် သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုအမျိုးမျိုး၊ တရားရုံးက တရားဥပဒေအရ အပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းကြောင့် ထောင်ဒဏ်ချခံနေရသူတစ်ဦးအဖို့ သာမန်အားဖြင့် လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်သော အလုပ်မျိုး။
- (၂) စစ်ရေးလက္ခဏာဆောင်သော တာဝန်အမျိုးမျိုးနှင့် ခံယူချက်အရ ငြင်းဆန်ပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုသော နိုင်ငံများတွင် ခံယူချက်အရငြင်းဆန်သူပင် ဥပဒေအရထမ်းဆောင်ရန် လိုအပ်သောအမျိုးသားရေး တာဝန်အမျိုးမျိုး။
- (၃) လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ တည်မြဲမှုနှင့် အကျိုးစီးပွားကို ခြိမ်းခြောက်သော အရေးပေါ်အခြေအနေ သို့မဟုတ် ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင်နေရသော အခြေအနေတွင် ထမ်းဆောင်ရန်လိုအပ်သော တာဝန်အမျိုးမျိုး။
- (၄) ပြည်သူတစ်ဦးအနေဖြင့် သာမန်အားဖြင့် ဝတ္တရားရှိသည်နှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည့် အလုပ်အမျိုးမျိုး။

အပိုဒ် ၉

၁။ လူသားတိုင်းတွင် လွတ်လပ်ခွင့်ရှိပြီး မိမိ၏လိုခြံရေးကိုလည်း ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ မည်သူ့ကိုမျှ တစ်ဖက်သတ် အာဏာသုံး၍ ဖမ်းဆီးခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ တရားဥပဒေမဲ့ မတရားထိန်းသိမ်းခြင်းသော်လည်းကောင်း မပြုလုပ်ရ။ တည်ဆဲဥပဒေအရ ချမှတ်ထားသော နည်းဥပဒေအရ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းရန် လိုအပ်သော အခြေအနေမှတစ်ပါး ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ လွတ်လပ်ခွင့်ကို မဆုံးရှုံးစေရ။

၂။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအား ဖမ်းဆီးရာ၌ ဖမ်းဆီးချိန်တွင် ယင်းပုဂ္ဂိုလ်အား ဖမ်းဆီးရသည့်အကြောင်းကို အသိအမှတ်ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး စွဲဆိုချက်တစ်စုံတစ်ရာရှိပါက ချက်ချင်းအသိပေးရမည်။

၃။ တစ်စုံတစ်ဦးအား ရာဇဝတ်ကျူးလွန်ကြောင်းစွဲဆိုချက်ဖြင့် ဖမ်းဆီးခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်းသော်လည်းကောင်း ပြုလုပ်ပါက ၎င်းအား တရားသူကြီးတစ်ဦး သို့မဟုတ် တရားစီမံပိုင်ခွင့် အာဏာအပ်နှင်းခြင်းခံရသော အရာရှိတစ်ဦး၏ ရှေ့မှောက်သို့ ချက်ချင်းခေါ်ဆောင်လာရမည်ဖြစ်ပြီး ဤပုဂ္ဂိုလ်တွင် သင့်တော်သောကာလအပိုင်းအခြားတစ်ခုအတွင်း ကြားနာစစ်ဆေးမှုကို စတင်ခံယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ သို့မဟုတ် သင့်တော်သော ကာလအပိုင်းအခြားတစ်ခုအတွင်း ကြားနာစစ်ဆေးမှုများ မပြုနိုင်ပါက ၎င်းအားလွတ်ပေးရမည်။ တရားကြားနာမှုအားစောင့်စားနေကြသော တရားခံများအား ဖမ်းဆီးချုပ်ထားခြင်းသည် ယေဘုယျအားဖြင့် လိုက်နာရသည့် လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်မဟုတ်ပါ။ သို့သော် တရားခံက တရားခွင့်သို့ လာရောက်အစစ်ဆေးခံရန် လိုအပ်သည့်အခါတိုင်း လာရောက်စစ်ဆေးခံမည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စီရင်ချက်ချမှတ်သည့် အခါတွင်လည်းတရားခွင့်သို့ လာရောက်မည်ဟုလည်း အာမခံလျှင် ၎င်းအားချုပ်နှောင်ထားခြင်းမှ လွတ်ပေးရမည်။

၄။ ဖမ်းဆီးခြင်း သို့မဟုတ် ထိန်းသိမ်းခြင်းကြောင့် လွတ်လပ်ရေးဆုံးရှုံးနေရသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအနေဖြင့် ၎င်းအား ဖမ်းဆီးခြင်း သို့မဟုတ် ထိန်းသိမ်းခြင်းသည် ဥပဒေနှင့် ညီမညီ၊ ဥပဒေနှင့် မညီပါက ၎င်းအားလွတ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် တရားရုံးက အချိန်မဆိုင်းဘဲ ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်ရန်အလို့ငှာ တရားရုံးထံလျှောက်ထားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

၅။ တရားဥပဒေမဲ့ဖမ်းဆီးခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်းသော်လည်းကောင်းခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတွင် အမိန့်အရ ပေးကိုပေးရမည့် လျော်ကြေးရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၀

၁။ လွတ်လပ်ခွင့်ဆုံးရှုံးနေရသော ပုဂ္ဂိုလ်အား လူသားချင်းစာနာသော စိတ်ဓါတ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ လူ့ပင်ကိုယ်ဂုဏ်သိက္ခာကို လေးစားသော စိတ်ဓါတ်ဖြင့်လည်းကောင်း ဆက်ဆံရမည်။

၂။ (က) ခြွင်းချက်ထားရမည့် အခြေအနေမျိုးမှတစ်ပါး တရားစွဲဆိုခြင်းခံနေရသော ပုဂ္ဂိုလ်များအား ပြစ်ဒဏ်ကျခံနေရသူများနှင့် အတူရောမထားဘဲ သီးခြားခွဲထားရမည်။ ၎င်းတို့အား ပြစ်ဒဏ်ကျခံနေရသူများမဟုတ်ဟူသော အဆင့်အတန်းနှင့်အညီ တသီးတခြား ဆက်ဆံရမည်။

(ခ) အရွယ်မရောက်သေးသော အချုပ်သားများအား အရွယ်ရောက်ပြီးသူနှင့် ရောနှောမထားဘဲ သီးခြားထားရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့အား စောနိုင်သမျှ စောလျင်စွာ ကြားနာစစ်ဆေးရမည်။

၃။ ထောင်ကျတရားခံများအား ၎င်းတို့လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် တဖန်ပြန်လည် ရပ်တည်နိုင်ပြီး လူမှုရေးအရ ပြန်လည်ထူထောင်နိုင်လာကြစေရန် ရွယ်ရည်ချက်ဖြင့် အပြစ်ပေးဆုံးမခြင်းသည် ၎င်းတို့ကျူးလွန်သော ပြစ်မှုအတွက် နောင်တရအောင် ပဲ့ပြင်သောဖြစ်စဉ်၏ အင်္ဂါရပ်ဖြစ်ပါသည်။ အရွယ်မရောက်သေးသော တရားခံများအား အရွယ်ရောက်သောသူများနှင့် သီးခြားခွဲထားရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့အား အသက်အရွယ် အဆင့်အတန်းနှင့် လျော်ညီစွာ ဆက်ဆံရမည်ဖြစ်သည်။

အပိုဒ်(၁၁)

သဘောတူညီချက်အရ ထမ်းဆောင်ရန်လိုအပ်သည့် ကတိကဝတ်ကိုထမ်းဆောင်ရန် ပျက်ကွက်မှုသက်သက်ကြောင့် မည်သူ့ကိုမျှ မချုပ်နှောင်ရ။

အပိုဒ်(၁၂)

၁။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နယ်မြေအတွင်း၌ တရားဝင်နေထိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း အဆိုပါနိုင်ငံအတွင်း လွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်ရှိပြီး မိမိနှစ်သက်ရာအရပ်၌ နေထိုင်နိုင်သော လွတ်လပ်ခွင့်လည်းရှိသည်။

၂။ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း မိမိနိုင်ငံအပါအဝင် မည်သည့်နိုင်ငံကိုမဆို လွတ်လပ်စွာ ထွက်ခွာပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

၃။ အမျိုးသားလုံခြုံရေး၊ ပြည်သူ့လူထုအတွင်း သဟဇာတရရှိရေး၊ လူထုကျန်းမာရေးနှင့် အကျင့်စာရိတ္တ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် အခြား ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ လွတ်လပ်ခွင့်များကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးတို့အတွက် ဥပဒေအရလိုအပ်၍ ချမှတ်ရသော ကန့်သတ်ချက်မျိုးမှလွဲ၍ မည်သည့်ကန့်သတ်ချက်မျှ အထက်ဖော်ပြပါ လွတ်လပ်ခွင့်များကို မထိပါစေရ။ အထက်ပါအခွင့်အရေးများသည် ပဋိညာဉ်စာချုပ်ပါ အခြားသောအခွင့်အရေးများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိကြသည်။

၄။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ မိမိနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်ခွင့်ကိုလဲ မရုပ်သိမ်းရ။

အပိုဒ်(၁၃)

ဤပဋိညာဉ်စာချုပ်အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နယ်မြေအတွင်း တရားဝင်နေထိုင်လျက်ရှိသော နိုင်ငံခြားသားတစ်ဦးအား ဥပဒေနှင့် အညီ ချမှတ်ထားသော ဆုံးဖြတ်ချက်အရသာလျှင် ပြည်နှင့်ဒဏ်ပေးနိုင်ပါသည်။ အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် ပတ်သက်နေသဖြင့် မလွဲမရှောင်သာ ပြည်နှင့်ဒဏ်ပေးရန်လိုအပ်သည့် အခြေအနေမှလွဲ၍ အခြားသောအကြောင်းကြောင်းကြောင့် ပြည်နှင့်ဒဏ်ပေးခြင်းဖြစ်လျှင် အဆိုပါနိုင်ငံခြားသားအား အယူခံဝင်ခွင့်ပြုရမည်ဖြစ်ပြီး အယူခံအား သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းကဖြစ်စေ၊ ၎င်းကခန့်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များကဖြစ်စေ လက်ခံစဉ်းစားရပါမည်။

အပိုဒ်(၁၄)

၁။ လူတိုင်းတရားရုံး သို့မဟုတ် ပြစ်မှုခံရမှုများရှေ့မှောက်တွင် တန်းတူညီမျှမှုရှိသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအား မူခင်းတရပ်နှင့် ပတ်သက်ပြီး ရာဇဝတ်ပြစ်မှုကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုရာ၌လည်းကောင်း၊ တရားမမှုတရပ်နှင့် ပတ်သက်ပြီး မိမိ၏ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည့် အခွင့်အရေးများနှင့် ထမ်းထောင်ရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားများအပေါ် တရားစွဲဆိုရာ၌ လည်းကောင်း၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်တွင် ဥပဒေနှင့် ဖွဲ့စည်းသည့် လိုအပ်သောအရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံကာ လွတ်လပ်ပြီး ဘက်လိုက်ခြင်းမရှိသည့် တရားရုံးက လူအများရှေ့မှောက်တွင် ကြားနာစစ်ဆေးခွင့်ကို ခံစားနိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာ လုံခြုံရေးကို အကြောင်းပြု၍သော်လည်းကောင်း၊ လူထုအတွင်း သဟဇာတရှိရေးကို ငဲ့ကွက်၍သော်လည်းကောင်း၊ အမှုရင်ဆိုင်နေကြသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး အကျိုးစီးပွားကို စောင့်ရှောက်ရန် လိုအပ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ထူးခြားသော အခြေအနေမျိုးကြောင့် ကြားနာစစ်ဆေးထွက်ဆိုမှုများ လူသိရှင်ကြားဖြစ်သွားလျှင် တရားဥပဒေနှင့် ကိုက်ညီစွာ တရားစီရင်ရေးကိုထိခိုက်နိုင်သည်ဟု တရားရုံးက သဘောထားလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ သတင်းထောက်များနှင့် ပြည်သူလူထုအား တရားခွင့် တလျှောက်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ တရားခွင့်၏ကြားနာစစ်ဆေးမှုဖြစ်စဉ်၏ တစ်စိတ်တဒေသကိုသော် လည်းကောင်း တက်ရောက်ကြည့်ရှုသတင်းယူခြင်းအား တားမြစ်ပိတ်ပင်နိုင်ပါသည်။ ကလေးသူငယ်တရားခံများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ငဲ့ကွက်၍ ကလေးသူငယ်ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှု သို့မဟုတ် ကလေးသူငယ်နှင့် ပတ်သက်နေသော အိမ်ထောင်ရေးအငြင်းပွားမှု၊ သားသမီးအုပ်ထိန်းခွင့် ရလိုမှုများတွင် အမှုနှင့်သက်ဆိုင်သော ကလေးငယ်တို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်သည့်အနေဖြင့် စီရင်ချက်ကို လူသိရှင်ကြားမထုတ်ပြန်ရ။ ဤကဲ့သို့အမှုများမှအပ ရာဇဝတ်မှု အားလုံးတွင်ချမှတ်သော စီရင်ချက်မှန်သမျှကို လူသိရှင်ကြား ထုတ်ပြန်ရမည်။

၂။ ရာဇဝတ်ပြစ်မှုအရ တရားစွဲဆိုခြင်းခံရသူ မှန်သမျှသည် တရားဥပဒေအရ ၎င်းကို အပြစ်ရှိကြောင်း သက်သေမပြနိုင်သမျှ ကာလပတ်လုံး ၎င်းအား အပြစ်ကင်းသူအဖြစ် သဘောထားခြင်းကိုခံယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

၃။ ရာဇဝတ်ပြစ်မှုအရ အပြစ်ရှိကြောင်း စွဲဆိုခံရသူတိုင်းတွင် အနည်းဆုံး အောက်ပါအာမခံချက်များ တန်းတူခံစားပိုင်ခွင့် အပြည့်အဝရှိသည်။

- (က) ၎င်းအားစွဲဆိုချက်၏ သဘာဝနှင့် စွဲဆိုရသည့် အကြောင်းအရင်းတို့၏ အသေးစိတ်ကို ၎င်းနားလည်သည့် ဘာသာစကားဖြင့် ချက်ချင်းအသိပေးရမည်။
- (ခ) ၎င်းအနေဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ခုခံကာကွယ်ရေးအတွက် ပြင်ဆင်ရန်နှင့် မိမိကိုယ်တိုင် ရွေးချယ်သော ဥပဒေအကျိုးဆောင်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးတို့အတွက် အချိန်နှင့် အထောက်အကူ လုံလောက်စွာပေးရမည်။
- (ဂ) ကြန့်ကြာမှုမရှိစေပဲ ကြားနာစစ်ဆေးမှု စတင်ရမည်။
- (ဃ) ၎င်း၏ရှေ့မှောက်၌ပင် ကြားနာစစ်ဆေးရမည်။ ၎င်းတွင် မိမိကိုယ်ကို ခုခံကာကွယ်သည့်အနေဖြင့် ကိုယ်တိုင်ချေပပိုင်ခွင့်ရှိသကဲ့သို့ နှစ်သက်ရာ ဥပဒေအကျိုးဆောင်၏ အကူအညီရယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ အကယ်၍ ၎င်းဥပဒေ အကျိုးဆောင်၏ အကူအညီမရယူသေးပါက ၎င်းအခွင့်အရေးရှိကြောင်း အသိပေးရမည်။ တရားမျှတစွာ ကြားနာ စစ်ဆေးရေး ကို ရှေ့လျက်လိုအပ်ပါက ဥပဒေအကျိုးဆောင်ငှားရမ်းနိုင်စွမ်း မရှိသောတရားခံအတွက် ဥပဒေအကျိုးဆောင်ခန့်ထားပေးရမည်။ ဤသို့ခန့်ထားခြင်းတွင် ဥပဒေအကျိုးဆောင်ခကို တရားခံထံမှ ရယူခြင်းမပြုရ။
- (င) ၎င်းဘက်မှထွက်ဆိုသည့် တရားခံပြသက်သေများအား ဆင့်ခေါ်စစ်ဆေးသည့်အခါ ၎င်းအားဆန့်ကျင်ထွက်ဆိုကြသည့် တရားလိုပြသက်သေများအား စစ်ဆေးသည့် အခြေအနေမျိုး၌ပင် စစ်ဆေးရမည်။
- (စ) ၎င်းသည် တရားရုံးကသုံးစွဲသော ဘာသာစကားကို နားမလည်ပါက ၎င်းအတွက် ဘာသာပြန်ပုဂ္ဂိုလ် ခန့်ထားပေးရမည်။

(ဆ) အပြစ်ကို အတင်းအကြပ်ဝန်ခံစေခြင်း သို့မဟုတ် မိမိကိုယ်တိုင်ဆန့်ကျင်ထွက်ဆိုချက်မျိုး အတင်းအကြပ်ပေးစေခြင်း မပြုလုပ်ရ။

၄။ လူမမယ်ကလေးသူငယ်များ၏ အမှုများကို ကြားနာစစ်ဆေးရာတွင် ၎င်းကလေးငယ်၏ အသက်အရွယ်ကိုထောက်ထား၍ လည်းကောင်း၊ ၎င်းအား ပြန်လည်ပြုစုပျိုးထောင်ရေးကို ရှေးရှုရေးကိုလည်းကောင်း ဆီလျော်သောလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဖြင့် ကြားနာ စစ်ဆေးရမည်။

၅။ ရာဇဝတ်မှုတစ်ခုဖြင့် အပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခံရသူတိုင်း ဥပဒေအရ အထက်တရားရုံးတွင် - အပြစ်ချမှတ်ချက်အား ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် အတွက် အယူခံပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

၆။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ် တဦးတယောက်အား ရာဇဝတ်ကြောင်းအရ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ပြီးသည့်နောက်၊ နောက်ထပ်ရှိသောအချက်အလက် များကိုကြည့်ရှု၍ ၎င်းအားပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခဲ့ခြင်းသည် မှားယွင်းကြောင်းပေါ်လွင်လာခဲ့သဖြင့် ၎င်းအပေါ် အပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ချက်အား ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းသည်ဖြစ်စေ ၎င်းအားလွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးရသည်ဖြစ်စေ၊ ဤအထောက်အထား အချက်အလက်သစ်များအား အချိန်မှီမဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ခြင်းမှာ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်ကိုယ်၌က ထိခိုက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု သက်သေမပြနိုင်ပါက ဤပုဂ္ဂိုလ်အား ၎င်းအပြစ်ဒဏ် ချမှတ်ချက်ကြောင့် ခံစားခဲ့ရသည့် ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုများအတွက် ဥပဒေအရ လျော်ကြေးပေးရမည်။

အပိုဒ် ၁၅

၁။ ကျူးလွန်ချိန်၌ တိုင်းပြည်၏ ဥပဒေအရ ဖြစ်စေ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ ဖြစ်စေ၊ ရာဇဝတ်မှုမမြောက်သော ပြစ်မှုကျူးလွန် ခဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း သို့မဟုတ် လုပ်သင့်လုပ်ဆောင်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်းဖြင့် ရာဇဝတ်မှုမမြောက်သော ပြစ်မှုကို ထိုဥပဒေပြဌာန်းချိန် ပြုလုပ်ခဲ့သော သူတိုင်းအား (တည်ဆဲဥပဒေဖြင့်) ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်သည်ဟု (နောက်ကြောင်းပြန်၍) ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်သည်ဟု မသတ်မှတ်ရ။ ထိုနည်းတူ ရာဇဝတ်မှုကို ထိုအချိန်၌ ကျူးလွန်သူခွဲအား တည်ဆဲဥပဒေအရ ပေးရမည့်ဥပဒေထက် ပို၍ကြီးလေးသော အပြစ်ဒဏ်မပေးရ။ အကယ်၍ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခဲ့ပြီးနောက် လျော့ပေါ့သော အပြစ်ဒဏ်ပေးရန် ဥပဒေပြဌာန်းချက်အသစ်ပေါ်ပေါက်လာ ပါက ပြစ်မှုကျူးလွန်သူသည် ဤပြဌာန်းချက် အသစ်၏အကျိုးကို ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

၂။ နိုင်ငံတကာမှ အသိအမှတ်ပြုထားသောအထွေထွေ ဥပဒေများအရ တစ်စုံတရာလုပ်ဆောင်ခြင်း သို့မဟုတ် လုပ်ဆောင်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်းဖြင့် ပြဌာန်းခဲ့သော ဥပဒေများအရ ထိုအချိန်တွင် ရာဇဝတ်မှုမမြောက်သော ပြစ်မှုကိုကျူးလွန်ခဲ့သူတိုင်းအား ကြားနာ စစ်ဆေးခြင်းနှင့် အပြစ်ဒဏ် စီရင်ခြင်းများကို ထိပါးစေရန် ဤပုဒ်မက မရည်ရွယ်ပါ။

အပိုဒ် ၁၆

လူသားတိုင်း နေရာဒေသမရွေး ဥပဒေရှေ့မှောက်တွင် လူသားတစ်ဦးအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခံပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၇

၁။ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်မျှ ၎င်း၏ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိစ္စများ၊ ၎င်း၏မိသားစုအိမ်ထောင်ရေး၊ ၎င်း၏ပေးစားပြန်စာများနှင့် ပတ်သက်၍ တဖက်သတ် အာဏာသုံး၍လည်းကောင်း၊ ဥပဒေနှင့် မညီသော နည်းလမ်းများနှင့် လည်းကောင်း စွက်ဖက်ခံရခြင်း မရှိစေရ။

၂။ လူသားတိုင်းတွင် ဤကဲ့သို့သော စွက်ဖက်မှုများ၊ တိုက်ခိုက်မှုများမှ လုံခြုံမှုရှိစေရန် တရားဥပဒေ၏ အကာအကွယ်ကို ခံယူပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၈

၁။ လူသားတိုင်းတွင် လွတ်လပ်စွာ တွေးခေါ်ပိုင်ခွင့်၊ ခံယူပိုင်ခွင့်နှင့် ဘာသာရေးကိုးကွယ်ပိုင်ခွင့်တို့ရှိကြသည်။ ဤအခွင့်အရေးများတွင် မိမိနှစ်သက်ရာဘာသာ သို့မဟုတ် အယူဝါဒကို မိမိတစ်ဦးတည်းသော်လည်းကောင်း၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်သော်လည်းကောင်း စု ပေါင်း၍သော်လည်းကောင်း၊ သီးခြားတစ်ကိုယ်ရေဖြစ်စေ၊ လူသိရှင်ကြားဖြစ်စေ၊ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ပိုင်ခွင့်တို့ရှိပြီး မိမိ၏ ဘာသာ သို့မဟုတ် ယုံကြည်ကိုးကွယ်သော အယူဝါဒကိုလွတ်လပ်စွာ ဆောက်တည်ကျင့်သုံး ပို့ချပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

၂။ မည်သူ့ကိုမျှ ၎င်းနှစ်သက်ရာဘာသာ သို့မဟုတ် အယူဝါဒအား လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခံယူခွင့်ကို ထိခိုက်စေသည့်အနိုင်ထက်ပြု ကျင့်ခြင်း မရှိစေရ။

၃။ လူထုလုံခြုံရေး၊ ပြည်သူလူထုအတွင်း သဟဇာတရှိရေး၊ လူထုကျန်းမာရေး၊ လူထုစာရိတ္တနှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ လွတ်လပ်

ခွင့်များနှင့် အခြားအခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်လိုသော ကန့်သတ်ချက် အတိုင်းအတာထက်ကျော်လွန်၍ မည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဘာသာရေး သို့မဟုတ် အယူဝါဒလွတ်လပ်ခွင့်ကိုမျှ မကန့်သတ်ရ။

၄။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော နိုင်ငံတိုင်းက မိဘ သို့မဟုတ် တရားဝင်အုပ်ထိန်းသူများတွင် မိမိတို့ယုံကြည် ချက်နှင့်အညီ မိမိတို့၏ သားသမီးအား ဘာသာရေး သို့မဟုတ် ကိုယ်ကျင့်တရားဆိုင်ရာ ပညာတို့ကို လွတ်လပ်စွာ သင်ကြားပို့ချ ပိုင် ခွင့်ရှိသည်ကို လေးစားပါမည်ဟု အာမခံသည်။

အပိုဒ် ၁၉

၁။ လူသားတိုင်းသည် မည်သည့်စွက်ဖက်မှုမပါဘဲ မိမိတို့၏အတွေးအခေါ်အယူဆများကို လွတ်လပ်စွာ စွဲကိုင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

၂။ လူတိုင်းလွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုရေးသား ဖော်ပြပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ဤအခွင့်အရေးတွင် လွတ်လပ်စွာပြောဆိုပိုင်ခွင့်၊ နယ်နမိတ်ပိုင်း ခြားကျော်လွန်၍ နှုတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ စာရေးသား၍ဖြစ်စေ၊ ပုံနှိပ်၍ဖြစ်စေ၊ အနုပညာအမျိုးမျိုးနှင့်ဖြစ်စေ၊ အမျိုးမျိုးသော သတင်းအချက် အလက်၊ အတွေးအခေါ်များကို လွတ်လပ်စွာဖြန့်ချိပိုင်ခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာလက်ခံပိုင်ခွင့်တို့ရှိသည်။

၃။ ဤအပိုဒ်ပါ အပိုဒ်(၂) ပါ အခွင့်အရေးကို ကျင့်သုံးရာတွင် အထူးစောင့်ရှောက်ရမည့်တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားများရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဤအခွင့်အရေးများအပေါ် ကန့်သတ်ချက်တစ်စုံတစ်ရာ ရှိနိုင်သည်။ သို့သော် ဤကန့်သတ်ချက်များသည် ဥပဒေနှင့် ကိုက်ညီရမည် ဖြစ်ပြီး -

- (က) အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ဤအခွင့်အရေးနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာတို့ကို လေးစားရမည်။
- (ခ) နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး၊ လူထုအတွင်း သဟဇာတရှိရေး၊ လူထုကျန်းမာရေးနှင့် လူထုစာရိတ္တတို့ကို ကာကွယ်ရေး။

အပိုဒ် ၂၀

၁။ စက်မက်တိုက်ခိုက်ရေးအတွက် ဝါဒဖြန့်မှုမှန်သမျှကို ဥပဒေကတားမြစ်ရမည်။

၂။ လူလူချင်းခွဲခြားမှု၊ ရန်လိုမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုမှန်သမျှတို့ကို သွေးထိုးလှုံ့ဆော်သည့် အမျိုးသားရေး သို့မဟုတ် လူမျိုးရေး သို့မဟုတ် ဘာသာရေးအမုန်းပွားရန် ဝါဒဖြန့်မှုမှန်သမျှကို ဥပဒေဖြင့်တားမြစ်ရမည်။

အပိုဒ် ၂၁

ငြိမ်းချမ်းစွာ စုရုံးပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုသည်။ ဒီမိုကရေစီ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအတွင်း နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး သို့မဟုတ် လူထု လုံခြုံအန္တရာယ်ကင်းရေး၊ လူထုအတွင်း သဟဇာတရှိရေး ၊ လူထုကျန်းမာရေး၊ လူထုအကျင့်စာရိတ္တထိန်းသိမ်းရေးနှင့် အခြား ပုဂ္ဂိုလ်ရေးတို့၏ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်တို့အား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်လိုအပ်သည်နှင့်အညီ ဥပဒေအရချမှတ်ရန် လိုအပ်သော ကန့်သတ်ချက်မျိုးမှလွဲ၍ မည်သည့်ကန့်သတ်ချက်မျှ ဤအခွင့်အရေးပေါ်မချမှတ်ရ။

အပိုဒ် ၂၂

၁။ လူသားတိုင်းတွင် မိမိ၏အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ရေးအတွက် အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ တည်ထောင်ပိုင်ခွင့်နှင့် ပေါင်းစည်းခွင့်တို့ အပါအဝင် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် လွတ်လပ်စွာ အသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

၂။ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး သို့မဟုတ် လူထုလုံခြုံအန္တရာယ်ကင်းရေး၊ လူထုအတွင်း သဟဇာတရှိရေး၊ လူ ထုကျန်းမာရေး၊ လူထုအကျင့်စာရိတ္တ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်တို့အား ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရန် လိုအပ်သည်နှင့်အညီ ဥပဒေအရ ချမှတ်ရန်လိုအပ်သော မည်သည့်အကန့်အသတ်မှ ဤအခွင့်အရေးအားကျင့် သုံးခြင်းအပေါ်မချမှတ်ရ။ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့တို့ ဤအခွင့်အရေးခံစားကျင့်သုံးခြင်းအပေါ် တရားဥပဒေအရ ကန့် သတ်ခြင်းတို့ကို ဤပုဒ်မက မတားမြစ်ပါ။

၃။ ဤပုဒ်မသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ် လွတ်လပ်စွာအသင်းအဖွဲ့ ထူထောင်ခွင့်နှင့် အသင်းအဖွဲ့ထူထောင်ခွင့်တို့အား ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ် သဘောတူညီချက်ကို ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော နိုင်ငံများက ဤသဘောတူညီ ချက်ကပေးသော အာမခံချက်၏ အာနိသင်ကို ထိခိုက်စေရန် သို့မဟုတ် လျော့ပေါ့စေရန် ရည်ရွယ်ပြီး ဥပဒေအရ ရေးဆွဲခြင်း၊ ဥပဒေ ပြဌာန်းခြင်းတို့အား ခွင့်မပြုပါ။

အပိုဒ် ၂၃

၁။ မိသားစုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ သဘာဝကျသော အခြေခံကလပ်စည်းဖြစ်ရာ လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရတို့၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းတို့ကို ခံယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

၂။ လက်ထပ်ထိမ်းမြားနိုင်သည့် အရွယ်ရောက်ပြီးဖြစ်သော အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့တွင် လက်ထပ်ထိမ်းမြားပိုင်ခွင့်နှင့် မိသားစုထူထောင်ပိုင်ခွင့်တို့ရှိသည်ကို အသိအမှတ်ပြုရမည်။

၃။ ထိမ်းမြားပေးရန် ရည်ရွယ်သော အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့ကိုယ်တိုင် လွတ်လပ်စွာဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်မရှိဘဲသော်လည်းကောင်း၊ အပြည့်အဝသဘောတူညီမှုမရရှိဘဲသော်လည်းကောင်း ထိမ်းမြားပေးခြင်းမပြုရ။

၄။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော နိုင်ငံအစိုးရများအနေဖြင့် လက်ထပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ အိမ်ထောင်ရေးဘဝတွင်လည်းကောင်း၊ လင်မယားကွာရှင်းပြတ်စဲရာတွင်လည်းကောင်း၊ လင်မယားအကြားအခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်တန်းတူညီမျှမှုရှိစေရေးကို ရှေ့ရှုသော သင့်လျော်သည့် အစီအမံများချမှတ်ရမည်။ လင်မယားကွာရှင်းပြတ်စဲရာ၌ ကလေးများကို လိုအပ်သော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပေးရန်အတွက် စီမံမှုများရှိရမည်။

အပိုဒ် ၂၄

၁။ ကလေးသူငယ်တိုင်း ငယ်ရွယ်မှုကြောင့်လိုအပ်သော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများဆိုင်ရာ မိသားစုလူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံပိုင်အစိုးရတို့ထံမှ လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ လိင်၊ ဘာသာစကား၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ အမျိုးသားရေး သို့မဟုတ် လူမှုရေးဖော်ပြချက်၊ ဥစ္စာဓနပိုင်ဆိုင်မှုအခြေအနေ၊ လူတန်းစားစသည်တို့ကို မခွဲခြားဘဲ တန်းတူခံယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

၂။ ကလေးသူငယ်တိုင်းအား မွေးဖွားပြီးလျှင်ပြီးခြင်း မွေးစားရင်းတွင် မှတ်ပုံတင်ရမည်။ ကလေးသူငယ်တိုင်းအား နာမည်ပေးရမည်။

၃။ ကလေးသူငယ်တိုင်း နိုင်ငံသားမှတ်ပုံတင် ရယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၅

နိုင်ငံသားတိုင်းတွင် အပိုဒ် (၂)တွင် ဖော်ပြထားသော ခွဲခြားမှုနှင့် အကျိုးအကြောင်းမဆီလျော်သော ကန့်သတ်ချက်များမရှိဘဲ အောက်ပါအခွင့်အလမ်းများအား ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(က) ပြည်သူ့ရေးရာကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ လွတ်လပ်စွာရွေးချယ်သော ကိုယ်စားလှယ်မှ တဆင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။

(ခ) ပြည်သူ့ရေးရာ ကိစ္စများ၏ဆန္ဒကို လွတ်လပ်စွာဖော်ထုတ်ခွင့်အား အာမခံလျက် အရွယ်ရောက်သူတိုင်း လူတစ်ကိုယ် မဲတစ်ပြား စနစ်ဖြင့် လျှို့ဝှက်စွာမဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိပြီး အချိန်မှန်မှန်ကျင်းပသော စစ်မှန်သည့်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် မဲပေးပိုင်ခွင့်နှင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(ဂ) နိုင်ငံတော်၏ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများ ယေဘုယျအားဖြင့် တန်းတူဆက်သွယ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၆

ဥပဒေရေးရာကိစ္စတွင် လူသားတိုင်းတန်းတူညီမျှမှုရှိပြီး ဥပဒေ၏ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို တန်းတူခံယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ခွဲခြားမှုမှန်သမျှ ဥပဒေအရ တားမြစ်ရမည်ဖြစ်ပြီး လူတိုင်းကို လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ လိင်၊ ဘာသာစကား၊ ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာ၊ နိုင်ငံရေးခံယူချက်၊ အခြားသောအယူအဆ၊ အမျိုးသားရေးနှင့် လူမျိုးရေးဖော်ပြချက်၊ ဥစ္စာဓနပိုင်ဆိုင်မှုအခြေအနေ၊ လူတန်းစားဖော်ပြချက်နှင့် အခြားသောအဆင့်အတန်းတို့အပေါ် လိုက်၍ခွဲခြားခြင်းမှ ထိရောက်စွာနှင့် တန်းတူညီမျှစွာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် ဥပဒေအရ အာမခံရမည်။

အပိုဒ် ၂၇

လူမျိုးရေး လူနည်းစု၊ ဘာသာရေးလူနည်းစုနှင့် ဘာသာစကားလူနည်းစုတို့ နေထိုင်ကြသော တိုင်းပြည်များတွင် ဤလူနည်းစုများ၏ မိမိတို့လူနည်းစုအလိုက်နှင့် မိမိတို့၏ဘာသာအယူဝါဒကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပိုင်ခွင့်၊ သာသနာပြုပိုင်ခွင့်နှင့် မိမိတို့၏ ဘာသာစကား သုံးစွဲပိုင်ခွင့်တို့အားမငြင်းပယ်ရ။

အပိုင်း(၄)

အပိုင်း ၂၈

၁။ လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ကို ဖွဲ့စည်းမည်။ (ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် " ကော်မတီ"ဟု ဖော်ပြထားပါသည်) ကော်မတီကို အဖွဲ့ဝင် ရှစ်ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည်ဖြစ်ပြီး ဆက်လက်ဖော်ပြမည့် လုပ်ငန်းများကို ထမ်းဆောင်ရမည်။

၂။ ကော်မတီကို ဤပဋိညာဉ်စာတမ်း လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ နိုင်ငံသားများဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည်။ ကော်မတီ ဝင်များသည် ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာနှင့် ပြည့်စုံသူများဖြစ်ရမည့်အပြင် လူ့အခွင့်အရေးကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်၍ အရည်အချင်းပြည့်ဝကြသူ များ ဖြစ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့အနက် ဥပဒေပညာကျွမ်းကျင်သော ပုဂ္ဂိုလ်အချို့ ကော်မတီအဖြစ်ပါဝင်ရေး၏ အကျိုးရှိမှုကိုလည်း စဉ်းစားရမည်။

၃။ ကော်မတီဝင်တို့ကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရမည်ဖြစ်ပြီး ကော်မတီဝင်များသည် ကော်မတီ၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို မိမိ ကိုယ်ပိုင်စွမ်းအားဖြင့် ဆောင်ရွက်ရမည်။

အပိုင်း ၂၉

၁။ အပိုင်း (၂၈) တွင်ဖော်ပြထားသည့် အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ စာရင်းမှ ကော်မတီဝင်လောင်းများကို လျှို့ဝှက်မဲစနစ်ဖြင့် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရမည်။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက ရွေးချယ်ရန်အဆိုတင်သွင်းထားသော ကော်မတီဝင်လောင်း အမည်ဖြင့် ကော်မတီဝင်လောင်းစာရင်း ဦးစွာရေးဆွဲရမည်။

၂။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက နှစ်ဦးထက်ပို၍ အမည်စာရင်းမသွင်းရ။ အမည်စာရင်းပါ ပုဂ္ဂိုလ်များသည် မိမိ၏အမည်စာရင်း တင်သွင်း သော နိုင်ငံအသီးသီး၏ နိုင်ငံသားများဖြစ်ရမည်။

၃။ ပုဂ္ဂိုလ်တဦးအား ကော်မတီဝင်လောင်းအဖြစ် ထပ်မံအမည်တင်သွင်းနိုင်သည်။

အပိုင်း ၃၀

၁။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းစတင် အတည်ပြုသည့်ရက်မှစ၍ ၆ လအတွင်း ပထမဦးဆုံးသော ရွေးကောက်ပွဲကို ကျင်းပရမည်။

၂။ လစ်လပ်သောကော်မတီဝင်နေရာအတွက် ပုဒ်မ(၃၄) ပါပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်အညီ ကျင်းပသောရွေးကောက်ပွဲမှလွဲ၍ ကော်မတီ၏ ပုံမှန်ရွေးကောက်ပွဲမှာ အနည်းဆုံး ၄ လ ကြိုတင်၍ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက် မှတ်ရေးထိုးကြသော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ အားလုံးအား ၃ လအတွင်း ကော်မတီဝင်လောင်းအမည်တင်သွင်းရန် ဖိတ်ကြားရမည်။

၃။ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ရွေးကောက်ပွဲတိုင်းတွင် ကော်မတီဝင်လောင်းအမည်စာရင်းအား ၎င်းအသီး သီး၏ အမည်ကိုတင်သွင်းသောနိုင်ငံများ၏ အမည်နှင့်ယှဉ်တွဲဖော်ပြလျက် အကွရာအစဉ်အတိုင်း ကော်မတီလောင်းအမည် စာရင်း ရေးသွင်းရမည်။ ထို့နောက် ဤကဲ့သို့ ရေးဆွဲထားသော အမည်စာရင်းအား ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော အဖွဲ့ ဝင်နိုင်ငံ အားလုံးထံသို့ ရွေးကောက်ပွဲရက်မတိုင်မီ အနည်းဆုံး ၁ လ ကြိုတင်၍ ပေးပို့ရမည်။

၄။ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ကုလသမဂ္ဂဌာနချုပ်တွင် ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော နိုင်ငံ အစိုးရများ၏ အစည်းအဝေးတရပ် ခေါ်ယူကျင်းပအပြီး ဤအစည်းအဝေးတွင် ကော်မတီရွေးကောက်ပွဲကို ကျင်းပပေးရမည်။ ဤ ပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော နိုင်ငံအစိုးရများအနက် အနည်းဆုံး သုံးပုံနှစ်ပုံတက်ရောက်မှသာလျှင် အစည်း အဝေးအထမြောက်သည်။ အစည်းအဝေးတက်ရောက်ပြီး ဆန္ဒမဲထည့်ကြသော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၏ မဲအများ ဆုံးရှိသည့် ကော်မတီဝင်လောင်းများသာလျှင် ကော်မတီဝင်အဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းဖြစ်သည်။

အပိုင်း ၃၁

၁။ ကော်မတီတွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားတဦးထက်ပို၍ ပါဝင်ခြင်းမရှိစေရ။

၂။ ကော်မတီကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရာတွင် ကမ္ဘာ့ပထဝီဆိုင်ရာ အမျိုးမျိုးအား အညီအမျှခွဲဝေကိုယ်စားပြုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးနှင့် အဓိကဥပဒေစနစ်အမျိုးမျိုးတို့အား အညီအမျှကိုယ်စားပြုရေးတို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။

အပိုဒ် ၃၂

၁။ ကော်မတီဝင်များအား လေးနှစ်သက်တမ်းအတွက်ရွေးကောက် တင်မြှောက်ရမည်။ အကယ်၍ ဆက်လက်အမည်တင်သွင်းခြင်းခံရပါက ဆက်လက်ရွေးခံပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ပထမဆုံးကျင်းပသော ရွေးကောက်ပွဲမှ တင်မြှောက်ခြင်းခံရသော ကော်မတီဝင်ကိုးဦး၏ သက်တမ်းမှာ ၂ နှစ်ဖြစ်သည်။ ပထမဆုံးကျင်းပသော ရွေးကောက်ပွဲပြီးလျှင်ပြီးခြင်း ၂ နှစ်အကြာတွင် သက်တမ်းကုန်ဆုံးမည့် ကော်မတီဝင်ကိုးဦးအား ပုဒ်မ(၃၀) အပိုဒ်(၄) ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်အညီ ကျင်းပသောအစည်းအဝေး၏ သဘာပတိက ရွေးချယ်ရမည်။

၂။ သက်တမ်းကုန်ဆုံးချိန်၌ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်း၏ ဤအပိုဒ်မှ အထက်ပါပုဒ်များနှင့် ကိုက်ညီစွာရွေးကောက်ပွဲအား ကျင်းပရမည်။

(က) အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာတို့ကို လေးစားရေးနှင့်

(ခ) နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး၊ လူထုအတွင်းသဟဇာတရှိရေး၊ လူထုကျန်းမာရေးနှင့် လူထုအကျင့်စာရိတ္တတို့က ကာကွယ်ရေးတို့အတွက် လိုအပ်မှသာ ဖော်ပြပါအခွင့်အရေးများအပေါ် ကန့်သတ်ချက်ထားရှိရမည်။

အပိုဒ် ၃၃

၁။ အကြင်ကော်မတီဝင်တစ်ဦးသည် အကြောင်းကြောင်းကြောင့် ယာယီပျက်ကွက်ခြင်းမျိုးမှတစ်ပါး ၎င်းကော်မတီဝင်သည် တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိတော့ဟု အခြားကော်မတီဝင်အားလုံးမှ တညီတညွတ်တည်း သဘောတူညီချက်ရပါက ကော်မတီ၏ ဥက္ကဋ္ဌသည် ဤအချက်ကို ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအား အသိပေးရမည်။ ထိုအခါ ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးက ယင်းကော်မတီ၏ နေရာလစ်လပ်ကြောင်းကြေငြာရမည်။

၂။ ကော်မတီဝင်လောင်းတစ်ဦးကွယ်လွန်လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ နတ်ထွက်လျှင်သော်လည်းကောင်း ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌက ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ ချက်ချင်းအကြောင်းကြားရမည်။ ထိုအခါ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ယင်းကော်မတီဝင် ကွယ်လွန်သည့်နေ့ရက် သို့မဟုတ် နတ်ထွက်မှုအကျိုးသက်ရောက်သည့်နေ့မှစ၍ ယင်းကော်မတီ၏ နေရာလစ်လပ်ကြောင်း ကြေငြာရမည်။

အပိုဒ် ၃၄

၁။ ကော်မတီဝင်နေရာလစ်လပ်ကြောင်း အပိုဒ်(၃၃)နှင့် အညီကြေငြာရာတွင် အကယ်၍ ယင်းကော်မတီဝင်၏ သက်တမ်းသည် ကော်မတီဝင်နေရာလစ်လပ်ကြောင်း ကြေငြာသည့်နေ့ရက်မှစ၍ ၆ လအတွင်းကုန်ဆုံးခြင်းမရှိပါက (သက်တမ်း ၆လ ထက်ပို၍ ကျန်နေပါက) ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်သည် ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတိုင်းအား အကြောင်းကြားရမည်။ ဤနိုင်ငံအသီးသီးက လစ်လပ်သည့်ကော်မတီဝင်နေရာတွင် ဖြည့်စွက်ရန်အတွက် အပိုဒ်(၂၉) နှင့် အညီ ကော်မတီဝင်လောင်းအမည်ကို ၂ လအတွင်း တင်သွင်းကြရမည်။

၂။ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ရရှိသောအမည်စာရင်းအား အကွရာအတိုင်း ပြန်လည်ရေးဆွဲပြီး ပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော နိုင်ငံတိုင်းသို့ ပြန်လည်ပေးပို့ရမည်။ ကော်မတီဝင်အသစ်ခန့်ထားရေးအတွက် ပဋိညာဉ်စာတမ်းပါ ဤအပိုဒ်၏ သက်ဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် အညီ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရမည်။

၃။ အပိုဒ်(၃၃)အရ လစ်လပ်ကြောင်းကြေငြာသည့် ကော်မတီဝင်နေရာများအတွက် ဖြည့်စွက်ခန့်ထားရန်အလို့ငှာ ရွေးကောက်ခံရသော ကော်မတီဝင်အသစ်သည် ယင်းနေရာတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေရသော ကော်မတီဝင်ဟောင်း၏ ကျန်ရှိနေသေးသည့် သက်တမ်းအတွက် ကော်မတီဝင်ရာထူးကို တာဝန်ယူထမ်းဆောင်ရပါမည်။

အပိုဒ် ၃၅

ကော်မတီက ထမ်းဆောင်ရသော တာဝန်၏အရေးကြီးပုံကို ထောက်ရှုလျက် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေ ညီလာခံကထားရှိသည့် ကြိုတင်သတ်မှတ်ချက်နှင့်အညီ အထွေထွေညီလာခံ၏ အတည်ပြုချက်ကိုရယူပြီး ကုလသမဂ္ဂရန်ပုံငွေမှ ကော်မတီဝင်များအား လစာပေးရမည်။

အပိုဒ် ၃၆

ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းနှင့် အညီ ကော်မတီကင်း၏ တာဝန်ဝတ္တရားများအား ထိရောက်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အလို့ငှာ ကုလသမဂ္ဂ

အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ကော်မတီအားလိုအပ်သော အမှုထမ်းအရာထမ်းများနှင့် ရုံးအဆောက်အအုံ၊ ပစ္စည်းကိရိယာများ ထောက်ပံ့ပေးရမည်။

အပိုဒ် ၃၇

၁။ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ကော်မတီ၏ ပထမအကြိမ် အစည်းအဝေးကို ကုလသမဂ္ဂဌာနချုပ်၌ ခေါ်ယူ ကျင်းပရမည်။

၂။ ပထမအကြိမ်အစည်းအဝေး ပြီးဆုံးပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ကော်မတီ၏စည်းမျဉ်းနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအတိုင်း လိုအပ်သည့်အချိန် အတိုင်း ကော်မတီအစည်းအဝေးများထိုင်ရမည်။

၃။ ကော်မတီအစည်းအဝေးကို သာမန်အားဖြင့် ကုလသမဂ္ဂဌာနချုပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဂျီနီဗာမြို့ရှိ ကုလသမဂ္ဂရုံး၌သော်လည်းကောင်း ကျင်းပရမည်။

အပိုဒ် ၃၈

ကော်မတီဝင်တိုင်းသည် မိမိ၏လုပ်ငန်းတာဝန်များကို စတင်မထမ်းဆောင်မီ ကော်မတီရှေ့မှောက်တွင် မိမိ၏တာဝန်များကို ဘက်လိုက်မှုမရှိဘဲ အသိစိတ်ဓါတ်ပြည့်ဝစွာဖြင့် ထမ်းဆောင်ပါမည်ဟု လေးနက်စွာကြေညာရမည်။

အပိုဒ် ၃၉

ကော်မတီသည် ၎င်း၏အမှုဆောင်အား ၂ နှစ်သက်တမ်းအတွက် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ပြီး တာဝန်အပ်နှင်းရမည်။ ကော်မတီ အမှုဆောင်များအား ထပ်မံရွေးကောက်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၄၀

၁။ ပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတိုင်းက

(က) အကြင်နိုင်ငံအစိုးရက အတည်ပြုပြီး တစ်နှစ်အတွင်း

(ခ) ဤကဲ့သို့ အတည်ပြုပြီးနောက် ကော်မတီက မေတ္တာရပ်ခံသည့်အခါတိုင်း ပဋိညာဉ်စာတမ်းကိုလက်မှတ်ရေးထိုးကြသော နိုင်ငံအစိုးရတိုင်းက ပဋိညာဉ်စာတမ်းမှ အသိအမှတ်ပြုထားသော အခွင့်အရေးများခံစားကြရေးကို ရှေ့ရှု၍ ဆောင်ရွက်ကြသော လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် အခွင့်အရေးများခံစားကြသည့် အခြေအနေတိုးတက်မှုတို့အပေါ် အစီရင်ခံစာတင်သွင်းကြရမည်။

၂။ အစီရင်ခံစာအားလုံးကို ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံသို့ တင်သွင်းကြရမည်။ ၎င်းက ဤအစီရင်ခံစာများကိုလေ့လာသုံးသပ်ရန် ကော်မတီထံ စာပေးပို့ရမည်။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းအား အကောင်အထည်ဖော်ရေးကို ထိခိုက်စေသော အကြောင်းအရာတစ်စုံတစ်ရာ ရှိလာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အခက်အခဲတစ်စုံတစ်ရာ ရှိလာလျှင်သော်လည်းကောင်း ထိုအချက်များကို အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြရမည်။

၃။ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်သည် ကော်မတီနှင့်ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ပြီးနောက် အစီရင်ခံစာမှ ယင်းအချက်အလက်အကြောင်းအရာများ ပါဝင်သောအပိုင်းမိတ္တူကို ယင်းကဲ့သို့သော အချက်အလက်များကိုတွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် ကျွမ်းကျင်သည့် အထူးအဖွဲ့အစည်းများထံသို့ ပေးပို့ရမည်။

၄။ ကော်မတီက ပဋိညာဉ်စာတမ်းကိုလက်မှတ်ရေးထိုးကြသောနိုင်ငံများမှ တင်သွင်းသော အစီရင်ခံစာများကို လေ့လာရမည်။ ကော်မတီက အစီရင်ခံစာအသီးသီးနှင့် သင့်လျော်သည်ဟု ယူဆရသော ဝေဖန်ချက်များကို သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများထံ လက်ခံရရှိသော မိတ္တူများနှင့် ဝေဖန်ချက်များကို ကုလသမဂ္ဂစီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးကော်မတီထံ ပေးပို့နိုင်ပါသည်။

အပိုဒ် ၄၁

၁။ ပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော နိုင်ငံအစိုးရတစ်ရပ်မှ အခြားအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ အစိုးရတစ်ရပ်က ပဋိညာဉ်စာတမ်းက ချမှတ်သောတာဝန်ဝတ္တရားများကို ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိဟု အကြောင်းကြားလျှင် ဤကဲ့သို့သော အကြောင်းကြားချက်ကို လက်ခံစဉ်းစားရန် ကော်မတီတွင်အခွင့်အာဏာရှိသည်ကို အသိအမှတ်ပြုကြောင်း ဤပုဒ်မအရ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတိုင်းက တစ်ချိန်

သို့မဟုတ် တစ်ချိန်တွင်ကြေညာရမည်။ ဤပုဒ်မအရ ဤကဲ့သို့ အသိအမှတ်ပြုသော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံကပေးပို့သည့် အကြောင်းကြားချက်ကိုသာလျှင် ကော်မတီကလက်ခံစဉ်းစားရမည်။ ဤပုဒ်မနှင့်အညီ လက်ခံရရှိသော အောက်ပါလုပ်ထုံးလုပ်နည်းအရ ကိုင်တွယ် ဆောင်ရွက်သွားရမည်ဖြစ်သည်။

(က) အကယ်၍ ဤပုဒ်မဥပဒေချုပ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော အကြင်နိုင်ငံအစိုးရတစ်ရပ်က အခြားအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအစိုးရတစ်ရပ်သည် ပုဒ်မဥပဒေချုပ်စာတမ်းပါ ပြဌာန်းချက်များအား လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိဟု ယူဆရသည်ရှိသော် မိမိ၏ ယူဆချက်ကို ယင်းအစိုးရထံ စာရေးအသိပေးရမည်။ လက်ခံရရှိပြီး ၃ လအပြီးအတွင်းတွင် မိမိဖက်မှ အရေးယူပြုပြင်ဆောင်ရွက်ချက်များ၊ မိမိပြည်တွင်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ ဆောင်ရွက်ဆဲလုပ်ငန်းများအား အတတ်နိုင်ဆုံးရည်ရွယ် ဖော်ပြလျက် စာရေးအသိပေးသည် နိုင်ငံထံသို့ ရှင်းလင်းချက် သို့မဟုတ် အခြားကြေညာချက် အမျိုးမျိုးပေးပို့ရမည်။

(ခ) အသိပေးစာလက်ခံရရှိသည့် နိုင်ငံအစိုးရက ဤအသိပေးစာ လက်ခံရရှိသည်မှ ၆ လအတွင်း အစိုးရ နှစ်ရပ်ကြား ကျေနပ်ဖွယ် ဖြေရှင်းမှုမရရှိပါက ဤအစိုးရနှစ်ရပ်လုံးတွင် ကော်မတီနှင့် တဖက်အစိုးရထံ အသိပေးစာပေးပို့ခြင်းအားဖြင့် ကော်မတီထံပြဿနာကို တင်ပြပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(ဂ) ကော်မတီသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အသိအမှတ်ပြုထားသော နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများနှင့်အညီ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရက မိမိပြည်တွင်း၌ ဖြစ်နိုင်သမျှသော ဆောင်ရွက်မှုအားလုံးကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းရှိ မရှိတို့ကိုသေချာစွာဆန်းစစ်ပြီးမှ သာလျှင် ၎င်းထံတင်သွင်းလာသော ပြဿနာကိုကိုင်တွယ်ရမည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲဆောင်ရွက်မှုများ ကြန့်ကြာစေခြင်း မရှိစေရ။

(ဃ) ဤအပိုဒ်အရ လက်ခံရရှိသော အကြောင်းပြချက်များကို ကော်မတီတံခါးပိတ်အစည်းအဝေးများထိုင်၍ လေ့လာသုံးသပ်ရမည်။

(င) အပိုဒ်ခွဲ (ဂ) အရ ကော်မတီက နှစ်ဖက်အစိုးရတို့အကြား ဤပုဒ်မဥပဒေချုပ်စာတမ်းက အသိအမှတ်မပြုထားသော လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များအား လေးစားမှုအပေါ်အခြေခံ၍ ဤပြဿနာအား ရင်းနှီးချစ်ကြည်စွာ ဖြေရှင်းရေးကို ဦးတည်လျက် ကြားဝင်ဖြန့်ဖြူးပေးရမည်။

(စ) အပိုဒ်(ခ)အရ ကော်မတီထံတင်သွင်းသော ပြဿနာတိုင်းအတွက်ကော်မတီက သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရအားလုံးထံမှ ပြဿနာနှင့် သက်ဆိုင်သည့် မည်သည့်သတင်းအချက်အလက်ကိုမဆို တင်ပြရန်တောင်းဆိုနိုင်ပါသည်။

(ဆ) ကော်မတီတွင် ပြဿနာကို လက်ခံဆွေးနွေးရာ၌ အပိုဒ်ခွဲ (ခ) တွင် ရည်ညွှန်းသော သက်ဆိုင်ရာအစိုးရများက မိမိတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များ စေလွှတ်ထားရှိပြီး မိမိတို့အမြင်များကို နှုတ်အားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ စာအားဖြင့်ဖြစ်စေ တင်ပြပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(ဇ) အပိုဒ်(ခ)တွင် ရည်ညွှန်းသော အသိပေးစာလက်ခံရရှိသည့် နေ့ရက်မှစ၍ ၂ လအတွင်း အစီရင်ခံစာတင်သွင်းရမည်။

- (i) အကယ်၍အပိုဒ်ခွဲ (ဂ) တွင် ဖော်ပြသည့်နည်းလမ်းအားဖြင့် ဖြေရှင်းချက်ရရှိခဲ့ပါသည်ဆိုလျှင် ကော်မတီသည် ပြဿနာ၏ အချက်အလက်များနှင့် ဖြေရှင်းချက်တို့ကိုသာ ကျဉ်းချုံး၍ အစီရင်ခံစာရေးဆွဲရမည်။
- (ii) အကယ်၍ အပိုဒ်ခွဲ (င) တွင် ဖော်ပြထားသည့်နည်းလမ်းအားဖြင့် ဖြေရှင်းချက်မရရှိခဲ့ပါလျှင် ကော်မတီသည် ပြဿနာ၏အချက်အလက်များကိုသာ အကျဉ်းချုပ်၍ အစီရင်ခံစာတင်ရမည်။ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရအဖွဲ့ နှစ်ရပ်လုံး၏ စာရေးသားတင်ပြမှုများနှင့် နှုတ်အားဖြင့်တင်ပြသော တင်ပြချက်များ၏ မှတ်တမ်းများကို အစီရင်ခံစာများနှင့် တွဲပေးရမည်။ အခြေအနေနှစ်မျိုးစလုံးတွင် အစီရင်ခံစာကို သက်ဆိုင်ရာအစိုးရများထံ ပေးပို့ရမည်။

၂။ ဤပုဒ်မဥပဒေချုပ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော နိုင်ငံအစိုးရ ၁၀ ဖွဲ့က ဤအပိုဒ်၏ အပိုဒ် (၁) နှင့်အညီ ကြေညာပါက ဤအပိုဒ်၏ ပြဌာန်းချက်များ စတင်အာဏာတည်သည်။ ဤကြေညာလွှာများကို အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအစိုးရများက ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ အပ်နှင်းရမည်။ ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ဆက်ပြီးကြေညာလွှာအသီးသီး၏ မိတ္တူများကို အခြားအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအစိုးရများထံ ပေးပို့ရမည်။ အဆိုပါကြေညာချက်များကို ရုပ်သိမ်းမည်ဆိုပါက ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ လက်ခံရရှိပြီးနောက်တွင် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအစိုးရများက ကြေညာချက်အသစ်မထုတ်ပြန်မချင်း မည်သည့် အစိုးရထံမှဖြစ်စေ နောက်ထပ်ပေးပို့လာသည့် အကြောင်းကြားချက်ကိုမှ လက်မခံရ။

အပိုဒ် ၄၂

၁။ (က) အပိုဒ် ၄၁ နှင့်အညီ ကော်မတီထံအပ်နှံသော ပြဿနာအတွက် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက ကျေနပ်သော ဖြေရှင်း

ချက်မျိုး မရရှိလျှင် ကော်မတီသည် သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ သဘောတူညီချက်ကို ကြိုတင်ရယူပြီးနောက် ယာယီစေ့စပ် ဖြေရှင်းရေးတစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းပေးရမည်။ (ဆက်လက်၍ ကော်မရှင်ဟု ဖော်ပြသွားမည်။) ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လေးစားမှု အပေါ် အခြေခံလျက် ပြဿနာကို ချစ်ကြည်စွာဖြေရှင်းရေးကို ရှေ့ရူသည့်အနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံအစိုးရတို့အကြား ကော်မရှင်က ကြား ဝင် စေ့စပ်ဖြေရှင်းပေးရမည်။

(ခ) ကော်မရှင်ကို သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအစိုးရတို့ လက်ခံသောပုဂ္ဂိုလ်ငါးဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းပေးရမည်။ အကယ်၍ သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတို့အကြား ကော်မရှင်၏ပါဝင်ဖွဲ့စည်းပုံတစ်ရပ်လုံးအပေါ်ဖြစ်စေ၊ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအပေါ်ဖြစ်စေသုံးလအတွင်း သဘော တူညီမှုမရပါက ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ် သဘောတူခြင်းမခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးအား ကော်မတီအဖွဲ့ဝင် အားလုံးအား လျှို့ ဝှက်ဆန္ဒမဲ သုံးပုံနှစ်ပုံဖြင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရမည်။

၂။ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ရပ်တည်ချက်ဖြင့် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရမည်။ ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးသည် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ နိုင်ငံသားသော်လည်းကောင်း၊ ပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြခြင်းမရှိသော နိုင်ငံများမှ နိုင်ငံသားများသော်လည်းကောင်း ၊ အပိုဒ် (၄၁) နှင့်အညီ ကြေညာရမည်။ ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်သည့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ နိုင်ငံ သားသော်လည်းကောင်း မဖြစ်စေရ။

၃။ ကော်မရှင်သည် မိမိ၏ဥက္ကဋ္ဌကို ကိုယ်တိုင်ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ မိမိတို့၏စည်းမျဉ်းများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ကိုင်တွယ်ရေးဆွဲရမည်။

၄။ ကော်မရှင်၏အစည်းအဝေးများကို ပုံမှန်အားဖြင့် ကုလသမဂ္ဂဌာနချုပ်၌လည်းကောင်း ၊ ဂျနီဗာမြို့ရှိ ကုလသမဂ္ဂရုံး၌လည်းကောင်း ကျင်းပရမည်။ ကော်မရှင်က သင့်တော်မည်ဟုယူဆသော နေရာများ၌လည်း ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်နှင့် ၎င်း သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့ဝင်အစိုးရများနှင့်လည်းကောင်း တိုင်ပင်ကျင်းပနိုင်သည်။

၅။ အပိုဒ် ၃၆ နှင့်အညီ ဖွဲ့စည်းသော ရုံးအဖွဲ့သည် ဤအဖွဲ့နှင့်အညီ ဖွဲ့စည်းသော ကော်မရှင်အတွက်လည်း တာဝန်ထမ်းဆောင်ရမည်။

၆။ ကော်မရှင်အနေဖြင့် ကော်မတီက လက်ခံရရှိထားသော သတင်းအချက်အလက်များအားလည်းကောင်း၊ သတင်းအချက်အလက် များ ပေါင်းစပ်ပြုစုထားသော မှတ်တမ်းများအားလည်းကောင်း ရယူနိုင်သည်။ ကော်မရှင်က သက်ဆိုင်သော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအား ပြဿနာနှင့် ဆက်စပ်သော သတင်းအချက်အလက်များပေးပို့ရန် မေတ္တာရပ်ခံနိုင်သည်။

၇။ ပြဿနာကို စတင်ကိုင်တွယ်သည့်နေ့မှစ၍ ၁၂ လအတွင်း ပြဿနာအပေါ် အပြည့်အဝဆန်းစစ်သုံးသပ်ပြီးနောက် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံအစိုးရတို့အား ဆက်လက်အကြောင်းကြားရန်အတွက် ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌထံ အစီရင်ခံစာတင်သွင်းရမည်။

(က) အကယ်၍ ကော်မရှင်က ပြဿနာအား ဆန်းစစ်သုံးသပ်ရာတွင် ၁၂ လ အတွင်းမပြီးမြောက်ပါက ၎င်းအနေဖြင့် ဆန်းစစ်သုံး သပ်ပြီးသမျှကိုသာလျှင် အကျဉ်းချုံး၍ အစီရင်ခံရမည်။

(ခ) ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းက အသိအမှတ်ပြုသော လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားခြင်းအပေါ်အခြေခံ၍ ပြေလည်စွာ ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့လျှင် အကျဉ်းချုံး၍ အစီရင်ခံရမည်။

(ဂ) အပိုဒ်ခွဲနှင့် ကိုက်ညီသော ဖြေရှင်းချက်မရှိနိုင်ခဲ့လျှင် ကော်မရှင်က ၎င်း၏အစီရင်ခံစာတွင် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံတို့အကြားဖြစ်ပွား သော အငြင်းပွားမှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့်အချက်အလက်များအားလုံးအပေါ် ၎င်း၏စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်နှင့် အငြင်းပွားမှုများအား ပြေ လည်စွာဖြေရှင်းနိုင်မည့် အလားအလာများအပေါ် ၎င်း၏ထင်မြင်ယူဆချက်များကို ဖော်ပြရမည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် သက်ဆိုင် သည့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအစိုးရများက ရေးသားတင်သွင်းသော အစီရင်ခံစာများနှင့် နှုတ်ဖြင့်တင်သွင်းသော တင်ပြချက်များ၏ မှတ်တမ်း များကိုပါ ထည့်သွင်းဖော်ပြရမည်။

(ဃ) အကယ်၍ ကော်မရှင်က အစီရင်ခံစာကို အပိုဒ် ခွဲ (ဂ) နှင့်အညီ တင်သွင်းလျှင် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရ အဖွဲ့ဝင်အစိုးရများက အစီ ရင်ခံစာရရှိသည့်မှ ၃ လအတွင်း အစီရင်ခံစာအကြောင်းအရာများအား ၎င်းတို့လက်ခံသည်။ လက်မခံသည်ဆိုသည်ကို ကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌထံ အသိပေးအကြောင်းကြားရမည်။

၈။ ဤအပိုဒ်ပါ ပြဌာန်းချက်များသည် အပိုဒ် (၄၁)က ကော်မတီက အပ်နှင်းထားသော တာဝန်ဝတ္တရားများအား ပျက်ကွက်ခြင်း မရှိ စေရ။

၉။ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ခန့်မှန်းတွက်ချက်ပေးသော ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ၏ ကုန်ကျစရိတ်ကို သက်ဆိုင်ရာ

အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအစိုးရက အညီအမျှကုန်ကျခံရမည်။

၁၀။ ပုဒ်မခွဲ (၉) နှင့်အညီ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက စရိတ်ပေးချေခြင်း မပြုသေးမီကာလအတွင်း လိုအပ်ပါက ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များအား ကုန်ကျခံရန် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်အား လုပ်ပိုင်ခွင့်အပ်နှင်းရမည်။

အပိုဒ် (၄၃)

ကုလသမဂ္ဂရပိုင်ခွင့်နှင့် ကင်းလွတ်ခွင့်များဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်မှ သက်ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍများ၏ပြဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ကျွမ်းကျင်သူ ပညာရှင်များအား အပ်နှင်းထားသော အထောက်အကူများ၏ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် ကင်းလွတ်ခွင့်များအားလုံး ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များနှင့် အပိုဒ် (၄၂) နှင့် အညီခန့်အပ်သော ယာယီစေ့စပ်ဖြန့်ဖြေရေးကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များခံစားခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် (၄၄)

ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းက ပြဌာန်းချက်များအား လက်တွေ့လိုက်နာဆောင်ရွက်ရာတွင် ကုလသမဂ္ဂ အထူးအဖွဲ့အစည်းများ၏ စာချုပ်စာတမ်းနှင့် သဘောတူညီချက်များ၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များအား ထိခိုက်ယုတ်လျော့စေခြင်းမရှိရ။ ထို့အပြင် ပဋိညာဉ်စာတမ်းအား လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော နိုင်ငံအစိုးရများက ၎င်းတို့အချင်းချင်းကြား အာဏာတည်သော သာမန် သို့မဟုတ် အထူးနိုင်ငံသဘောတူညီချက်များနှင့်အညီ ဖြေရှင်းရန် ကြိုးစားခြင်းကို မတားဆီးရ။

အပိုဒ် (၄၅)

ကော်မတီက မိမိ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့်ပတ်သက်သည့် နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံစာကို ကုလသမဂ္ဂစီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး ကောင်စီမှတစ်ဆင့် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံသို့ တင်သွင်းရမည်။

အပိုဒ်(၅)

အပိုဒ်(၄၆)

ဤပဋိညာဉ်စာတမ်း၏ မည်သည့်အချက်များကိုမျှ ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်း၏ ပြဌာန်းချက်များအားလည်းကောင်း ကုလသမဂ္ဂ လက်အောက်ခံ အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးနှင့် ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းနှင့် သက်ဆိုင်သောကိစ္စများကို ကိုင်တွယ်ရသည့် ကုလသမဂ္ဂအထူးအေဂျင်စီ(အဖွဲ့အစည်း) များတို့၏ ဖွဲ့စည်းပုံစည်းမျဉ်းများအားလည်းကောင်း ထိခိုက်ပျက်ယွင်းစေသည့်သဘောမျိုး အဓိပ္ပါယ်မဖွင့်ဆိုရ။

အပိုဒ်(၄၇)

ဤပဋိညာဉ်စာတမ်း၏ ပြဌာန်းချက်များက ပြည်သူ့အားလုံး၏ မွေးရာပါအခွင့်အရေးဖြစ်သော မိမိတို့၏သယံဇာတများကို အပြည့်အဝလွတ်လပ်စွာ သုံးစွဲခံစားပိုင်ခွင့်အား ထိခိုက်ပျက်ယွင်းစေသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်မဖွင့်ဆိုရ။

အပိုဒ်(၆)

အပိုဒ်(၄၈)

၁။ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီး၏ မည်သည့်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံမဆို ကုလသမဂ္ဂအထူးအေဂျင်စီ (အဖွဲ့အစည်း) များ၏ မည်သည့်အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံမဆို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံး၏ ပဋိညာဉ်စာတမ်းအား ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော မည်သည့်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံမဆို ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံက ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးရန် ဖိတ်ကြားခြင်းခံရသည့် မည်သည့်နိုင်ငံမဆို ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်စေရမည်။

၂။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းအား အတည်ပြုရန်လိုအပ်သည်။ အတည်ပြုစာချုပ်များအား ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ တင်သွင်းရမည်။

၃။ ဤပုဒ်မ၏ အပိုဒ်ခွဲ(၁)တွင် ရည်ညွှန်းသောနိုင်ငံများအနက် မည်သည့်နိုင်ငံမဆို ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းအား လိုက်နာသည့် နိုင်ငံအဖြစ် ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းနိုင်စေရမည်။

၄။ ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းရေးစာချုပ်ကို ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ အတည်ပြုချက်ဖြင့် ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းခြင်းဖြင့်

အထမြောက်စေရမည်။

၅။ ဤကဲ့သို့အတည်ပြုစာချုပ် သို့မဟုတ် ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းရေးစာချုပ် တင်သွင်းတိုင်း ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ် က ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးသည့် နိုင်ငံအစိုးရတိုင်းနှင့် ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းသည့် နိုင်ငံအစိုးရတိုင်းအား အကြောင်းကြားရမည်။

အပိုဒ်(၄၉)

၁။ ၃၅ ခုမြောက် အတည်ပြုစာချုပ် သို့မဟုတ် ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းရေးစာချုပ် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ် လက်ခံရရှိသည့်နေ့မှစ၍ ၃လမြောက်သည့်နေ့မှစတင်၍ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းကို အာဏာတည်ရမည်။

၂။ ၃၅ ခုမြောက် အတည်ပြုစာချုပ် သို့မဟုတ် ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းရေးစာချုပ်ကို တင်သွင်းပြီးနောက်ပိုင်းကျမှ အတည်ပြုစာချုပ် သို့မဟုတ် ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းရေးစာချုပ်ကို တင်သွင်းသောနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖို့ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းသည် တင်သွင်းသည့်နေ့မှစ၍ ၃လမြောက်သောနေ့တွင် စတင်အာဏာတည်စေရမည်။

အပိုဒ်(၅၀)

ဤပဋိညာဉ်စာတမ်း၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအသီးသီး၏ ဒေသအားလုံးတို့ အကန့်အသတ်မရှိ ခြွင်းချက်မရှိ အာဏာတည်စေရမည်။

အပိုဒ်(၅၁)

၁။ မည်သည့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံမဆို ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းအတွက် ပြင်ဆင်ချက်အဆိုပြုနိုင်သည်။ ပြင်ဆင်ချက်အဆိုပြုလွှာကို ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ တင်သွင်းရမည်။ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ဤပြင်ဆင်ချက် အဆိုပြုလွှာကို ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများထံပေးပို့ပြီး ၎င်းတို့က ဤပြင်ဆင်ချက် အဆိုပြုလွှာကို လက်ခံစဉ်းစားကြကာ မဲခွဲဆုံးဖြတ်ရာအတွက် ညီလာခံတရပ် ကျင်းပရန်လိုလားခြင်းရှိမရှိ ပြန်ကြားကြရန် မေတ္တာရပ်ခံရမည်။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနက် အနည်းဆုံးသုံးပုံနှစ်ပုံက ဤကဲ့သို့ ညီလာခံခေါ်ယူရေးကို လိုလားကြသည်ဆိုလျှင် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီး၏ ကမကထဖြင့် ညီလာခံကို ခေါ်ယူကျင်းပပေးရမည်။ ညီလာခံသို့ တက်ရောက်လာကြသော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအများစု၏ဆန္ဒဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းသောမည်သည့် ပြင်ဆင်ချက်ကိုမဆို အတည်ပြုချက် ရယူရန်အတွက် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံသို့ ဆက်လက်တင်သွင်းရမည်။

၂။ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံက အတည်ပြုပြီးနောက် ပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးသော နိုင်ငံများအနက် အနည်းဆုံး သုံးပုံနှစ်ပုံက ၎င်းတို့နိုင်ငံအသီးသီး၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ ဥပဒေဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ လက်ခံပြီးသောအခါ ပြင်ဆင်ချက်များ စတင်အာဏာတည်ပါသည်။

၃။ ပြင်ဆင်ချက်အာဏာတည်သောအခါ ဤပြင်ဆင်ချက်များကို လက်ခံကြသောအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက လိုက်နာရန် တာဝန်ရှိသည်။ အခြားအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ကလက်ခံပြီးဖြစ်သော ယခင်ပြင်ဆင်ချက်အားလုံးကို လိုက်နာရန်တာဝန်ရှိသည်။

အပိုဒ်(၅၂)

ပုဒ်မ (၄၈) အပိုဒ်(၅) နှင့်အညီ ပေးပို့သောအသိပေးချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမပြုဘဲကုလသမဂ္ဂအထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်သည် အဆိုပါအပိုဒ်(၁)တွင် ရည်ညွှန်းသော နိုင်ငံအားလုံးအား အောက်ပါအသေးစိတ်အချက်အလက်တို့ကို အသိပေးဖော်ပြရမည်။

အပိုဒ်(၅၃)

၁။ တရုတ်ဘာသာ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ၊ ပြင်သစ်ဘာသာ၊ ရုရှားဘာသာ၊ စပိန်ဘာသာတို့ဖြင့်စစ်မှန်စွာ ဘာသာပြန်ဆိုထားပြီးဖြစ်သော ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းကို ကုလသမဂ္ဂမော်ကွန်းတိုက်တွင် အပ်နှံထားရမည်။

၂။ အပိုဒ်(၄၈)တွင် ရည်ညွှန်းသော နိုင်ငံအားလုံးထံသို့ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ဤပဋိညာဉ်စာတမ်း၏ မိတ္တူမှန်များဖြင့် ဖြန့်ဝေရမည်။

စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ
နိုင်ငံတကာ သဘောတူစာချုပ်

ဘာသာပြန် - ဦးဘိကေဆင်းနှင့် ဦးဝင်းမောင်

လူ့အခွင့်အရေး ပညာပေးဌာန (မြန်မာနိုင်ငံ)

နိဒါန်း

ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည်

ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြသောအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက လူသားတိုင်း၏ မွေးရာပါဂုဏ်သိက္ခာနှင့် တန်းတူညီမျှစွာ ငြင်းဆန်၍မရသော အခွင့်အရေးများခံစားပိုင်ခွင့်တို့အား အသိအမှတ်ပြုခြင်းသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံး၌ လွတ်လပ်မှု၊ တရားမျှတမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတို့၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်သည်ဟု ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်း၏မူများက ပြဋ္ဌာန်းသည်ကို စဉ်းစားလျက်လည်းကောင်း အဆိုပါ အခွင့်အရေးများသည် လူသားများ၏ မွေးရာပါလူ့ဂုဏ်သိက္ခာမှ ဆင်းသက်သည်ကို အသိအမှတ်ပြုလျက် -

လူ့အခွင့်အရေးများကြေညာစာတမ်းနှင့်အညီ၊ လူတိုင်းသည် ၎င်း၏စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးများ၊ ထိုအတူ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်မှုများကို ခံစားရရှိစေသည့် အခြေအနေဖန်တီးမှုသာလျှင် စိုးရွံ့ခြင်းမှ ကင်းဝေးသည့် လွတ်လပ်သော လူသားများဖြစ်ကြသည်ဟူသည့် မျှော်မှန်းချက်နှင့် လူ့လိုအင်ဆန္ဒများ ပြည့်ဝစေနိုင်မည်ဖြစ်သည်ကို အသိအမှတ်ပြုလျက် -

လူတစ်ဦးချင်းသည် မိမိပါဝင်နေသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြားသူတစ်ဦးချင်းစီအပေါ် တာဝန်အသီးသီးရှိကြ၍ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းပါ အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာရန်နှင့် တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်စေရန် ကြိုးပမ်းဖို့ဝတ္တရားရှိသည်ဟု နားလည်သဘောပေါက်လျက် အောက်ပါစည်းမျဉ်းများကို သဘောတူလက်ခံပါသည်။

အပိုင်း (၁)

အပိုင်း (၁)

၁။ လူသားအားလုံးတို့သည် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးအဆင့်အတန်းကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် လွတ်လပ်စွာဆုံးဖြတ်နိုင်ပြီး စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးမှုများကိုလည်း လွတ်လပ်စွာ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

၂။ လူသားအားလုံးတို့သည် ၎င်းတို့၏ ကောင်းကျိုးချမ်းသာမှုအတွက် ၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင်သော သဘာဝသယံဇာတများနှင့် သဘာဝကြွယ်ဝချမ်းသာမှုကို နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အကျိုးတူမှုများအပေါ် အခြေခံလျက် အပြည့်ပြည့်ဆိုင်ရာစီးပွားရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများမှ ပေါ်ပေါက်လာသော တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့် အပြည့်ပြည့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများကို ထိခိုက်စေခြင်းမရှိဘဲ လွတ်လပ်စွာ ရောင်းချပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

၃။ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်မရှိသော အစောင့်အရှောက်ခံဒေသများအတွက် တာဝန်ရှိနိုင်ငံများအပါအဝင် ဤစာချုပ်တွင် ပါဝင်သော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့် အောင်မြင်ရန်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရမည်။ ထို့နောက် ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာချုပ်တွင် ပြဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ထိုအခွင့်အရေးကို လေးစားရမည်။

အပိုင်း (၂)

၁။ လက်ရှိပဋိညာဉ်စာတမ်းအဖွဲ့ဝင် တစ်နိုင်ငံချင်းစီသည် လက်ရှိစာချုပ်တွင် အသိအမှတ်ပြုထားသည့် အခွင့်အရေးများကို အဆင့်ဆင့်အောင်မြင်စေရန် ရည်ရွယ်၍ အထူးသဖြင့် ဥပဒေပြဌာန်းမှု အပါအဝင် သင့်လျော်သော နည်းလမ်းများကို သုံးလျက် စီးပွားရေးနှင့် နည်းပညာအရင်းအမြစ်များ အများဆုံးရရှိစေရန် တစ်ဦးချင်းစီအနေဖြင့်လည်းကောင်း နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အနေနှင့်လည်းကောင်း အဆင့်ဆင့်တာဝန်ယူရမည်။

၂။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းပါ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် ပြဌာန်းထားသည့် အခွင့်အရေးများကို လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ လိင်၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ ဘာသာစကား၊ နိုင်ငံရေး (သို့) အခြားသဘောတရားအယူအဆ နိုင်ငံသား (သို့) လူမျိုး ဖော်ပြခြင်း၊ ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်မှု၊ အခြားအဆင့်အတန်းအစရှိသည့် မည်သည့်အဆင့်အတန်းကိုမဆို ခွဲခြားခြင်းမရှိစေဘဲ လိုက်နာကျင့်သုံးမည်ဖြစ်ကြောင်း အာမခံတာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပါမည်။

၃။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများသည် ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် အသိအမှတ်ပြုထားသော စီးပွားရေးအခွင့်အရေးများကို နိုင်ငံခြားသားအား မည်သည့်အတိုင်းတောထိ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးမည်ဆိုသည့်အချက်ကို လူ့အခွင့်အရေးနှင့် မိမိတို့အမျိုးသားစီးပွားရေးကို အလေးထားလျက် ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။

အပိုင်း (၃)

ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းပါ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် လက်ရှိစာချုပ်ပေါ်တွင် ဖော်ပြထားသည့် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးအားလုံးကို ကျား/မ တန်းတူအခွင့်အရေး ခံစားနိုင်မှုအမှန်တကယ်ရှိရန် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရမည်။

အပိုင်း (၄)

ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းနှင့်အညီ နိုင်ငံတော်က ပေးအပ်ထားသော အဆိုပါ အခွင့်အရေးများကို ခံစားရာတွင် နိုင်ငံတော်သည် ထိုအခွင့်အရေးများကို ကန့်သတ်နိုင်သည်။ သို့သော် ဒီမိုကရေစီလူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ကောင်းကျိုးချမ်းသာမှု မြင့်မားစေရန် အဆိုပါအခွင့်အရေးများ၏ သဘောသဘာဝနှင့် ကိုက်ညီမှသာလျှင် ဥပဒေပြဌာန်း၍ ကန့်သတ်နိုင်ကြောင်းစာချုပ်အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများက အသိအမှတ်ပြုကြသည်။

အပိုင်း (၅)

၁။ ဤပဋိညာဉ်စာချုပ်တွင် အသိအမှတ်ပြုထားသော လွတ်လပ်မှုများနှင့် အခွင့်အရေးများကို ပျက်စီးစေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လည်းကောင်း သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ ကန့်သတ်ချက်များကို စာချုပ်ပါ ပြဌာန်းချက်ထက် ပိုမိုကန့်သတ်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ မည်သည့်နိုင်ငံ၊ မည်သည့်အုပ်စု၊ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကမျှ လုပ်ဆောင်ခွင့်ရှိသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်သက်ရောက်ကြောင်း မယူဆရ။

၂။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်မပြုပါ။ သို့မဟုတ် လျော့နည်း၍ အသိအမှတ်ပြုထားသည်

ဟူသော ဆင်ခြေဖြင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် ဥပဒေအရ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအရ၊ စာချုပ်စာတမ်းအရ (သို့မဟုတ်) ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာ အရ တည်ရှိနေသော (သို့မဟုတ်) အသိအမှတ်ပြုထားခြင်းခံရသော မည်သည့်အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးကိုမဆို ပျက်စီးစေခြင်း၊ ကန့်သတ်ခြင်းများကို ခွင့်ပြုမည်မဟုတ်ပါ။

အပိုင်း (၃)

အပိုင်း (၆)

၁။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် သူ၊ တစ်ဦးတစ်ယောက်က လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်သော (သို့) သဘောတူ လက်ခံသော အလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုမှုကို ပြေလည်တိုးတက်စေသော အခွင့်အရေးများပါဝင်သည့် အလုပ်လုပ်ခွင့်အခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုသည်။ ထို့အပြင် ဤအခွင့်အရေးများအာမခံချက်ရှိစေရန် သင့်တော်သော အဆင့်များကို ဆောင်ရွက်ရမည်။

၂။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် ဤအခွင့်အရေးများကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည့် အဆင့်များတွင် စက်မှုပညာနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပညာ လမ်းညွှန်မှုနှင့် သင်တန်းအစီအစဉ်များပါဝင်စေရမည်။ ထို့အပြင် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ပုံမှန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ ရရှိစေရန် မူဝါဒနည်းလမ်းသစ်များအပြင် လူတစ်ဦး၏ အခြေခံ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လွတ်လပ်ခွင့်များကို အကာကွယ်ပေးသည့် စည်းကမ်းချက်များဖြင့် အပြည့်အဝ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသည့် အလုပ်အကိုင်များပါဝင်စေရမည်။

အပိုင်း (၇)

လက်ရှိစာချုပ်ပါ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် တရားမျှတမှုရှိပြီး ကောင်းမွန်အဆင်ပြေသော လုပ်ငန်းခွင် အခြေအနေကို လူတိုင်း ခံစားစေနိုင်သည့် အခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုသည်။

ယင်းအခွင့်အရေးတို့သည် အထူးသဖြင့်

(က) အလုပ်သမားအားလုံးအား အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့်ပေးသည့်အလုပ်လစာသည်

၁။ တစ်စုံတစ်ရာခွဲခြားမှုမရှိစေဘဲ တူညီတန်ဖိုးရှိသော အလုပ်အကိုင်အတွက် မျှတသောနေ့စားလုပ်ခနှင့် လုပ်ခလစာ၊ အထူးသဖြင့် ယောက်ျားများခံစားရသည်ထက် မနိမ့်ကျသော အာမခံချက်ရှိသည့် လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများတွင် တူညီသော လစာကို အမျိုးသမီးများသည်လည်းခံစားစေခြင်း။

၂။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် ပေးအပ်ထားသော အခွင့်အရေးနှင့်အညီ အလုပ်သမားများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များအတွက် သင့်တင့်သော နေထိုင်မှုရရှိစေခြင်း။

(ခ) လုံခြုံမှုရှိပြီး ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်သော လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေရှိခြင်း။

(ဂ) လုပ်ငန်းခွင်တွင် လုပ်သက်အနည်းအများနှင့် စွမ်းဆောင်နိုင်မှုအပေါ် စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ချက်များမှတစ်ဆင့် အခြားစဉ်းစားချက် မပါဘဲ သင့်တင့်သည့်အဆင့်သို့ တိုးမြှင့်ခံစားနိုင်စေရန် လူတိုင်းအတွက် တူညီသောအခွင့်အရေး၊ အခွင့်အလမ်းများ ရှိစေခြင်း။

(ဃ) အများပြည်သူအားလပ်ရက်အတွက် လုပ်ခလစာရရှိသကဲ့သို့ လစာအပြည့်နှင့် အချိန်ကာလအလျောက် ကျရောက်သော အားလပ်ရက်များအတွက် ရရှိခြင်း၊ သင့်တင့်သော အချိန်အကန့်အသတ်များ၊ နားရက်များနှင့် အပန်းဖြေမှုရရှိစေခြင်း။

အပိုင်း (၈)

၁။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းပါအဖွဲ့ဝင်များဆောင်ရွက်ရသည်မှာ

(က) လူတိုင်း အလုပ်သမားသမဂ္ဂဖွဲ့စည်းခွင့်၊ ၎င်းတို့စိတ်ကြိုက် အလုပ်သမားသမဂ္ဂတွင် ပါဝင်ခွင့်နှင့် ၎င်းအခွင့်အရေးသည် ထိုသူ၏ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးအကျိုးစီးပွားကို မြှင့်တင်ခြင်း၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းအတွက်ဖြစ်စေပြီး အဖွဲ့အစည်းတွင် ပါဝင်မှုသည် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း၏ စည်းမျဉ်းအရသာဖြစ်သည်။ ထိုအခွင့်အရေးကို သုံးရာတွင် ဒီမိုကရေစီလူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် လိုအပ်သော ပြည်သူ့လုံခြုံရေးအကျိုး (သို့) အများဆိုင်ရာစည်းကမ်း (သို့) အခြားသူများ၏ လွတ်လပ်မှုနှင့် အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ပေးမှုအတွက် လိုအပ်သော ကန့်သတ်မှုများကို ဥပဒေအရ ပြဌာန်းမှုမရှိမီ မည်

သည့် ကန့်သတ်မှုမျှ မထားခြင်း။

(ခ) အလုပ်သမားသမဂ္ဂအဖွဲ့စည်းများသည် ပြည်တွင်းအလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ် ထူထောင်ခွင့် အခွင့်အရေးနှင့် နိုင်ငံတကာ အလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ် ဖွဲ့စည်းခြင်း (သို့မဟုတ်) ၎င်းအဖွဲ့ချုပ်တွင်ပါဝင်ခွင့် အခွင့်အရေး။

(ဂ) သမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဆောင်ရွက်မှုများသည် ဒီမိုကရေစီ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော ပြည်သူ့ လုံခြုံရေးအကျိုး (သို့) အများဆိုင်ရာစည်းကမ်းများ (သို့) အခြားသူများ၏ လွတ်လပ်မှုနှင့် အခွင့်အရေးများကို အကာ အကွယ်ပေးရန် ဥပဒေပြဌာန်းချက်မှတစ်ပါး လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း။

(ဃ) သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေများနှင့်အညီ သပိတ်မှောက်ခွင့်။

၂။ ဤအခွင့်အရေးကျင့်သုံးမှုအပေါ် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ဝင်များ (သို့) ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များ (သို့) နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရေးက တရားဥပဒေ နှင့် အညီ ကန့်သတ်ချက်များ ချမှတ်ခြင်းကို ဤစည်းမျဉ်းက အတားအဆီးမဖြစ်စေရ။

၃။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအဖွဲ့၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအား (၁၉၄၈) အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအဖွဲ့စာချုပ်တွင် ပြဌာန်း အာမခံထားသည်။ လွတ်လပ်စွာ အသင်းအဖွဲ့များ ထူထောင်ခြင်း၊ စုရုံးခွင့်ကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းတို့အား ထိခိုက်စေသည့် အခွင့်အာဏာပေးခြင်း မဖြစ်စေရ။

အပိုဒ် (၉)

လက်ရှိစာချုပ်ပါ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် လူတိုင်းလူတိုင်း၏ လူမှုဆိုင်ရာ အာမခံချက်များအပါအဝင် လူမှုရေးရာ လုံခြုံမှုရှိစေသည့် အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုရပါမည်။

အပိုဒ် (၁၀)

ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းပါ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အောက်ပါအချက်များကို အသိအမှတ်ပြုရမည်။

၁။ လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ သဘာဝလည်းကျပြီး အခြေခံလည်းကျသည့် မိသားစုအဖွဲ့ဝင်အား အထူးသဖြင့် မိသားစုထူထောင်မှုနှင့် မိသားစုအား မှီခိုနေရသော ကလေးများကို စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ပညာပေးခြင်းတာဝန်ရှိသည့် ကာလများတွင် ဖြစ်နိုင်သမျှ ကျယ် ကျယ်ပြန့်ပြန့် အကာအကွယ်ပေးရမည်။ အကူအညီပေးရမည်။ ဇနီးမောင်နှံအဖြစ် ရည်ရွယ်ထားသူတို့၏ လွတ်လပ်သော ဆန္ဒအရ လက်ထပ်ထိမ်းမြားမှုကို ပြုစေရမည်။

၂။ မိခင်များအား မီးဖွားမီနှင့် မီးဖွားပြီး သင့်တော်သော အချိန်ကာလအတွင်း အထူးကာကွယ်မှုဆောင်ရွက်ပေးရမည်။ ထိုကာလ တွင် အလုပ်လုပ်သောမိခင်များ လစာပြည့် ခွင့်ပေးရမည်။ (သို့) လုံလောက်သော လုံခြုံမှုခံစားမှုပေးရမည်။ အခွင့်အရေးပေးရမည်။

၃။ ကလေးသူငယ်များနှင့် လူငယ်များအား မျိုးရိုးနှင့် အခြားအခြေအနေများကို အကြောင်းပြခွဲခြားခြင်းမရှိဘဲ အထူးအကာအကွယ် ပေးခြင်း၊ အကူအညီတို့ကို လုပ်ဆောင်ပေးရမည်။ ထို့အပြင် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးခေါင်းပုံဖြတ်မှုမှ အကာအကွယ်ပေးရမည်။ လူငယ်များ၏ ကိုယ်ကျင့်တရား (သို့) ကျန်းမာရေး (သို့) ၎င်းတို့၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့အား အန္တရာယ်ရှိစေနိုင်သော အလုပ်အကိုင် အတွက် အလုပ်ခွင်တွင် လုပ်ကိုင်စေပါက ဥပဒေအရ အပြစ်ဒဏ်ပေးရမည်။ နိုင်ငံတော်သည် အသက်အရွယ် ကန့်သတ်မှုကိုထားရှိ ရမည်။ ထိုအသက်အရွယ်မပြည့်ဘဲ လစာပေးခိုင်းစေသော ကလေးအလုပ်အကိုင်များကို နိုင်ငံတော်က ဥပဒေဖြင့်တားဆီး၍ အပြစ် ဒဏ်ပေးရမည်။

အပိုဒ် (၁၁)

၁။ လက်ရှိကတိစာချုပ်တွင် ပါဝင်သော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် လူတိုင်းလူတိုင်းမိမိအတွက်နှင့် မိမိ၏ မိသားစုအတွက် စားဝတ် နေရေးအပါအဝင် လုံလောက်သော နေထိုင်မှုအဆင့်အတန်းရပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုရသည်။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် တိကျသော အစီစဉ်များအပါအဝင် တစ်နိုင်ငံချင်းစီအနေနှင့်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမှတစ်ဆင့်လည်းကောင်း လိုအပ် သည့် ဆောင်ရွက်မှုများကို လုပ်ဆောင်ရမည်။

(က) သိပ္ပံနှင့် စက်မှုဆိုင်ရာ အသိပညာကို အပြည့်အဝသုံး၍လည်းကောင်း၊ အာဟာရဆိုင်ရာ အခြေခံဗဟုသုတများကို ဖြန့်ဖြူး ပေးခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးစနစ် ဖွံ့ဖြိုးအောင် ဆောင်ရွက်အောင် (သို့) လယ်ယာမြေ ပြန်လည်ပြုပြင် ဆောင်ရွက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ စားသောက်ကုန်များကို ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ဖြန့်ဖြူးခြင်းနည်းလမ်းများ တိုးတက်စေရန်နှင့်

အထက်ပါနည်းအားဖြင့် အထိရောက်ဆုံးဖွံ့ဖြိုးစေခြင်းအားဖြင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို အသုံးပြုခြင်း။

(ခ) စားနပ်ရိက္ခာပို့သော နိုင်ငံများနှင့် တင်သွင်းသောနိုင်ငံများ၏ ပြဿနာများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျက် လိုအပ်ချက်များအရ မျှတသော ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာ ဖြန့်ဖြူးရေးနှင့် စားနပ်ရိက္ခာရရှိစေရန်။

အပိုဒ် ၁၂

၁။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများသည် လူတိုင်းလူတိုင်း ကာယ၊ ဉာဏ၊ ကျန်းမာရေးစံချိန်စံညွှန်း အမြင့်မားဆုံးရရှိနိုင်မှုအခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုသည်။

၂။ ဤအခွင့်အရေးကို အပြည့်အဝ ဆောင်မြင်စွာလုပ်ဆောင်ရန် ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းဝင် နိုင်ငံများအား ဆောင်ရွက်ရမည့် အဆင့်ဆင့် လုပ်ငန်းများတွင် အောက်ပါလိုအပ်သော လုပ်ဆောင်မှုအဆင့်များပါဝင်ရမည်။

- (က) ကလေးအသေမွေးနှုန်း လျော့ကျစေခြင်း၊ ကလေးသေပျောက်မှုနှုန်း လျော့ကျစေသော ပြဌာန်းချက်နှင့် ကလေးသူငယ်ကျန်းမာရေး ဖွံ့ဖြိုးစေသော ပြဌာန်းချက်။
- (ခ) ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးအခြေအနေ တိုးတက်စေခြင်း။
- (ဂ) ကူးစက်ရောဂါ၊ ပုံမှန်ဖြစ်ပေါ်တတ်သောရောဂါ၊ လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာရောဂါနှင့် အခြားရောဂါများကို ကာကွယ်တားဆီးခြင်း၊ ကုသခြင်းနှင့် ထိန်းချုပ်ခြင်း။
- (ဃ) နာမကျန်းဖြစ်ခြင်း ၊ ဆေးဝါးကုသခြင်းဆိုင်ရာဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဂရုပြုမှုအားလုံးကို ရစေနိုင်သည့်အခြေအနေများ ဖန်တီးခြင်း။

အပိုဒ် ၁၃

၁။ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် လူတိုင်းလူတိုင်း၏ ပညာသင်ကြားခွင့် အခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုသည်။ ပညာရေးသည် လူသားများ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး အပြည့်အဝဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် လူသားများ၏ ဂုဏ်သိက္ခာအသိကို လမ်းညွှန်သည်။ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်မှုများအားလေးစားမှုကို အားဖြစ်စေသည်ဟု အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက သဘောတူကြသည်။ ဆက်လက်၍ ၎င်းတို့က ပညာရေးသည် လွတ်လပ်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် လူသားများအားလုံးကို ထိရောက်စွာပါဝင်နိုင်ကြောင်း နိုင်ငံများအကြား၊ လူမျိုးများအကြား၊ လူမျိုးစုနှင့် ဘာသာရေးအုပ်စုများအကြား၊ နားလည်မှုတိုးပွားစေနိုင်ကြောင်း စိတ်ရှည်သီးခံမှုနှင့် ရင်းနှီးမှုများရရှိစေနိုင်ကြောင်း၊ ထို့အပြင်ကုလသမဂ္ဂ၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ထိန်းသိမ်းရေးဆောင်ရွက်မှုများ တိုးတက်စေရန်အတွက်လည်း ပညာရေးကဖြစ်စေနိုင်ကြောင်းသဘောတူကြသည်။

၂။ စာချုပ်တွင် ပါဝင်သော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ဤအခွင့်အရေးအားအပြည့်အဝ ရရှိစေရန် အောက်ပါအချက်တို့ကို အသိအမှတ်ပြုသည်။

- (က) မူလတန်းပညာရေးသည် မသင်မနေရဖြစ်ရပြီး လူတိုင်းအတွက် အခမဲ့သင်ကြားစေနိုင်ရမည်။
- (ခ) စက်မှုဆိုင်ရာ အသက်မွေးမှုဆိုင်ရာ အလယ်တန်းပညာရေးအပါအဝင် အသွင်သဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုးရှိသောအလယ်တန်း ပညာရေးကိုလည်း သင့်လျော်သော နည်းလမ်းများဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ယေဘုယျအားဖြင့် အလွယ်တကူသင်ယူနိုင်စေရမည်။ ထို့အပြင် အထူးသဖြင့် အခမဲ့ပညာရေးအဆင့်ဆင့် တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်စေရမည်။
- (ဃ) မူလတန်းပညာသင်ကြားမှုကာလ အပြည့်အဝမပြီးဆုံးခဲ့သူများ(သို့) မရရှိခဲ့သူများအတွက်ဖြစ်နိုင်သမျှ အခြေခံပညာရေးကို အားပေးရမည် (သို့) အပြင်းအထန်လုပ်ဆောင်ပေးရမည်။
- (င) အဆင့်အားလုံးရှိ ကျောင်းများ၏ ဖွံ့ဖြိုးမှုစနစ်ကို တက်ကြွစွာ ဆက်လက်ဖော်ဆောင်ရမည်။ အရည်အချင်း ပြည့်မီသော ပေါင်းသင်းဆက်ဆံသောစနစ်ကို ထူထောင်ရမည်။ ပြီးနောက် ကျောင်းဆရာများ၏ ရုပ်ပိုင်းအခြေအနေများကို အဆက်မပြတ်တိုးမြှင့်ရမည်။

၃။ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ကျောင်းသားမိဘများ ၊ မိဘများမရှိပါက တရားဝင်အုပ်ထိန်းသူများက ၎င်းတို့၏ ကလေးများအတွက် လွတ်လပ်စွာ ကျောင်းရွေးချယ်မှုကို လေးစားရန်တာဝန်ယူသည်။ ကျောင်းများမှာလည်း အစိုးရကျောင်းများ မဟုတ်လျှင် နိုင်ငံတော်က

ပြဌာန်းထားသော (သို့) အတည်ပြုထားသော အနိမ့်ဆုံးပညာရေးဆိုင်ရာ စံချိန်များနှင့် ကိုက်ညီ စေရမည်။ ၎င်းကလေးများအတွက် ၎င်းတို့ ယုံကြည်မှုနှင့် လျော်ညီသော ဘာသာရေးဆိုင်ရာ၊ ကိုယ်ကျင့်တရားဆိုင်ရာ ပညာရေးကို အာမခံမှုရှိစေရန် တာဝန်ယူရမည်။

၄။ ဤအပိုဒ်ပါ မည်သည့်အပိုင်းကိုမျှ ပညာရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ ထူထောင်ရန် လမ်းညွှန်ရန် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း (သို့) အသင်းအဖွဲ့ဝင်များ၏ လွတ်လပ်မှုကို အနှောင့်အယှက် ဖြစ်စေသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်မကောက်ယူရ။ သို့သော်လည်း ဤပုဒ်မအပိုင်း (၁) ပြဌာန်းသော စည်းမျဉ်းများကို လိုက်နာရမည်။ ထို့အပြင် အဆိုပါ ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများတွင် ပေးထားသော ပညာရေးဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များသည် နိုင်ငံတော်က ပြဌာန်းထားသော အနိမ့်ဆုံးစံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်များနှင့် လိုက်လျောညီထွေမှု ရှိရမည်။

အပိုဒ် ၁၄

ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံချင်းစီသည် အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ကာစတွင် ၎င်းတို့၏ မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေး နယ်မြေများနှင့် အခြား နယ်မြေများ၌ အခမဲ့မသင်မနေရ မူလတန်းပညာရေးစနစ်ကို အာမခံရန် တတ်နိုင်စွမ်းမရှိသေးပေ။ ထိုနယ်မြေများတွင် လူအားလုံး အတွက် မသင်မနေရ ပညာရေးစနစ် အစီအစဉ်များကို (၂)နှစ်အတွင်း ရေးဆွဲရန်တာဝန်ယူပြီး သင့်လျော်သော နှစ်ပမာဏကို အစီအစဉ်တွင်ထွဲသွင်းကာ လူတိုင်းအတွက် မသင်မနေရ အခမဲ့ပညာရေးမူများကို အဆင့်ဆင့်အကောင် အထည်ဖော်ရန် အသေး စိတ်လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ လက်ခံရန် တာဝန်ယူသည်။

အပိုဒ် ၁၅

၁။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင်ပါဝင်သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံချင်းစီသည် အောက်ပါအခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုသည်။ လူတိုင်း လူတိုင်း

- (က) ယဉ်ကျေးမှုဘဝတွင် ပါဝင်ခွင့်၊
- (ခ) သိပ္ပံဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုအကျိုးတရားများ ခံစားပိုင်ခွင့်နှင့် ယင်းတို့ကို အသုံးပြုမှုမှရသော အကျိုးတရားများကို ခံစား နိုင်ခွင့်၊
- (ဂ) မည်သည့်သိပ္ပံဆိုင်ရာ စာပေအနုပညာ(သို့) သုခုမ အနုပညာဆိုင်ရာ ဖန်တီးထုတ်လုပ်မှုမှ ဖြစ်ထွန်းရရှိလာသော ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းဆိုင်ရာ အကျိုးခံစားခွင့် ရှိသည်။

၂။ ဤအခွင့်အရေးကို အပြည့်အဝအောင်မြင်စေရန် ဤပဋိညာဉ် စာတမ်းတွင် ပါဝင်သော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက ဆောင်ရွက်သည့် အဆင့်များတွင် သိပ္ပံပညာနှင့် ဆောင်ရွက်မှုများကို ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်းနှင့် ပျံ့နှံ့စေခြင်းတို့အတွက် လိုအပ်သော အဆင့်များထည့်သွင်းရမည်။

၃။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် ပါဝင်သော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် သိပ္ပံဆိုင်ရာ သုတေသနနှင့် တီထွင်ဖန်တီးမှုများအတွက် လွတ်လပ်မှုကို လေးစားရန်တာဝန်ယူသည်။

၄။ သိပ္ပံနှင့် ယဉ်ကျေးမှုနယ်ပယ်များတွင် နိုင်ငံတကာ အဆက်အသွယ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများနှင့် အားပေး မှုတို့မှ ရရှိလာသော အကျိုးတရားများကို အသိအမှတ်ပြုသည်။

အပိုဒ် ၄

အပိုဒ် ၁၆

၁။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် ပါဝင်သော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ဤတွင် အသိအမှတ်ပြုသည့် အခွင့်အရေးများကို ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် တိုးတက်မှုအား စာချုပ်ပါ ဤအပိုဒ်နှင့်အညီ အစီရင်ခံစာတင်သွင်းရန် တာဝန်ယူသည်။

၂။ (က) အစီရင်ခံစာကို စာချုပ်ပါပြဌာန်းချက်များနှင့်အညီ စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ရန် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးကောင်စီသို့ မိတ္တူများကို ပေးပို့ ရမည်။ ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ တင်သွင်းရမည်။

(ခ) ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်သည် အထူးအေဂျင်စီအဖွဲ့အစည်းများတွင် အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သော ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းဝင် နိုင်ငံများ၏ အစီရင်ခံစာ(သို့) အစီရင်ခံစာ အစိတ်အပိုင်း၏ မိတ္တူများကို အထူးအေဂျင်စီများသို့ ပေးပို့ရမည်။

ဤအစီရင်ခံစာ (သို့) အစီရင်ခံစာ အစိတ်အပိုင်းသည် အထူးအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ စာချုပ်များနှင့်အညီ အဆိုပါ အေဂျင်စီတို့၏ တာဝန်ဝတ္တရားရှိမှု၊ ဘောင်အတွင်း ကျရောက်သော မည်သည့်ကိစ္စရပ်နှင့်မဆို သက်ဆိုင်မှုရှိစေရမည်။

အပိုဒ် ၁၇

၁။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းပါ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် စာချုပ်အတည်ဖြစ်ပြီး တစ်နှစ်အတွင်း စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးကောင်စီမှ ပြဌာန်းသည့် အစီအစဉ်နှင့် အစီရင်ခံစာကို အဆင့်ဆင့် တင်သွင်းရမည်။ အစီအစဉ်ကို ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းဝင် နိုင်ငံများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ အထူးပြုအဖွဲ့အစည်းများ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ပြီးမှ ပြုလုပ်ရမည်။

၂။ အစီရင်ခံစာများသည် လက်ရှိသဘောတူညီချက်အရ တာဝန်ဝတ္တရားဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရာတွင် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုများနှင့် အခက်အခဲများကို ညွှန်ပြနိုင်ရမည်။

၃။ လက်ရှိ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် ပါဝင်သော မည်သည့်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံမဆို သက်ဆိုင်သော သတင်းအချက်အလက်ကို ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂထံသို့ (သို့) အထူးပြုအဖွဲ့အစည်းထံသို့ ယခင်က ပေးပို့ပြီးလျှင် ထိုသတင်းအချက်အလက်များကို တဖန် ပြန်၍ပေးပို့ရန် လိုအပ်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။ သို့သော် ထိုသို့ပေးပြီးသော် သတင်းအချက်အလက်အတွက် တိကျသော အညွှန်းတစ်ခုပေးလျှင် လုံလောက်သည်။

အပိုဒ် ၁၈

စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးကောင်စီသည် ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်း၏ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့် ပြဌာန်းချက်အရ တာဝန်ဝတ္တရားရှိသည်နှင့်အညီ ၎င်း၏အထူးအေဂျင်စီအဖွဲ့အစည်းများက ၎င်းတို့၏ ဆောင်ရွက်မှုနယ်ပယ်အတွင်း ကျရောက်သော ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းပါ ပြဌာန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် တိုးတက်မှုအပေါ် အစီရင်ခံစာတင်သွင်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးကောင်စီက အစီအစဉ်များချမှတ်နိုင်သည်။ အစီရင်ခံစာများတွင် ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများက လက်ခံထားသော အဆိုပါအကောင်အထည်ဖော်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အကြံပြုချက်များ တိကျသောဆုံးဖြတ်ချက်များ ထည့်သွင်းနိုင်သည်။

အပိုဒ် ၁၉

အပိုဒ် (၁၆) နှင့် အပိုဒ် (၁၇) အရ နိုင်ငံများသည် တင်သွင်းသော လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာများအား လည်းကောင်း၊ အပိုဒ် (၁၈) အရ အထူးအေဂျင်စီများမှ တင်သွင်းသော လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာများအား လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးကောင်စီသည် လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်သို့ လေ့လာသုံးသပ်ရန် အထွေထွေ အကြံပြုချက်များအတွက် (သို့) အလျဉ်းသင့်သလို သိသာရန်အတွက် ပေးပို့နိုင်ရမည်။

အပိုဒ် ၂၀

ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ အထူးပြုအေဂျင်စီအဖွဲ့များက အပိုဒ်(၁၉)အရ အဆိုပါ အကြံပြုချက်ကိုလည်းကောင်း၊ (သို့) လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်၏ အစီရင်ခံစာတစ်စုံတစ်ရာ ရည်မှန်းချက်ပေါ်တွင်သော်လည်းကောင်း (သို့) ထိုကိစ္စကို ရည်ညွှန်းသည့် အထောက်အထားတစ်ခုတည်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍သော်လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးကောင်စီသို့ ပို့ရမည်။

အပိုဒ် ၂၁

စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးကောင်စီသည် လက်ရှိသဘောတူညီမှုစာချုပ်ပါ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများထံမှ ရရှိသော သတင်းအချက်အလက် အကျဉ်းနှင့် ယေဘုယျ ထောက်ခံချက်ပါသော အထူးအေဂျင်စီများ၏ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် အသိအမှတ်ပြုထားသည့် အခွင့်အရေးများအား အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများနှင့် အထွေထွေလေးစားလိုက်နာမှုအပေါ် တိုးတက်မှု အစီရင်ခံစာများကို အထွေထွေ ညီလာခံသို့ အခါအားလျော်စွာ တင်သွင်းရမည်။

အပိုဒ် ၂၂

စီးပွားရေးနှင့်လူမှုရေးကောင်စီသည် ဤစာချုပ်ကို ထိထိရောက်ရောက် တိုးမြှင့်အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ အခြားအဖွဲ့အစည်းများ ၊ လက်အောက်ခံအဖွဲ့အစည်းများနှင့် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများအား စာချုပ်၏ ဤအပိုဒ်ကို ညွှန်းဆိုသော အစီရင်ခံစာပို့ပါဝင်သည့် ပေါ်ပေါက်လာသောကိစ္စရပ်များအတွက် စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် အတတ်ပညာဆိုင်ရာ အကူအညီများကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမှ အကြံပြုထားသကဲ့သို့ အကူအညီပေးခြင်းဖြင့် အဆိုပါအဖွဲ့များကို အသိပေးမှုပြုနိုင်သည်။

အပိုင်း ၂၃

ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းပါ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အစည်းအဝေး၏ နိဂုံးချုပ်များ၊ အစည်းအဝေး၏ ထောက်ခံချက်ကိုလက်ခံမှု၊ အတတ်ပညာဆိုင်ရာ အကူအညီပေးမှုများ၊ လေ့လာရေးတိုင်ပင်ဆွေးနွေးရေးရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရများ ပါဝင်စုစည်း၍ အတတ်ပညာဆိုင်ရာဆွေးနွေးပွဲများ ၊ ဒေသဆိုင်ရာဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပခြင်းများစသည့် နည်းလမ်းများအပါအဝင် ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းပါ အသိအမှတ်ပြုထားသော အခွင့်အရေးများအား အကောင်အထည်ဖော်အောင်မြင်စေရန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ၏ ဆောင်ရွက်မှုများကို သဘောတူသည်။

အပိုင်း ၂၄

အဆိုပါပြဌာန်းချက်များသည် ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင်ပါသော ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းအသီးသီးနှင့် အထူးပြု အဖွဲ့အစည်းများ၏ တာဝန်အသီးသီးကို သတ်မှတ်ပေးသည်။ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းသည် စာချုပ်ပါ ပြဌာန်းချက်များကို ထိခိုက်စေသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်မပြန်ဆိုရ။

အပိုင်း ၂၅

လက်ရှိသဘောတူစာချုပ်တွင်ပါဝင်သည့် ပြည်သူများ၏ သဘာဝကြွယ်ဝချမ်းသာမှုကို လျော့ပါးစေရန် အဓိပ္ပါယ်မပြန်ဆိုရ။

အပိုင်း ၁၆

၁။ လက်ရှိသဘောတူစာချုပ်သည် မည်သည့်ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကိုမဆို (သို့) အထူးအေဂျင်စီတွင်ပါဝင်သော မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းများကိုမဆို၊ နိုင်ငံတကာတရားရုံးပြဌာန်းပါ ဥပဒေအရအဖွဲ့ဝင်များကိုမဆို လက်ရှိသဘောတူစာချုပ်တွင် အဖွဲ့ဝင်တစ်ခုဖြစ်လာစေရန် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံက ဖိတ်ကြားခံရသည့် အခြားမည်သည့်နိုင်ငံမဆို လက်မှတ်ရေးထိုးရန် ဖွင့်လှစ်ထားသည်။

၂။ လက်ရှိသဘောတူစာချုပ်ကို အတည်ပြုရန်လိုအပ်သည်။ စာချုပ်အတည်ပြုရန်လိုအပ်သည်။ စာချုပ်အတည်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းကို ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ အပ်နှံရမည်။

၃။ ဤအပိုင်း၏အပိုင်းခွဲ (၁)တွင် ရည်ညွှန်းသော နိုင်ငံများအနက် မည်သည့်နိုင်ငံမဆို ဤလက်ရှိစာချုပ်အား လိုက်နာသည့် နိုင်ငံအဖြစ် ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်စေရမည်။

၄။ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ခြင်းစာချုပ်ကို ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ အပ်နှံခြင်းဖြင့် အကျိုးသက်ရောက်စေရမည်။

၅။ ဤကဲ့သို့ အတည်ပြုစာချုပ် (သို့မဟုတ်) ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းရေးစာချုပ်တင်သွင်းတိုင်း ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်က ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးသည့် နိုင်ငံအစိုးရတိုင်းနှင့် ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းသည့် နိုင်ငံအစိုးရတိုင်းအား အကြောင်းကြားရမည်။

အပိုင်း ၂၇

၁။ ၃၅ ခုမြောက် အတည်ပြုစာချုပ် (သို့မဟုတ်) ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းရေးစာချုပ်အား ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ် လက်ခံရရှိသည့်နေ့မှစ၍ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းအာဏာတည်ရမည်။

၂။ ၃၅ ခုမြောက် အတည်ပြုစာချုပ် (သို့မဟုတ်) ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းရေးစာချုပ်ကို တင်သွင်းပြီးနောက်ပိုင်းကျမှ အတည်ပြုစာချုပ် (သို့မဟုတ်) ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းရေးစာချုပ်ကို တင်သွင်းသောနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖို့ ဤလက်ရှိစာချုပ်စာတမ်းသည် စတင်သွင်းသည့်နေ့ရက်မှစ၍ သုံးလမြောက်သော နေ့တွင်စတင်အာဏာတည်ရမည်။

အပိုင်း ၂၈

ဤပဋိညာဉ်စာတမ်း၏ ပြဌာန်းချက်များသည် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအသီးသီး၏ ဒေသအားလုံး အကန့်အသတ်မရှိ အာဏာတည်ရှိစေရမည်။

အပိုဒ် ၂၉

၁။ မည်သည့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံမဆို ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းအတွက် ပြင်ဆင်ချက် အဆိုပြုနိုင်သည်။ ပြင်ဆင်ချက် အဆိုပြုလွှာကို ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ တင်သွင်းရမည်။ ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးက ဤပြင်ဆင်ချက် အဆိုပြုလွှာကို ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများထံ ပေးပို့ပြီး ၎င်းတို့က ဤပြင်ဆင်ချက် အဆိုပြုလွှာကို လက်ခံစဉ်းစားကြကာ မဲခွဲရန်အတွက် ညီလာခံတစ်ရပ်ကျင်းပကြရန် လိုလားခြင်းရှိမရှိ ပြန်ကြားကြရန် မေတ္တာရပ်ခံသည်။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနက် အနည်းဆုံး သုံးပုံတစ်ပုံက ဤကဲ့သို့ ညီလာခံခေါ်ယူရေးကို လိုလားကြသည်ဆိုလျှင် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီး၏ ကမကထဖြင့် ညီလာခံခေါ်ယူကျင်းပရမည်။ ညီလာခံသို့ တက်ရောက်ကြသော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအများစု၏ မဲဆန္ဒဖြင့်ပြဌာန်းသော မည်သည့်ပြင်ဆင်ချက်ကိုမဆို အတည်ပြုရန်အတွက် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံသို့ ဆက်လက်တင်သွင်းရမည်။

၂။ ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေ ညီလာခံက အတည်ပြုပြီးနောက် ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော နိုင်ငံများအနက် အနည်းဆုံးသုံးပုံတစ်ပုံက ၎င်းတို့နိုင်ငံအသီးသီး၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ လက်ခံပြီးသောအခါ ပြင်ဆင်ချက်များစတင် အာဏာတည်ရပါမည်။

၃။ ပြင်ဆင်ချက်စတင်အာဏာတည်သောအခါ ဤပြင်ဆင်ချက်များကို လက်ခံကြသော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကလိုက်နာရန်တာဝန်ရှိသည်။ အခြားအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေဖြင့်မူ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်း၏ ပြဌာန်းချက်များနှင့် ၎င်းတို့က လက်ခံပြီးဖြစ်သော ယခင်ပြင်ဆင်ချက်အားလုံးကိုလိုက်နာရန်တာဝန်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၃၀

အပိုဒ် ၂၆ အပိုဒ် ၅ နှင့်အညီ ပေးပို့သောအသိပေးချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမပြုဘဲ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးသည် အဆိုပါ အပိုဒ် ၂၆ ၊ အပိုဒ် ၃၀ တွင်ရည်ညွှန်းသော နိုင်ငံအားလုံးအား အောက်ပါအသေးစိတ် အချက်အလက်တို့ကို ဖော်ပြရမည်။

(က) အပိုဒ် ၂၆ နှင့်အညီ လက်မှတ်ရေးထိုးမှုများ ၊ အတည်ပြုမှုများနှင့် ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းမှုများ။

(ခ) အပိုဒ် ၂၇ နှင့်အညီ ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းအား စတင်တည်သည့်နေ့စွဲနှင့် ပုဒ်မ ၂၉ နှင့်အညီ ပြင်ဆင်ချက်တစ်စုံတစ်ရာ စတင်အာဏာတည်သည့်နေ့စွဲ။

အပိုဒ် ၃၁

၁။ တရုတ်ဘာသာ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ၊ ပြင်သစ်ဘာသာ၊ ရုရှားဘာသာနှင့် စပိန်ဘာသာတို့ဖြင့် စစ်မှန်စွာ ဘာသာပြန်ဆိုထားပြီးဖြစ်သော ဤပဋိညာဉ်စာတမ်းကို ကုလသမဂ္ဂမော်ကွန်းတိုက်တွင် အပ်နှံထားရမည်။

၂။ အပိုဒ် ၂၆ တွင် ရည်ညွှန်းသော နိုင်ငံအားလုံးထံသို့ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ဤပဋိညာဉ်စာတမ်း၏ မိတ္တူမှန်များ ဖြန့်ပေးရမည်။

အမျိုးသမီးများ ခွဲခြားမှုအမျိုးမျိုး ပပျောက်ရေးဆိုင်ရာ
နိုင်ငံတကာသဘောတူစာချုပ်

ဤစာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်သည် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများ လူပုဂ္ဂိုလ်၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် တန်ဖိုးများ၊ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့၏ တန်းတူခြင်းအခွင့်အရေးအပေါ် ယုံကြည်မှုအား ထပ်မံအခိုင်အမာ အတည်ပြုပြောဆိုခြင်းကို သတိမူ၍ လည်းကောင်း၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး ကြေငြာစာတမ်းသည် ခွဲခြားမှုကို လက်ခံ၍မရသော အခြေခံမူအဖြစ် အခိုင်အမာ အတည်ပြုပြောဆိုခြင်း၊ လူတိုင်းသည် ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် အခွင့်အရေးများအရ လွတ်လပ်ခြင်းနှင့် တန်းတူခြင်းများဖြင့် မွေးဖွားလာသည်ကို ထုတ်ပြန်ကြေငြာခြင်းနှင့် ၎င်းအတွင်းချမှတ်ထားသော အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်သောမူအားလုံးတို့အပေါ် လိင်အရ ခွဲခြားမှုအပါအဝင် မည်သို့သော ခွဲခြားခြင်းမှမရှိစေဘဲအခွင့်အရေး ရပိုင်ခွင့်ရှိခြင်းတို့အား သတိမူ၍လည်းကောင်း၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးများ စာချုပ်စာတမ်းဝင်နိုင်ငံများသည် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးများအား ယောက်ျားနှင့် မိန်းမတို့သည် တူညီသောခံစားစေခြင်းကို ဌာနအသီးသီး ရှိသော်ငြားလည်း အမျိုးသမီးများအား ခွဲခြားမှု ပြုခြင်းသည် အခွင့်အရေးတန်းတူခြင်း အခြေခံမူများနှင့် လူသားတို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို လေးစားမှုအား ဖောက်ဖျက်ခြင်း၊ အမျိုး သမီးများသည် မိမိနိုင်ငံအတွင်း နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဘဝပေါ် အမျိုးသားတန်းတူရည်တူပါဝင်မှုဖြစ် ခြင်းနှင့် မိမိနိုင်ငံတို့၏ နိုင်ငံများနှင့် လူသားတို့အတွက် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရာတွင် ၎င်းတို့၏ အလားအလာများအား အပြည့် အဝတိုးတက်စေခြင်းအတွက် ပိုမိုခက်ခဲမှုရှိအောင် လုပ်ခြင်းဖြစ်သည်ကို အသိမှတ်ပြု၍ လည်းကောင်း၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော အခြေအနေများတွင် အမျိုးသမီးများသည် အစားအစာ၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ သင်တန်းအလုပ်ခန့်ထားခြင်းအခွင့်အရေး များနှင့် အခြား လိုအပ်မှုများရှိခွင့် အနည်းဆုံးဖြစ်နေခြင်းအပေါ် စိုးရိမ်ပူပန်၍လည်းကောင်း၊ မျှတမှုနှင့် တရားဥပဒေအပေါ် အခြေခံသော အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ စီးပွားရေး၏ စနစ်တကျရှိသော အခြေအနေတရပ်အား တည်ထောင်ခြင်းသည် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတန်းတူညီမျှအား သိသာထင်ရှားစွာ အထောက်အကူဖြစ်စေမည်ကို လက်ခံယုံကြည်၍ လည်းကောင်း၊ အသားရောင် ခွဲခြားမှု၊ လူမျိုးကြီးဝါဒအမျိုးမျိုး၊ လူမျိုးရေးခွဲခြားမှု၊ လက်အောက်ခံနိုင်ငံပြုမှု၊ ခေတ်ပေါ်လက်အောက်ခံနိုင်ငံပြုမှု၊ ကျူးကျော်မှု၊ ပြင်ပသိမ်းပိုက်မှုနှင့် လွှမ်းမိုးမှု၊ နိုင်ငံများ၏ ပြည်တွင်းကိစ္စများ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုပျောက်စေရေးသည် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့၏ အခွင့်အရေးများ အပြည့်အဝခံစားပိုင်ခွင့် အတွက် မရှိမဖြစ်လိုခြင်းအား အလေးအနက်ပြု၍လည်းကောင်း၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးကို အားဖြည့်တင်းခြင်း၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတင်းမာမှုအား လျော့ပေါ့စေခြင်း၊ ၎င်းတို့၏ လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးစနစ်များ ကွာဟသော်လည်း နိုင်ငံများအတွင်း အပြန်အလှန် စုပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်း၊ အထွေထွေနှင့် အပြည့်အဝ လက်နက်လျော့ပေါ့ရေး၊ အထူးသဖြင့် အနုမြူလက်နက်လျော့ပေါ့ရေးအား အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ၏ တင်းကြပ်သော ထိရောက်စွာထိန်းချုပ်မှုဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ နိုင်ငံခြားဆက်ဆံမှုတွင် တရားမျှတမှုတို့၏ အခြေခံများအား အခိုင်အမာ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ တခြားနိုင်ငံအုပ်ချုပ်မှု၊ လက်အောက်ခံနိုင်ငံပြုမှု၊ ပြည်ပသိမ်းပိုက်မှု အောက်ရှိသူများ၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်၊ လွတ်လပ်ရေးအားအကောင်အထည် ဖော်ခြင်းနှင့်တကွ အမျိုးသားအချုပ်အခြာအာဏာပိုင်မှုနှင့် နယ်မြေပြည့်စုံ ကိုလုံ လေးစားမှုပြုခြင်း တို့သည် လူမှုရေးတိုးတက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ကို မြေတောင်မြှောက်စေမည်ဖြစ်ပြီး နောက်ဆက်တွဲအားဖြင့် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး တန်းတူညီမျှမှုအပြည့်အဝရရှိရေးအား အထောက်အကူပြုမည်ကို အခိုင်အမာအတည်ပြု၍ လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အပြည့်အဝ ရရှိရေးအား အထောက်အကူပြုမည်ကို အခိုင်အမာအတည်ပြု၍ လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ အပြည့်အဝနှင့် လုံးလုံးလျားလျား ဖွံ့ဖြိုးမှု၊ ကမ္ဘာမြေ၏ လူမှုဘဝ ဖူလုံရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအကြောင်းတရားတို့တွင် အမျိုးသမီးများ၏ အမျိုးသားများနှင့် တန်းတူညီမျှ နယ်ပယ်တိုင်းတွင် အမြင့်အမားဆုံးပါဝင်လုပ်ဆောင်မှုသည် လိုအပ်ကြောင်းအား လက်ခံယုံကြည်၍လည်းကောင်း၊ အမျိုးသမီးများသည် မိသားစု၏ ဘဝဖူလုံရေးနှင့် လူ့ဘောင်၏ ဖွံ့ဖြိုးမှုတွင် ကြီးမြတ်သော ပါဝင်ဖြည့်ဆည်းမှုပြုခြင်း၊ ယခုအချိန်အထိ အပြည့်အဝအသိအမှတ်ပြုခံခြင်း မရှိသေးသော မိခင်၏လူမှုရေးအရ အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍနှင့် အိမ်ထောင်စုအတွင်း ကလေးများအား ပြုစုပျိုးထောင်မှုတွင် မိဘနှစ်ပါးစလုံးအခန်းကဏ္ဍနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ သဘာဝ သားဖွားပေးမှုအား ခွဲခြားခြင်းကို အခြေခံတရပ်မဖြစ်စေပဲ ကလေးသူငယ်များအား ပြုစုပျိုးထောင်ရေးတွင် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးစပ်ကြား လူ့ဘောင်တရပ်လုံးမှ တာဝန်များခွဲယူရခြင်းအား သိနားလည်ခြင်းတို့အား စိတ်တွင်းထား၍လည်းကောင်း၊ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတန်းတူညီမျှမှု အပြည့် အဝရရှိရေးအတွက် လူ့ဘောင်အတွင်းနှင့် မိသားစုအတွင်း အစဉ်အလာအရ အမျိုးသားအခန်းကဏ္ဍနှင့် အမျိုးသမီးအခန်းကဏ္ဍသတ် မှတ်ခြင်းအား ပြောင်းလဲမှုတရပ် ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်ကို စိတ်ဝင်သိရှိနေ၍ လည်းကောင်း၊ အမျိုးသမီးများခွဲခြားမှု ပပျောက်ရေး ထုတ်ပြန်ကြေငြာချက်အတွက် ချမှတ်ထားသော အခြေခံမူများ အကောင်အထည်ဖော်ရန်နှင့် ယင်းရည်ရွယ်ချက်အတွက် ၎င်းခွဲခြားမှု အမျိုးအစားနှင့် သာကောအလုံးစုံတို့အား ပပျောက်ရေးအတွက် လိုအပ်သော လုပ်ဆောင်မှုများအား ဖော်ထုတ်လုပ်ဆောင်ရန် ဆုံးဖြတ်၍လည်းကောင်း အောက်ပါတို့အပေါ် သဘောတူညီခဲ့ကြသည်။

အပိုင်း (၁)

ပုဒ်မ (၁)

၁။ ဤစာချုပ်စာတမ်းအတွက် အမျိုးသမီးခွဲခြားမှု စကားရပ်သည် အမျိုးသမီးများ၏ အိမ်ထောင်ပြုမှုအခြေအနေ မည်သို့ပင်ရှိပါစေ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး တန်းတူရည်တူမှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုရေး နှင့် အခြားနယ်ပယ် အခြေခံလွတ်လပ်မှုခွဲခြားခြင်း၊ ဖယ်ထုတ်ခြင်း (သို့) ကန့်သတ်ခြင်းတရပ်ရပ်ကို လိင်အပေါ် အခြေခံပြီး ပြုမူဖြင့် အမျိုးသမီးများအား အသိအမှတ်ပြုပေးခြင်း၊ အကျိုးခံစားခွင့် (သို့) ကျင့်သုံးခွင့်အား ထိခိုက်စေခြင်း (သို့) ပျက်စီးစေသော (သို့) ပျက်ပြယ်စေခြင်းများ အဓိပ္ပါယ်ရှိသည်။

ပုဒ်မ (၂)

စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အမျိုးသမီးခွဲခြားမှု ပုံသဏ္ဍာန်အားလုံးတို့အား ပြစ်တင်ရှုံ့ချပြီး အမျိုးသမီးများ ခွဲခြားမှုပပျောက်ရေးအတွက် မူတရပ်အား နည်းမျိုးစုံကိုအသုံးပြုကာ နောင်နှေးမှုမရှိစေဘဲ လုပ်ဆောင်ရန်သဘောတူကာ ယင်းလုပ်ဆောင်မှုအတွက်

- (က) အမျိုးသား ဖွဲ့စည်းပုံအုပ်ချုပ်ပုံဥပဒေ (သို့) အခြားသင့်လျော်သောဥပဒေပြုမှုတွင် ပါဝင်စေခြင်းမရှိသေးပါက အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတန်းတူရည်တူ အခြေခံစည်းမျဉ်းအား ပါဝင်ပုံဖော်ရန်နှင့် ဥပဒေဖြင့်လည်းကောင်း၊ အခြားသင့်လျော်မှုရှိသော နည်းများဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဤအခြေခံစည်းမျဉ်းအား လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုကို အာမခံပြုခြင်း။
- (ခ) အမျိုးသမီးများအပေါ် ခွဲခြားမှုအလုံးစုံတို့အား ပိတ်ပင်သည့် သင့်လျော်သောဖြတ်တောက်မှုများအပါအဝင် သင့်လျော်သောဥပဒေပြုခြင်းနှင့် အခြားနည်းလမ်းများအား ထည့်ဝင်ကျင့်သုံးမှုပြုခြင်း။
- (ဂ) အမျိုးသမီးများ အမျိုးသားနှင့် တန်းတူရည်တူဖြစ်ခြင်း၊ အခြေခံသောအခွင့်အရေးများအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ဥပဒေအား တည်ထောင်ခြင်းနှင့် ကျွမ်းကျင်သော အမျိုးသားစုံရုံးနှင့် အခြားအများပြည်သူ အဆောက်အအုံမှတစ်ဆင့် အမျိုးသမီးများအားခွဲခြားမှု တစ်စတစ်ရာခွဲခြားခြင်းကို ထိရောက်စွာကာကွယ်ပေးခြင်း။
- (ဃ) အမျိုးသမီးများအား ခွဲခြားပြုမူချက် (သို့) ကျင့်သုံးချက်တစ်စုံတစ်ရာမှ ရှောင်ကျဉ်ခြင်းနှင့် ဤလုပ်ဆောင်ရန် ကတိအပေါ် အများပြည်သူ အာဏာပိုင်များနှင့် အများပြည်သူ အဆောက်အအုံတို့မှ လိုက်နာလုပ်ဆောင်ရန် အာမခံခြင်း။
- (င) လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်စုံတစ်ဦး၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်စုံတစ်ခု (သို့) လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းတစ်စုံတစ်ခုမှ အမျိုးသမီးများအပေါ်ခွဲခြားပြုခြင်းရှိသော တည်ဆဲဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းများ၊ ထုံးတမ်းစေလွှတ်မှုများနှင့် ကျင့်သုံးမှုများအား တရားဥပဒေအကြောင်းလမ်းအပါအဝင် မွမ်းမံခြင်း (သို့) ပယ်ဖျက်ခြင်း။
- (စ) အမျိုးသမီးများအပေါ် ခွဲခြားမှုပြုသော အမျိုးသားပြစ်မှု ဥပဒေပြဌာန်းချက်အားလုံးတို့အား ရုတ်သိမ်းခြင်းပြုခြင်း တို့အား တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည်။

ပုဒ်မ (၃)

အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အမျိုးသမီးများ၊ အပြည်အဝှမ်းဖွဲ့စည်းမှုနှင့် တိုးတက်ခြင်းတို့အား သေချာမှုဖြစ်စေခြင်းအလို့ငှာ အမျိုးသားများ နှင့် တန်းတူရည်တူရှိခြင်းအပေါ် အခြေခံသော အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်မှုတို့အား အကောင်အထည်ဖော်လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် အကျိုးခံစားခွင့်တို့ကို အာမခံသော လိုအပ်သောလုပ်ဆောင်ချက်တို့အား နယ်ပယ်တိုင်းတွင် အထူးသဖြင့် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုနယ်ပယ်များတွင် လုပ်ဆောင်စေရမည်။

ပုဒ်မ (၄)

၁။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများ တန်းတူရည်တူမှု ဖြစ်ရှိနေချက်အား ပိုမိုလျင်မြန်စေသော ရည်မှန်းချက်ဖြင့် လက်ခံကျင့်သုံးသော ယာယီလုပ်ဆောင်ခြင်းများအား ဤစာချုပ်စာတမ်း၏ ဖော်ညွှန်းချက်အရ ခွဲခြားခြင်းဟု မခံယူစေရသို့သော် မညီမျှမှု (သို့) ခွဲခြားထားသော အဆင့်များအား ဆက်လက်တည်မြဲစေရေးအား နောက်ဆက်တွဲပေါ်ပေါက်မှုအတွက် လိုအပ်ခြင်းအဖြစ် ဖြစ်စေခြင်း လုံးဝမဖြစ်စေရ။ တူညီသောအခွင့်အရေးနှင့် တူညီသောရည်မှန်းချက်များ ရရှိချိန်တွင် ယင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းများအား ရပ်ဆိုင်းခြင်းပြုစေရမည်။

၂။ ဤစာချုပ်စာတမ်းတွင် ပါဝင်သည့်များအပါအဝင် မိခင်ဘဝအား အကာကွယ်ပေးခြင်းကို ရည်ရွယ်သော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ အထူး

လုပ်ဆောင်ချက်များအား ခွဲခြားခြင်းဟုမှတ်ယူခြင်း မဖြစ်စေရ။

ပုဒ်မ (၅)

အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် သင့်လျော်သောလုပ်ဆောင်မှုအားလုံးတို့အားလုပ်ဆောင်စေရမည်။

၁။ ယောက်ျား(သို့) မိန်းမအဆင့်နှိမ်ခြင်း(သို့) အဆင်မပြေခြင်း (သို့) ယောက်ျားနှင့် မိန်းမတို့အား တင်ကြိုသတ်မှတ် ထားသော အဆင့် အတန်းထားခြင်း အတွေးအခေါ်အပေါ် အခြေခံသည့် ဘက်လိုက်ခြင်း၊ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာနှင့် အခြားကျင့်သုံးမှုများ ပပျောက်ရေး အား ရရှိစေရေးအမြင်ဖြင့် ယောက်ျား၊ မိန်းမကျင့်သုံးသော လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုပုံစံအား ပြုပြင်မွမ်းမံခြင်း။

၂။ မိခင်ဘဝ၏ လူမှုရေးလုပ်ငန်းအပေါ် ကောင်းမွန်စွာနားလည်သဘောပေါက်ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ သားသမီးများအား လူလားမြောက် ရေးတွင် ယောက်ျားနှင့် မိန်းမတို့၏ တူညီသောတာဝန် ဝတ္တရားများရှိခြင်းနှင့် ယင်းကိစ္စအားလုံးတို့တွင် ကလေးများ၏ အကျိုးကျေးဇူး အား ရှေးကျဆုံးထည့်ဝင် စဉ်းစားမှုအဖြစ် နားလည်ထားခြင်းတို့ပါဝင်သော မိသားစုပညာရေးအား အာမခံပေးခြင်း။

ပုဒ်မ (၆)

အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အမျိုးသမီးများအား ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းနှင့် အမျိုးသမီးပြည့်တန်ဆာ လုပ်ငန်းအပေါ် ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းတို့ ကို နှိမ်နင်းခြင်းအား ဥပဒေပြုခြင်းအပါအဝင် လိုအပ်သောလုပ်ဆောင်မှုများအား လုံးဝလုပ်ဆောင်ရမည်။

အပိုင်း (၂)

ပုဒ်မ (၇)

အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ၎င်းနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးနှင့် လူထုဘဝတွင် အမျိုးသမီးများအား ခွဲခြားမှုပြုခြင်းအား ပပျောက်စေရေးကို လုပ်ဆောင် မှုများအားလုံး လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် အမျိုးသားများနှင့် တန်းတူရည်တူ အခွင့်အရေးဖြစ်သော

၁။ ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် လူထုဆန္ဒခံယူပွဲအားလုံးတို့တွင် ဆန္ဒမဲပေးခြင်းနှင့် လူထုရွေးကောက် တင်မြှောက်ခြင်း အားလုံးတို့တွင် ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်ရှိခြင်း။

၂။ အစိုးရမှုဝါဒများရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့တွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် အစိုးရယန္တရားအဆင့် အားလုံးတို့တွင် အလုပ်ရာထူးရရှိခြင်း၊ ပြည်သူ့လုပ်ငန်းများအား လုပ်ဆောင်ခြင်း။

၃။ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံ၏လူမှုဘဝတို့အား ထမ်းဆောင်သော အဖွဲ့အစည်းများတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခြင်း အာမခံချက်အတွက် လိုအပ်သည့်လုပ်ဆောင်မှုအားလုံးတို့အား လုပ်ဆောင်ရမည်။

ပုဒ်မ (၉)

၁။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အမျိုးသမီးများအား အမျိုးသားများနှင့် တန်းတူရည်တူ ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံသားအားရယူခြင်း၊ ပြောင်းလဲ ခြင်း (သို့) ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားခြင်း အားပေးရမည်။ အထူးသဖြင့် အခြားနိုင်ငံခြားသားတစ်ဦးနှင့်လက်ထက်ထိန်းမြှားမှု ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ခင်ပွန်းသည်မှ အိမ်ထောင်ကာလအတွင်း ၎င်း၏လူမျိုးအား ပြောင်းလဲမှုကြောင့်လည်းကောင်း ၊ ဇနီးသည်မှ အလိုအလျောက် ၎င်း၏နိုင်ငံသားပြောင်းသွားခြင်း၊ နိုင်ငံမဲ့ဖြစ်စေခြင်း(သို့) ၎င်း၏ခင်ပွန်းသည်၏ နိုင်ငံသားအတင်း အဓမ္မဖြစ်ခြင်းတို့မှ ကာကွယ်ပေးခြင်းအား အာမခံမှုပြုရမည်။

၂။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အမျိုးသမီးများအား ၎င်းတို့၏သားသမီးများ၏ နိုင်ငံသားအရေးကိစ္စတွင် အမျိုးသားများနှင့် တန်းတူညီတူ အခွင့်အရေး အားပေးရမည်။

အပိုင်း (၃)

ပုဒ်မ (၁၀)

အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အမျိုးသမီးများအား ပညာရေးနယ်ပယ်တွင် အမျိုးသားများနှင့် တန်းတူညီတူ အခွင့်အရေးများကို အာမခံပြုမှု အတွက် အမျိုးသမီးများအပေါ် ခွဲခြားမှုပပျောက်ရေး လိုအပ်သော လုပ်ဆောင်ချက်အားလုံးတို့အား လုပ်ဆောင်ရမည်။ အထူးသဖြင့် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတန်းတူညီတူအပေါ် အခြေခံသော

- (က) အလုပ်အကိုင်နှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလမ်းညွှန်မှုတွင် တူညီသောအခြေအနေများ ကျေးလက်တောရွာနှင့် တကွ မြို့ကြီး ပြကြီးများတွင်တည်ရှိသော ပညာရေးအဆောက်အအုံ အမျိုးမျိုးတို့တွင် ပညာသင်ယူခြင်းနှင့် ဒီပလိုမာ ရရှိနိုင်ရေးအား လက်လှမ်း မှီစေခြင်း။
- (ခ) တမျိုးတည်းသော သင်ရိုးညွှန်တမ်းများ၊ တမျိုးတည်းသောစာမေးပွဲများ၊ တူညီသောအရည်အချင်းသင်ကြားပို့ချသူ အမှုထမ်းများနှင့် ကျောင်းသင်ခန်းစာများနှင့် အရည်အသွေးမှီသော အသုံးဆောင်ပစ္စည်းများ လက်လှမ်းမှီစေခြင်း။
- (ဂ) အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့အား ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားသော အဆင့်အတန်းသတ်စေခြင်းအား ပညာသင်ကြားမှု အဆင့်ဆင့်နှင့် အမျိုးအစားအမျိုးမျိုးတို့တွင် ပူးတွဲပညာပေးခြင်းကို အားပေးမှုပြုခြင်းနှင့် ယင်းရည်မှန်းချက်အား ရရှိစေ သည့် အခြားပညာရေး အမျိုးအစားများဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အထူးသဖြင့် ကျောင်းသုံးစာအုပ်များနှင့် ကျောင်းအစီအစဉ် များအား ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် သင်ကြားပို့ချမှုနည်းတို့အား လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေခြင်း။
- (ဃ) ပညာသင်ဆုနှင့် အခြားပညာသင်ထောက်ပံ့ကြေးတို့အပေါ် တူညီသောအခွင့်အလမ်းများ။
- (င) သက်ကြီးနှင့်လက်တွေ့အသုံးဝင်မှု စာပေအစီအစဉ်များ အထူးသဖြင့် တည်ရှိနေသော အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများ ပညာရေး ကွာဟမှုအား အမြန်ဆုံးအချိန်ကာလအတွင်း ကွာခြားမှုအတိုင်းအတာ အားနည်းသွားစေရန် ရည်ရွယ်သော ပညာရေးဆက်လက် သင်ယူမှုအစီအစဉ်များတွင် လက်လှမ်းမှီသမျှတူညီသော အခွင့်အလမ်းများ။
- (စ) ပညာတပိုင်းတစ်ခုနှင့် ကျောင်းမှထွက်ခွာသော အမျိုးသမီးနှုန်းအား လျော့နည်းစေခြင်းနှင့် ကျောင်းမှအချိန်မတိုင်မှီ ထွက်ခွာသွားသော အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသမီးငယ်များအတွက် အစီအစဉ်များ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။
- (ဇ) မိသားစုစီမံကိန်းအကြောင်းအရာနှင့် ပညာပေးအပါဝင် မိသားစုကျန်းမာရေးနှင့် သုခအတွက် အာမခံပေးခြင်းအား အထောက်အကူပြု အထူးပညာရေးအား လက်လှမ်းမှီမှုရှိစေခြင်းများအား အာမခံမှုပြုရမည်။

ပုဒ်မ (၁၁)

၁။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အမျိုးသမီးများအား အလုပ်ခန့်ထားခြင်းနယ်ပယ်တွင် ခွဲခြားမှုပြုခြင်း ပပျောက်ရေးအတွက် လိုအပ်သော လုပ်ဆောင်မှုအားလုံးတို့အား လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းလုပ်ဆောင်မှုသည် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတန်းတူညီတူမှု အပေါ် အခြေခံသော တူညီသောအခွင့်အရေးများ၊ အထူးသဖြင့်

- (က) အလုပ်လုပ်ပိုင်ခွင့်အား ရုတ်သိမ်းခွင့်မရှိသော လူသားတိုင်း၏အခွင့်အရေး။
- (ခ) အလုပ်ခန့်ထားခြင်း အရေးကိစ္စတွင် တူညီသော စံညွှန်းများအပါအဝင် တူညီသောလုပ်ခန့်ထားခြင်း အခွင့်အလမ်းများ။
- (ဂ) အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် အလုပ်ခန့်အပ်ခြင်းတွင် လွတ်လပ်သောရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်၊ မြေတောင်မြှောက်ခြင်း၊ အလုပ် အာမခံနှင့် အကျိုးအမြတ် ဝန်ထမ်းမှုအခြေအနေများ၊ အခွင့်အရေးနှင့် အလုပ်သင်အပါအဝင် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် မွမ်းမံသင်တန်းရပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးများ။
- (ဃ) အကျိုးအမြတ်အပါဝင် တူညီသောအခကြေးငွေနှင့် တူညီသောလုပ်ငန်းတန်ဖိုး လေးစားမှုအတွက် တူညီသော ဆက် ဆံမှု။
- (င) လူမှုဖူလုံရေးအခွင့်အရေး၊ အထူးသဖြင့် လုပ်ငန်းခွင်မှ အငြိမ်းစားယူခြင်း၊ အလုပ်လက်မဲ့ ဖြစ်ခြင်း၊ ဖျားနာခြင်း၊ ဒုက္ခိတ ဖြစ်ခြင်း၊ အသက်အိုမင်းခြင်းနှင့် အခြားအလုပ်လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းမရှိသော အခြေအနေများတကွ လစာဖြင့် ခွင့်ရရှိခြင်း အခွင့်အရေးများ။

(စ) သားမွေးမှုလုပ်ငန်းအား အကာအကွယ်ပေးမှုအပါအဝင် ကျန်းမာရေးအကာအကွယ်ပေးမှုနှင့် လုပ်ငန်းခွင်ဘေး ကင်းမှုအခြေအနေများ အခွင့်အရေးတို့အား အာမခံပြုစေရန်အတွက် ဖြစ်သည်။

၂။ အမျိုးသမီးများသည် အိမ်ထောင်ပြုမှု (သို့) မိခင်ဘဝကြောင့် ခွဲခြားမှုအားကာကွယ်ရန်နှင့် ထိရောက်သော အလုပ်လုပ်ပိုင် ခွင့်အား အာမခံမှုအတွက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် လိုအပ်သောလုပ်ဆောင်မှုများ လုပ်ဆောင်မှုပြုရမည်။

(က) ကိုယ်ဝန်ရှိခြင်း (သို့) ကိုယ်ဝန်ဆောင်ခွင့်ကြောင့် အလုပ်ဖြုတ်ခြင်းနှင့် လက်ထက်မှု အနေထားအကြောင့် ခွဲခြားမှု အခြေခံသော အလုပ်ဖြုတ်ခြင်းအား ဖြတ်တောက်မှုစည်းကြပ်ခြင်း အကျိုးသက်ရောက်စေသော တားမြစ်မှုပြုခြင်း။

(ခ) ယခင်အလုပ်ခန့်ထားခြင်း၊ လုပ်သက်ကြီးမှု (သို့) လူမှုအထောက်အကူများအား ဆုံးရှုံးမှုမရှိစေပဲ လစာဖြင့် (သို့) ညီမျှမှုရှိသော လူမှုရေးအကျိုးခံစားခွင့်ဖြင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်ခွင့်အား စတင်အသုံးပြုခြင်း။

(ဂ) မိဘများမှ မိသားစုအပေါ်ထားရှိရသည့် မလွဲမသွေကတိနှင့် အလုပ်တာဝန်ဝတ္တရားများ ပေါင်းစပ်နိုင်ရေးအတွက် လိုအပ်သော အထောက်အကူပြု လူမှုရေးလုပ်ငန်းများ စီစဉ်မှုပြုခြင်းအတွက် အားပေးအားမြှောက်ပြုရန်နှင့် အများပြည်သူဘဝတွင် ပါဝင်လုပ် ဆောင်မှု အထူးသဖြင့် ကလေးထိန်း အသုံးအဆောင်များ ကွန်ယက်တရပ်အား တည်ထောင်ခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်း။

(ဃ) ကိုယ်ဝန်ဆောင် အမျိုးသမီးတို့အား အန္တရာယ်ဖြစ်စေမှု အမှန်တကယ်ဖြစ်သော လုပ်ငန်းအမျိုးအစားများတွင် ကိုယ်ဝန်ဆောင် အမျိုးသမီးတို့အား အထူးကာကွယ်ပေးမှုအား စီစဉ်ပေးခြင်း။

၃။ ဤပုဒ်မတွင်ပါရှိသော အကြောင်းအရာအပေါ် အကာအကွယ်ပေးခြင်း ဥပဒေပြုမှုအား သိပ္ပံပညာနှင့် စက်မှုအတတ်ပညာတို့အရ ပုံ မှန်သုံးသပ်ခြင်းပြုရမည်ဖြစ်ပြီး လိုအပ်သလိုပြင်ဆင်တည်းဖြတ်ခြင်း၊ ရုတ်သိမ်းခြင်း (သို့) တိုးချဲ့ခြင်းပြုရမည်။

ပုဒ်မ (၁၂)

၁။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အမျိုးသမီးများအား ကျန်းမာရေးပြုစုစောင့်ရှောက်မှုနယ်ပယ်တွင် ခွဲခြားခြင်းပပျောက်ရေးအတွက် လိုအပ် သောလုပ်ဆောင်မှုများတွင် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတန်းတူ ရည်တူမှုအပေါ် အခြေခံပြီး မိသားစုစီမံကိန်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော ကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများအပါအဝင် ကျန်းမာရေးပြုစုစောင့်ရှောက်မှု လုပ်ငန်းများအား လက်လှမ်းမှီခြင်းအား အာမခံမှုပြုရမည်။

၂။ ဤပုဒ်မ၏ အပိုဒ် (၁) တွင် ပြဌာန်းထားသော်ငြားလည်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အမျိုးသမီးများ ကိုယ်ဝန်ဆောင်ကာလ၊ သားမွေးကာလနှင့် သားမွေးပြီးကာလတို့တွင် ၎င်းတို့အတွက် လိုအပ်ပါက အခမဲ့သင့်လျော်သော လုပ်ဆောင်မှုများနှင့်တကွ ကိုယ် ဝန်ဆောင်ကာလနှင့် နို့တိုက်ကျွေးကာလတွင် လုံလောက်သောအဟာရအတွက်ပါ အာမခံပြုရမည်။

ပုဒ်မ (၁၃)

အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အမျိုးသမီးများအား စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဘဝ အခြားနယ်ပယ်များတွင် ခွဲခြားခြင်းပပျောက်ရေးအတွက် လို အပ်သောလုပ်ဆောင်မှုအားလုံးတို့အား လုပ်ဆောင်ရမည်။ ယင်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး တန်းတူညီမျှမှု အပေါ် အခြေခံပြီး အထူးသဖြင့်

- (က) မိသားစုအကျိုးအမြတ်အခွင့်အရေး။
- (ခ) ဘဏ်ချေးငွေများ၊ အပေါင်ထားခြင်းနှင့် အခြားဘဏ္ဍာရေးအကြွေးယူမှုများအခွင့်အရေး။
- (ဂ) အပန်းဖြေအစီအစဉ်များ၊ အားကစားအစီအစဉ်များနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဘဝ ဘက်ပေါင်းစုံတို့တွင်ပါဝင်ခြင်း အခွင့်အရေးများ တို့အား အာမခံပြုမှုများအတွက် ဖြစ်စေရန်ဖြစ်သည်။

ပုဒ်မ (၁၄)

၁။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ကျေးလက်တောရွာ အမျိုးသမီးများမှ ရင်ဆိုင်နေရသော အထူးပြဿနာများနှင့် မိသားစုစီးပွားရေးတွင် ၎င်းတို့မှ ဝင်ငွေမရှိသော အစိတ်အပိုင်းတွင် ၎င်းတို့အလုပ်လုပ်ဆောင်နေရခြင်း အပါအဝင် ၎င်းတို့မိသားစုစီးပွားရေး ရှင်သန်ရေး အတွက် ကျေးလက်တောရွာ အမျိုးသမီးများအပါဝင်နေမှုအား ထည့်ဝင်တွက်ထားရမည်ဖြစ်ပြီး ဤစာချုပ် စာတမ်းပြဌာန်းချက်များ အား ကျေးလက်တောရွာ အမျိုးသမီးများအတွက် ဖြစ်စေရေးအား လိုအပ်သောလုပ်ဆောင်မှု အဝဝတို့ဖြင့် အာမခံမှုလုပ်ပေးရမည်။

၂။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ကျေးလက်တောရွာ အမျိုးသမီးများအပေါ် ခွဲခြားခြင်း ပပျောက်ရေးအား လိုအပ်သော လုပ်ဆောင်မှုအား

တို့ဖြင့် လုပ်ဆောင်စေရမည်။ ယင်းသို့ လုပ်ဆောင်ရာတွင် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး တန်းတူညီတူမှုအား အခြေခံသောကျေးလက်တောရွာ ဖွံ့ဖြိုးရေးတွင် ၎င်းတို့မှ ပါဝင်လုပ်ဆောင်မှုနှင့် အကျိုးခံစားခွင့်အား အာမခံပြုမှုပေးခြင်း အထူးသဖြင့် ယင်းအမျိုးသမီးများအတွက်

- (က) ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီစဉ် အသေးစိတ်ပြုမှုနှင့် ချမှတ်လုပ်ဆောင်မှု အဆင့်တိုင်းတို့တွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခြင်းအခွင့်အရေး။
- (ခ) သတင်းအကြောင်းအချက်၊ အကြံကောင်းညွှန်ကောင်းပေးခြင်းနှင့် မိသားစုစီမံကိန်း လုပ်ဆောင်ပေးမှုများ အပါအဝင် လုံလောက်သောကျန်းမာရေး ပြုစုစောင့်ရှောက်မှု အသုံးအဆောင်တို့ အားရရှိခြင်း အခွင့်အရေး။
- (ဂ) လူမှုဖူလုံရေးအစီအစဉ်များမှ တိုက်ရိုက်အကျိုးခံစားခွင့် အခွင့်အရေး။
- (ဃ) ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းအတက်ပညာ ကျွမ်းကျင်မှု များလာရေးအတွက် လက်တွေ့အသုံးချမှု စာပေနှင့် တကွ အခြားအရာများအတွင်း လူထုတရပ်လုံး အကျိုးပြုနှင့် တိုးချဲ့လုပ်ငန်းများအပါအဝင် တရားဝင်ဖြစ်စေ၊ မတရားဝင်ဖြစ်စေ၊ သင်တန်းနှင့် ပညာပေး အမျိုးမျိုးတို့အားရယူခြင်း အခွင့်အရေး။
- (င) အလုပ်ခန့်ထားခံရခြင်း (သို့) မိမိကိုယ်ကို အလုပ်ခန့်ခြင်းမှတစ်ဆင့် စီးပွားရေး အခွင့်အလမ်းရရှိရေး တူညီမှုအတွက် ကိုယ့် အားကိုယ်ကိုးအဖွဲ့များနှင့် သမဝါယမများဖွဲ့စည်းခြင်း အခွင့်အရေး။
- (စ) လူထုလုပ်ငန်းအားလုံးတို့တွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခြင်းအခွင့်အရေး။
- (ဆ) စိုက်ပျိုးရေး အကြွေးယူမှုနှင့် ချေးငွေများ၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု အသုံးအဆောင်များ၊ မြေယာနှင့် စိုက်ပျိုးမှုပြုပြင်ရေးနှင့် တကွ မြေယာပြန်လည်ချထားရေး စီမံကိန်းတို့တွင် သင့်လျော်သော စက်မှုအတက်ပညာနှင့် တူညီသော ပြုမှုဆက်ဆံမှုအခွင့်အရေး။
- (ဇ) လုံလောက်သောနေထိုင်မှု အခြေအနေများ၊ အထူးသဖြင့်နေအိမ်၊ သန့်ရှင်းရေး၊ လျှပ်စစ်မီးနှင့် သောက်ရေသုံးရေ ပို့ဆောင်ဆက်သွယ်ရေး ခံစားနိုင်ခြင်းအခွင့်အရေးများ အာမခံဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

အပိုင်း (၄)

ပုဒ်မ (၁၅)

- ၁။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အမျိုးသမီးများအား အမျိုးသားများနည်းတူ ဥပဒေရေးရာမှောက်တွင် တန်းတူအခွင့်အရေး ပေးစေရမည်။
- ၂။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် တရားမှုကိစ္စများတွင် အမျိုးသမီးများအား အမျိုးသားများနည်းတူ တူညီသောဥပဒေရေးရာ စွမ်းရည်အား ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းအားကျင့်သုံးမှုတွင် တူညီသော အခွင့်အလမ်းရှိစေရမည်။ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများအား စာချုပ်ချုပ်ဆိုမှု၊ ပြီးပြည့်စုံစေမှုနှင့် ဥစ္စာပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှုတွင် အမျိုးသားများနည်းတူ တူညီသောအခွင့်အရေးကို ပေးစေရမည်နှင့် တရားရုံးများနှင့် ခရိုင်များ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း အဆင့်ဆင့်တို့တွင် ၎င်းတို့အပေါ် တူညီသောပြုမှုပြုစေရမည်။
- ၃။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အမျိုးသမီးများအား ဥပဒေရေးရာလုပ်ပိုင်ခွင့်အရ ကန့်သတ်မှုပြုသော စာချုပ်စာတမ်းအားလုံးနှင့် အခြားတရားဝင် ကိုယ်ပိုင်အထောက်အထားများအား ဥပဒေအရ အတည်မဖြစ်တော့ခြင်းနှင့် ပျက်ပြယ်သွားခြင်းဖြစ်သည်ကို ခံယူစေရမည်အား သဘောတူလက်ခံကြသည်။
- ၄။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် လူပုဂ္ဂိုလ်များသွားလာခွင့်နှင့် မိမိတို့နေအိမ်နှင့် နေထိုင်ရန်အရပ်အား လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့် ဆိုင်ရာ ဥပဒေကိစ္စတွင် အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများအား တူညီသောအခွင့်အရေးများ ပေးစေရမည်။

ပုဒ်မ (၁၆)

- ၁။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အမျိုးသမီးများအပေါ် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းနှင့် မိသားစုဆက်ဆံမှုနှင့် ပတ်သက်သော ကိစ္စများတွင်ခွဲခြားမှုပြုခြင်းပပျောက်ရေးအတွက် လိုအပ်သော လုပ်ဆောင်မှုအားလုံးတို့အား လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့်
 - (က) လက်ထပ်ထိမ်းမြားပြုခြင်းသို့ တူညီသော အခွင့်အရေးဖြင့် ဝင်ရောက်ခြင်း။

- (ခ) ကြင်ယာဘက်အား လွတ်လပ်စွာရွေးချယ်ခြင်းနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းသို့ ၎င်းတို့၏ လွတ်လပ်ပြီး ဆန္ဒအပြည့်အဝ ဖြင့်သာ ဝင်ရောက်မှု၏ တူညီသောအခွင့်အရေး။
- (ဂ) လက်ထပ်ထိမ်းမြားကာလအတွင်းနှင့် ဖျက်သိမ်းမှုတွင်လည်း ဖျက်သိမ်းမှုတွင်လည်း တူညီသောအခွင့်အရေးများနှင့် တာဝန် ဝတ္တရားများ။
- (ဃ) လက်ထပ်ထိမ်းမြားမှုအခြေအနေ မည်သို့ပင်ရှိပါစေ သားသမီးများအရေးကိစ္စတွင် မိဘများအဖြစ် တူညီသောအခွင့် အရေးနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများရှိခြင်း၊ ကိစ္စရပ်အားလုံးတွင် သားသမီးများ၏ အရေးသည် အဓိကဖြစ်စေရမည်။
- (င) သားသမီးအရေအတွက်နှင့် ကလေးတဦးနှင့် တစ်ဦးအကြား အချိန်ကာလသတ်မှတ်မှုတွင် လွတ်လပ်စွာနှင့် တာဝန်ရှိရှိ ဆုံးဖြတ်မှုတွင် တူညီသောအခွင့်အရေးများနှင့် ယင်းကိစ္စများအား လက်လှမ်းမှီခြင်းရှိရမည်။
- (စ) အမျိုးသားဥပဒေပြုမှုတွင် တည်ရှိမှုရှိပါက ကလေးများကို အုပ်ထိန်းမှု၊ စောင်မမှု၊ ယုံမှတ်အပ်နှံခြင်း၊ ခံရမှုနှင့် မွေးစားမှု (သို့) အခြားအလားတူ အကြောင်းအရာများတွင် တူညီသောအခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများရှိခြင်း၊ ကိစ္စရပ်အားလုံးတွင် သားသမီးများ၏ အရေးသည် အဓိကဖြစ်စေရမည်။
- (ဆ) မိသားစုအမည် ရွေးချယ်ခြင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် အလုပ်အကိုင် ရွေးချယ်ခြင်းတို့တွင် လင် ယောက်ျားနှင့် ဇနီးမယားတို့သည် တူညီသောပုဂ္ဂိုလ်ရေး အခွင့်အရေးများ။
- (ဇ) နှစ်ဖက်လင်မယားတို့၏ ဥစ္စာပစ္စည်း ပိုင်ဆိုင်ခြင်း၊ ရယူခြင်း၊ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း၊ စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ သာယာမှုခံစားခြင်း (သို့) ဖယ်ရှားခြင်းအရေးများတွင် အခမဲ့ဖြစ်စေ (သို့) တန်ဖိုးသတ်မှတ်မှုရှိခြင်း ဖြစ်ပါစေ တူညီသောအခွင့်အရေးများ။

၂။ ကလေးသူငယ်အား စေ့စပ်ကြောင်းလမ်းပြခြင်းနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းအား တရားဥပဒေအရ သက်ရောက်စေခြင်း မရှိစေရ။ လက်ထပ်နိုင်ခွင့်အနည်းဆုံးအသက် သတ်မှတ်ခြင်းအား၊ ဥပဒေပြုခြင်း အပါအဝင် လိုအပ်သောလုပ်ဆောင်မှုအလုံးစုံတို့ဖြင့် လုပ် ဆောင်မှုအလုံးစုံတို့ဖြင့် လုပ်ဆောင်စေရမည်ဖြစ်ပြီး ထိမ်းမြားလက်ထပ်မှုပြုခြင်း အားလုံးတို့အား အာဏာပိုင်မှတ်တမ်းတွင် မှတ် တမ်းတင်ခြင်းအား မလုပ်မနေရ ပြုလုပ်စေရမည်။

အပိုင်း (၅)

ပုဒ်မ (၁၇)

၁။ ဤစာချုပ်စာတမ်းအား ချမှတ်အကောင်အထည်လုပ်ဆောင်ခြင်း တိုးတက်မှုအခြေအနေအား သုံးသပ်မှု ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် "အမျိုးသမီးများ ခွဲခြားမှုပျောက်ရေး ကော်မတီ" တရပ် (ဤမှ သည်ရှေ့တွင် ကော်မတီဟု ရည်ညွှန်းသည်။) အား ဤစာချုပ်စာ တမ်း အတည်ဖြစ်သောကာလတွင် သိက္ခာသမာဓိမြင့်သူနှင့် ဤစာချုပ် စာတမ်းလွှမ်းခြုံမှုနယ်ပယ်အတွင်း ကျွမ်းကျင်သူပါရဂူ တစ်ဆယ့် ရှစ်ဦးဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဤစာချုပ်စာတမ်းအား သုံးဆယ့်ငါးနိုင်ငံမြောက်အတည်ပြုခြင်း (သို့) တက်လှမ်းခြင်းပြုချိန် တွင် နှစ်ဆယ့်သုံးဦးဖြင့်လည်းကောင်း ပါဝင်ဖွဲ့စည်းစေရမည်။ ပါရဂူများအား အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ ၎င်းနိုင်ငံတို့နိုင်ငံသားအတွင်းမှ ရွေးကောက်ရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့မှ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအနေနှင့် ထမ်းဆောင်ခြင်းပြုရမည်ဖြစ်ပြီး ရွေးကောက်မှုပြုရာတွင် ပထဝီမြေပြင် ပိုင်းခြားထားမှုအပေါ် ညီမျှမှုရှိခြင်းနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမျိုးအသီးသီး၏ ကိုယ်စားပြုမှုဖြစ်ခြင်းနှင့်တကွ ဥပဒေရေးရာ အခြေခံအပါအဝင် တက်ဆူဖြင့် ပြုလုပ်ရမည်။

၂။ ကော်မတီ၏ အဖွဲ့ဝင်များအား အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ အဆိုပြုတင်သွင်းသော အမည်စာရင်း အတွင်းမှ လျှို့ဝှက်မဲပေး စနစ်ဖြင့်ရွေးချယ် ရမည်။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် မိမိနိုင်ငံသားထဲမှ လူတဦးအား အဆိုပြုအမည်တင်သွင်းနိုင်သည်။

၃။ အစပထမ ရွေးကောက်မှုအား ဤစာချုပ်စာတမ်းအတည်ဖြစ်ခြင်း နေ့ရက်မှ ခြောက်လနောက်ပိုင်းတွင် ပြုလုပ်ရမည်။ ရွေး ကောက် ပွဲတခုခုကျင်းပမီ အနည်းဆုံးသုံးလအချိန်တွင် ကုလသမဂ္ဂ အတွင်းရေးမှူးချုပ်မှ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသို့ အဆိုပြုအမည် တင်သွင်းမှုအား နှစ်လအတွင်းပြုလုပ်ရန် ဖိတ်ခေါ်သောစာတစောင်အား ပေးပို့ရမည်။ ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်သည် အဆိုပြု တင်သွင်းလာသော အမည်စာရင်းများအား အကွရာအစည်လိုက်စီပြီး ၎င်းတို့အား အဆိုပြုအမည်တင်သွင်းသူ နိုင်ငံများအား ဖော်ပြ ကာ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသို့ စာရင်းတင်သွင်းရမည်။

၄။ ကော်မတီ၏အဖွဲ့ဝင်များ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်းအား ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်မှ ခေါ်ယူ၍ ကုလသမဂ္ဂဌာနချုပ်တွင်

ကျင်းပသော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအစည်းအဝေးတွင် ပြုလုပ်ရမည်။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသုံးပုံနှစ်ပုံ တက်ရောက်ခြင်းဖြင့် အစည်းအဝေး အထမြောက်သော ယင်းအစည်းအဝေးတွင် မဲအများဆုံးနှင့် တက်ရောက်မဲပေးသော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအားလုံး၏ အများစုမဲရရှိသူများ သည် ကော်မတီသို့ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်းခံရသောသူများ ဖြစ်စေရမည်။

၅။ ကော်မတီဝင်များအား သက်တမ်းလေးနှစ်အတွက် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရမည်။ သို့သော် အစပထမ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရွေး ကောက်ခြင်းခံရသော အဖွဲ့ဝင်ကိုးဦးသည် နှစ်နှစ်အကုန်တွင် သက်တမ်းကုန်ဆုံးစေရမည်။ အစပထမရွေးကောက်ပွဲပြီးသည်နှင့် ယင်းအဖွဲ့ဝင်ကိုးဦး၏ အမည်ကား ကံမဲစနစ်ဖြင့် ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ မှရွေးချယ်ရမည်။

၆။ ထပ်တိုးအဖွဲ့ဝင်ငါးဦးအား သုံးဆယ့်ငါးနိုင်ငံမြောက်အတည်ပြုခြင်း (သို့) တက်လှမ်းခြင်းပြုပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ဤပုဒ်မ၏ အပိုဒ် (၂)၊ (၃)၊ (၄) ပြဌာန်းချက်များအရ ရွေးချယ်တင်မြှောက်မှုပြုရမည်။ ဤထပ်တိုးအဖွဲ့ဝင်နှစ်ဦး၏ အမည်အား ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ကံမဲ ဖြင့် ရွေးချယ်မှုပြုစေပြီး ၎င်းတို့ သက်တမ်းသည် နှစ်နှစ်အကုန်တွင် ကုန်ဆုံးစေရမည်။

၇။ အကြောင်းတစ်ခုတရားကြောင့် လစ်ဟင်းမှုဖြစ်သွားသောနေရာအား ပြန်လည်ဖြည့်စွက်ရေးကိစ္စတွင် ကော်မတီ၏ အဖွဲ့ဝင်၏ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် လုပ်ဆောင်မှုဆုံးသွားသော ပါရဂူ၏နိုင်ငံသည် ကော်မတီ၏ သဘောတူလက်ခံမှုဖြင့် ၎င်း၏နိုင်ငံသားအတွင်းမှ ပါရဂူ နောက်တဦးအား ခန့်အပ်မှုပြုစေရမည်။

၈။ ကော်မတီတာဝန်များ၏ အရေးကြီးခြင်းအား အလေးထားလျက် ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များသည် ကုလသမဂ္ဂ၏ ရံပုံငွေမှ အထွေထွေ ညီလာခံဆုံးဖြတ်သော စည်းကမ်းချက်နှင့် သတ်မှတ်ချက်များအရ အကြေးငွေများအား လက်ခံရရှိစေရမည်။

၉။ ကုလသမဂ္ဂ အတွင်းရေးမှူးချုပ်သည် ကော်မတီမှ ဤစာချုပ်စာတမ်းပါ လုပ်ငန်းများအား ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် လိုအပ် သောဝန်ထမ်းများနှင့် အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းများအားပေးရမည်။

ပုဒ်မ (၁၈)

၁။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ကုလသမဂ္ဂ အတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံသို့ ကော်မတီမှသုံးသပ်ရန်အတွက် ၎င်းတို့မှဥပဒေပြုခြင်းအရ လည်းကောင်း၊ တရားစီရင်ရေးအရလည်းကောင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေးအရလည်းကောင်း (သို့) အခြားနည်းများဖြင့်လည်းကောင်း ဤ စာချုပ်စာတမ်း၏ ပြဌာန်းချက်အပေါ် အကောင်အထည်ဖော်ကျင့်သုံးမှုနှင့် ဖြစ်ရှိတိုးတက်မှုနှင့် ဖြစ်ရှိတိုးတက်မှုအဆင့် အစီရင်ခံစာ တစောင်အား

- (က) သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံအတွက် အတည်ဖြစ်ပြီး နောက်တစ်နှစ်တာအတွင်း၊
- (ခ) နောက်ပိုင်းတွင်အနည်းဆုံးလေးနှစ်တကြိမ်နှင့် ကော်မတီ၏မေတ္တာရပ်ခံမှုပြုတိုင်းတင်ပို့ရန်တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည်။

အခန်း (၆)

ပုဒ်မ (၂၃)

ဤစာချုပ်စာတမ်းပါ မည်သည်ကမှ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးစပ်ကြား တန်းတူညီတူရရှိရေးအား ပိုမိုထိရောက်စေသည့် ပြဌာန်း ချက်များအား ထိခိုက်ခြင်းမရှိစေရ။ ယင်းပြဌာန်းချက်များ

- (က) အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံမှ ဥပဒေပြုခြင်း သို့မဟုတ်
- (ခ) ယင်းနိုင်ငံအတွက် သက်ဝင်မှုရှိသော အခြားအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်း တရပ်ရပ်၊ နိုင်ငံအချင်းချင်းအကြား စာချုပ်တရပ်ရပ် (သို့) သဘောတူညီမှုတရပ်တွင် ပါဝင်နိုင်သည်။

ပုဒ်မ (၂၄)

အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ဤစာချုပ်စာတမ်းတွင် အသိအမှတ်ပြုသော အခွင့်အရေးများ အကောင်အထည်ဖော်မှု အပြည့်အဝရရှိရေး ရည်ရွယ်၍ လိုအပ်သော လုပ်ဆောင်မှုအားလုံးတို့အား အမျိုးသားအဆင့်တွင် လက်ခံကျင့်သုံးလာရန် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်သည်။

ပုဒ်မ (၂၅)

၁။ ဤစာချုပ်စာတမ်းအား နိုင်ငံအားလုံးမှ လက်မှတ်ရေးထိုးရန်အတွက် ဖွင့်ထားရမည်။

၂။ ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်အား ဤစာချုပ်စာတမ်း သို့လျှောက်ရာအဖြစ်သတ်မှတ်သည်။

၃။ ဤစာချုပ်စာတမ်းသည် အတည်ပြုခြင်းအတွက် အလားအလာပြုထားသည်။ အတည်ပြုမှု တရားဝင်စာရွက်စာတမ်းအား ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ အပ်နှံထားရမည်။

၄။ ဤစာချုပ်စာတမ်းအား နိုင်ငံအားလုံးမှ တက်လှမ်းခြင်းအတွက် ဖွင့်ထားရမည်။ တက်လှမ်းခြင်းအား တက်လှမ်းခြင်း တရားဝင်စာရွက်စာတမ်းအား ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ အပ်နှံထားခြင်းဖြင့် အတည်ဖြစ်စေရမည်။

ပုဒ်မ (၂၆)

၁။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတိုင်းသည် ဤစာချုပ်စာတမ်းအပေါ် ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်အတွက် မေတ္တာရပ်ခံမှုအား ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ စာရေးတင်သွင်း အသိပေးခြင်းဖြင့် အချိန်မရွေးလုပ်ဆောင်နိုင်သည်။

၂။ ယင်းမေတ္တာရပ်ခံလွှာအပေါ် လိုအပ်ပါက ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရမည့်အဆင့်များအား ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံ အဆုံးအဖြတ်ပေးရမည်။

ပုဒ်မ (၂၇)

၁။ ဤစာချုပ်စာတမ်းသည် ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ နှစ်ဆယ်မြောက်အတည်ပြုခြင်း တရားဝင် စာရွက်စာတမ်း (သို့) တက်လှမ်းခြင်း တရားဝင်စာရွက်စာတမ်း အပ်နှံသောနေ့မှ သုံးဆယ်မြောက်နေ့တွင် အတည်ဖြစ်စေသည်။

၂။ နှစ်ဆယ်မြောက်အတည်ပြုခြင်း တရားဝင်စာရွက်စာတမ်း (သို့) တက်လှမ်းခြင်း တရားဝင် စာရွက်စာတမ်းအပ်နှံမှု နောက်ပိုင်း အတည်ပြုခြင်း (သို့) တက်လှမ်းခြင်းနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံခြင်းသည် ၎င်းတို့၏ တရားဝင် စာရွက်စာတမ်းအပ်နှံသောနေ့မှ သုံးဆယ်မြောက်နေ့တွင် အတည်ပြုစေရမည်။

ပုဒ်မ (၂၈)

၁။ ကုလသမဂ္ဂ အတွင်းရေးမှူးချုပ်သည် အတည်ပြုခြင်း (သို့) တက်လှမ်းခြင်းကာလတွင် နိုင်ငံတို့မှ ပြုလုပ်သော ချွင်းချက်စာအား လက်ခံခြင်းနှင့် နိုင်ငံအားလုံးသို့ ဖြန့်ဝေခြင်းပြုလုပ်စေရမည်။

၂။ ဤစာချုပ်စာတမ်း၏ ရည်မှန်းချက်နှင့် ရည်ရွယ်ချက်နှင့် သဟဇာတမဖြစ်သော ချွင်းချက်တရပ်အား ခွင့်ပြုခြင်းမရှိစေရ။

၃။ ချွင်းချက်များရုပ်သိမ်းမှုအား ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ လိပ်မူ၍ ယင်းအကြောင်းအား အသိပေးခြင်းဖြင့် အချိန်မရွေး လုပ်နိုင်ပြီး အတွင်းရေးမှူးချုပ်မှ နိုင်ငံအားလုံးသို့ အသိပေးကြောင်း မပြုလုပ်စေရမည်။ ယင်းကဲ့သို့သော အသိပေးရေး အကြောင်းကြားခြင်းများသည် လက်ခံရရှိသော နေ့စွဲတွင် အတည်ဖြစ်စေရမည်။

ပုဒ်မ (၂၉)

၁။ ဤစာချုပ်စာတမ်းအား အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း (သို့) ချမှတ်လုပ်ဆောင်ခြင်းအပေါ် ဖြစ်ပေါ်လာသော နိုင်ငံနှစ်နိုင်ငံစပ်ကြား (သို့) ထိုထက်များသော နိုင်ငံများသည် အငြင်းပွားမှုတရပ်အား တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် ပြေလည်မှုရရှိနိုင်ပါက နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ မေတ္တာရပ်ခံမှုဖြင့် ခုံရုံးဖွဲ့စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းအတွက် တင်သွင်းမှုပြုစေရမည်။ သဘောတူညီမှုမရနိုင်ပါက ၎င်းတို့နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားခုံရုံးသို့ ခုံရုံး၏ ပြဌာန်းဥပဒေနှင့်အညီ မေတ္တာရပ်ခံခြင်းဖြင့် အငြင်းပွားမှုအား တင်ပြမှုပြုနိုင်သည်။

၂။ အဖွဲ့ဝင်တစ်နိုင်ငံချင်းသည် ဤစာချုပ်စာတမ်းအား လက်မှတ်ထိုးခြင်း (သို့) အတည်ပြုခြင်းပြုသောအချိန်တွင် (သို့) ၎င်းနောက်ပိုင်းတက်လှမ်းခြင်းတွင် ၎င်းမှ ဤပုဒ်မ အပိုဒ် (၁) ဖြင့် ချည်နှောင်ထားခြင်းရှိသည်ဟု မခံယူကြောင်း ထုတ်ပြန်မှုပြုနိုင်သည်။

၃။ ဤပုဒ်မ၏ အပိုဒ် (၂) အရချွင်းချက်ပြုသော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံခြင်းသည် ၎င်းချွင်းချက်အပေါ် ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ ချွင်းချက်ပြုမှုအား ရုတ်သိမ်းကြောင်း အသိပေးအကြောင်းကြားမှုအား အချိန်မရွေးလုပ်နိုင်သည်။

ပုဒ်မ (၃၀)

အာရပ်၊ တရုတ်၊ အင်္ဂလိပ်၊ ရုရှားနှင့် စပိန်ဘာသာစကားများတို့ဖြင့် တသမတ်တည်းရှိသော ဤစာချုပ်စာတမ်းအား ကုလသမဂ္ဂ အတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ အပ်နှံထားရမည်။

သက်သေရှေ့မှောက်တွင် အောက်လက်မှတ်ရေးထိုးသော အာဏာကုန်လွှဲအပ်ခံရလျှင် ဤစာချုပ်စာတမ်းအား လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ သည်။

'ဒုက္ခသည်အဆင့်အတန်းနှင့် စပ်လျဉ်းသဘောတူညီချက်'

Convention Relating to the status of Refugees

ဒုက္ခသည်အဆင့်အတန်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော သဘောတူညီချက်

စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ--

၁၉၄၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၁၀) ရက်နေ့တွင် အထွေထွေညီလာခံကြီးမှ အတည်ပြုချမှတ်ခဲ့သည့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ် စာတမ်းနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေငြာစာတမ်းပါ လူသားများဆိုင်ရာ အခြေခံအခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်မှုကို ခွဲခြားမှုမရှိပဲ ခံစားခွင့်ရှိသည်ဆိုသည့် အခြေခံများအပေါ် အတည်ပြုခြင်းကို ထောက်ရှုလျက်

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ကြီးအနေနှင့် အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ဤဒုက္ခသည်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုများကို လေးနက်စွာ ဖော်ပြခဲ့ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ လွတ်လပ်ခွင့်များ၊ အခွင့်အရေးများအပေါ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကျင့်သုံးနိုင်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများကို ထောက် ရှုလျက်

ဒုက္ခသည်များ အဆင့်အတန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ယခင်ရှိပြီးသားဖြစ်သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များကို ပြန်လည် ဆန်းစစ်ရန်ပြင် ပိုမိုကျစ်လစ်သိပ်သည်းစေရန်နှင့် သဘောတူညီချက် အသစ်များဖြင့်အစားထိုးရန်လိုအပ်သည်ဆိုသည့်အချက်ကို ထောက်ရှုလျက်

(၎င်းသဘောတူညီချက်များမှပေးသည့် ကာကွယ်မှုများကို တိုးချဲ့နိုင်ရေးအတွက်)

ခိုလှုံခွင့်ပေးခြင်းဖြင့် နိုင်ငံအချို့အပေါ်တွင် သဘောဆောင်သည့် ပြဿနာတစ်ရပ်၏ နေကျပ်ဖွယ်ရာအဖြေကို နိုင်ငံတကာပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုမရှိပဲ မရနိုင်ဆိုသည့်အချက်ကို ထောက်ရှုလျက်

လူမှုရေးနှင့် လူသားချင်းစာနာမှု သဘောဆောင်သည့် ဒုက္ခသည်ပြဿနာကို အသိအမှတ်ပြုသော နိုင်ငံများမှ ယင်းပြဿနာကြောင့် နိုင်ငံအချင်းချင်း တင်းမာမှုများ မဖြစ်ပွားရေးအတွက် မိမိတို့ စွမ်းဆောင်နိုင်သမျှတားဆီးရန်ဆိုသည့် ဆန္ဒသဘောကို ဖော်ပြလျက်

ဒုက္ခသည်များ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု ကြပ်မတ်ရန် လုပ်ငန်းတာဝန်ကို ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးအား ပေးအပ်ထားခြင်းကို သတိမူလျက် ယင်းပြဿနာကို ဖြေရှင်းရာတွင် ထိရောက်၍ ဆက် စပ်ဖော်ဆောင်နိုင်ရေးသည် နိုင်ငံအသီးသီးနှင့် ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးတို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအပေါ်တွင် မူတည် ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုလျက်

အောက်ပါအတိုင်း သဘောတူညီကြပါသည်။

အပိုဒ် (၁)

ဒုက္ခသည်ဝေါဟာရ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်

(က) လက်ရှိသဘောတူညီချက်၏ ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် “ဒုက္ခသည်” ဝေါဟာရသည် အောက်တွင်ဖော်ပြပါ အချက်များ အရ အကျုံးဝင်စေရမည်။

၁။ ၁၉၂၆ ခုနှစ်၊ မေလ (၁၂) ရက်နှင့် ၁၉၂၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီ (၃၀) ရက် (သို့) ၁၉၃၃ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ (၂၈) ရက်နှင့် ၁၉၃၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ (၁၄) ရက် (သို့) အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဒုက္ခသည်အဖွဲ့အစည်း၏ အခြေခံစည်းမျဉ်း တို့အရ ဒုက္ခသည်ဟု သတ်မှတ်ခံရသူ၊

၂။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဒုက္ခသည်အဖွဲ့အစည်းမှ ၎င်း၏လုပ်ငန်းဆောင်တာ ကာလအတွင်း အရည်အချင်းမပြည့်မီဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ဤအခန်းစာပိုဒ် (၂) ပါ အခြေအနေနှင့် ပြည့်စုံသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များအား ဒုက္ခသည်အဆင့် သတ်မှတ်ပေးမှုကို အတားအဆီးမဖြစ်စေရ။

၁၉၅၁ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၁) ရက်နေ့မတိုင်မီ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် အဖြစ်ပျက်များ၏ရလဒ်နှင့် လူမျိုးဘာသာ၊ နိုင်ငံသား၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခု၏ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်မှု၊ နိုင်ငံရေးအယူအဆ စသည့်အခြေအနေများအပေါ် မတရားညှင်းပမ်းနှိက်စက်မှုခံရမည်ကို ခိုင်လုံသောစိုးရိမ်ကြောင့်ကြမ္မာကြောင့်လည်းကောင်း၊ မိမိနိုင်ငံသားဘဝမှ ပြင်ပသို့ရောက်နေသဖြင့် ၎င်းနိုင်ငံ၏ အကာအကွယ်ကို မရယူနိုင်ခြင်း၊ (သို့) အထက်ပါကြောက်ရွံ့မှုများကြောင့် ယင်းအကာအကွယ်ကို ရယူရန်ဆန္ဒမရှိခြင်း၊ (သို့) မိမိနိုင်ငံတွင်းနေရင်း အထက် ပါကြောက်ရွံ့မှုများကြောင့် ယင်းအကာအကွယ်ကို ရယူရန်ဆန္ဒမရှိခြင်း (သို့) မိမိနိုင်ငံအတွင်း ဒေသတွင်းရှိနေသည့် အလားတူ ကြောက် ရွံ့မှုခံစားရမည် အဖြစ်အပျက်များကြောင့် မပြန်လိုဘဲ တိုင်းပြည်ပြင်ပသို့ ရောက်နေပြီး မိမိနိုင်ငံသားအဖြစ်မှ ခံယူထားမှုမရှိသူ၊

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံထက်ပို၍ နိုင်ငံသားအဖြစ် ခံယူထားသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးအတွက် “နိုင်ငံသားဖြစ်သောနိုင်ငံ” ဟူသော အခေါ်အဝေါ်သည် ၎င်းနိုင်ငံသားခံထားသည့် နိုင်ငံတစ်ခုခု၏စီမံခန့်ခွဲမှုကို ငှားပုဂ္ဂိုလ်နေထိုင်သည့် နိုင်ငံတစ်ခုခုမှ ၎င်းကိုယ်တိုင်ခံစားရသည့် စိုးရိမ်ကြောင့် ကြမ္မာများအပေါ် ခိုင်လုံသည့်အကြောင်းပြချက်မရှိဘဲ အကာအကွယ်မဲ့နေသည်ဟု ယူဆ၍မရနိုင်ပါ။

(ခ) (၁) ဤသဘောတူညီချက်အလိုမှာ အခန်း (က)၊ အပိုဒ် (၁) ပါ “၁၉၅၁ ခု ဇန်နဝါရီလ (၁) ရက် နေ့မတိုင်မီက ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အဖြစ်အပျက်” ဆိုသည့်စကားရပ်သည် (က) အရ ၁၉၅၁၊ ဇန်နဝါရီလ (၁)ရက်နေ့မတိုင်မီက ဥရောပတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အဖြစ်အပျက်များ (သို့) (ခ) အရ ၁၉၅၁၊ ဇန်နဝါရီလ (၁) ရက်နေ့မတိုင်မီ ဥရောပ (သို့) အခြားနေရာတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အဖြစ်အပျက်များဟု နားလည်သဘောပေါက်စေရမည်ဖြစ်ပြီး။

(ဂ) အခန်း (က) ပါ သတ်မှတ်ချက် စည်းမျဉ်းများနှင့် ကိုက်ညီသူ မည်သူမဆို အောက်ပါအချက်များနှင့် ငြိစွန်းပါက ဤသဘောတူညီချက်၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုသည် ရပ်တန့်သွားစေရမည်။

၁။ သူသည် ၎င်းနိုင်ငံသားအဖြစ် ခံယူထားသည့် နိုင်ငံ၏ အကာအကွယ်ကို ၎င်း၏ဆန္ဒအရ ပြန်လည်ရယူသွားခြင်း။ (သို့မဟုတ်)

၂။ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု ဆုံးရှုံးသွားပြီးနောက် မိမိသဘောဆန္ဒအရ နိုင်ငံသားအဖြစ် ပြန်လည်ရယူခြင်း။ (သို့မဟုတ်)

၃။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားသစ်အဖြစ် ခံယူရရှိပြီး ယင်းနိုင်ငံ၏ အကာအကွယ်ကို ခံစားနေသူဖြစ်ခြင်း။ (သို့မဟုတ်)

၄။ မိမိစွန့်ခွာခဲ့သော နိုင်ငံသို့ မိမိဆန္ဒအရ ပြန်လည်အခြေချနေထိုင်သူ (သို့) ညှင်းပမ်းနှိက်စက်ခံရမည် စိုးရိမ်သဖြင့် ပြည်ပတွင် ဆက်လက်နေထိုင်သော်လည်း မိမိကိုယ်ကို မိမိ၏နိုင်ငံသားအဖြစ်သာ ပြန်လည်ခံယူထားသူ။ (သို့မဟုတ်)

၅။ ဒုက္ခသည်တစ်ဦးအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရန် ဆက်စပ်သည့်အခြေအနေများ ကုန်ဆုံးသွားသဖြင့် ၎င်းမှ နိုင်ငံသားအဖြစ် ခံယူထားသည့်နိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ဆက်လက်ငြင်းဆန်ရန် မဖြစ်နိုင်သည့် အနေအထားတွင်ရှိသူ။

စာပိုဒ် (က) (ခ) တွင် အကျုံးဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်

ယခင်ညှင်းပမ်းနှိက်စက်မှုမှ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ခိုင်လုံသည့် အကြောင်းပြချက်များကြောင့် မိမိနိုင်ငံ၏ စောင့်ရှောက်မှုကို ငြင်းဆန်သည့် ဒုက္ခသည်တစ်ဦးအတွက် အပိုဒ် (က)(၁) တွင် အကျုံးဝင်သော်လည်း ဤစာပိုဒ်အရ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိခဲ့လျှင် -

(၆) ၎င်းအားဒုက္ခသည်အဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သည့် အကြောင်းအချက်များ ကုန်ဆုံးရပ်တန့်သွားပြီးနောက် မည်သည့်နိုင်ငံသားမှ မဟုတ် တော့ခြင်းကြောင့် ယခင်နေထိုင်ခဲ့သည့်နိုင်ငံသို့ ပြန်သွားနိုင်သူ။ ယခင်ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက်မှု ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် ခိုင်လုံသောအကြောင်း ပြချက်များကြောင့် မိမိနိုင်ငံသို့ ပြန်သွားရန် ငြင်းဆန်သည့် ဒုက္ခသည်အတွက် ပုဒ်မ (က) (၁) တွင်သာ အကျိုးဝင်ပြီး ဤအပိုဒ်အရ အကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိခဲ့လျှင်

(ဃ) ဤသဘောတူညီမှုသည် ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီး၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု (သို့) ထောက်ပံ့ကူညီမှုကို ခံယူနေ သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များမှလွဲ၍ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အကာအကွယ် (သို့) အကူအညီကို လတ်တလော ရယူနေသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် မသက်ဆိုင်စေရ။

အကြောင်းတရားကြောင့် ထိုသို့သောကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု (သို့) ထောက်ပံ့ကူညီမှုများရပ်တန့်သွားသော်လည်း ၎င်း၏အခြေအနေ အဆင့်အတန်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံကြီးမှ လက်ခံအတည်ပြုထားသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် အညီ တိကျစွာဖြေရှင်းသတ်မှတ်မှု မလုပ်နိုင်သေးပါက ယင်းကဲ့သို့ တိကျစွာသတ်မှတ်ပေးနိုင်မှု မရှိသေးခြင်းကြောင့် ဤသဘောတူညီမှု၏ အကျိုးကို ခံစားခွင့်ရှိစေရမည်။

(င) ဤသဘောတူညီမှုသည် မိမိနေထိုင်ခဲ့သည့်နိုင်ငံ၏ အာဏာပိုင်များမှ ၎င်းအားနိုင်ငံသားတယောက်၏ တာဝန်နှင့် အခွင့်အရေးများ ခံစားခွင့်ရှိကြောင်း အသိအမှတ်ပြုခံရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ခွင့်မရှိစေရ။

(စ) အောက်ပါအချက်တစ်ရပ်ရပ်နှင့် ပတ်သက်၍ အလေးအနက်ထားစဉ်းစားရန် အကြောင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များအနေဖြင့် ဤသဘော တူညီချက်ပါ ပြဌာန်းချက်နှင့် မသက်ဆိုင်စေရ။

၁။ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဆန့်ကျင်သောပြစ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်မှု၊ လူသားများနှင့် ဆန့်ကျင်သောပြစ်မှုကဲ့သို့သော ပြစ်မှု များနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတကာဥပဒေဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်များကို ကျူးလွန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ခံရသောသူ။

၂။ ဒုက္ခသည်တစ်ဦးအဖြစ် လက်ခံရန်သဘောတူညီထားသောနိုင်ငံ (သို့) မဆိုလှုံ့သေးမီကာလက ယင်းနိုင်ငံပြင်ပတွင် နိုင်ငံရေးနှင့် မသက်ဆိုင်သည့် ကြီးလေးသောပြစ်မှုတစ်ခုခုကို ကျူးလွန်ခဲ့သူ။

၃။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ ရည်ရွယ်ချက်များ ပြဌာန်းချက်အခြေခံများနှင့် ဆန့်ကျင်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်ကြောင့် အပြစ်ရှိခဲ့ ဖူးသူ။

အပိုဒ် (၂) အထွေထွေ တာဝန်ဝတ္တရားများ

ဒုက္ခသည်တိုင်းသည် ၎င်းတို့ရောက်ရှိနေသည့်နိုင်ငံ၏ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအပြင် public order ရှိရေးအတွက် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများလည်း လိုက်နာရမည်။

အပိုဒ် (၃) ခွဲခြားမှုမရှိရေး

စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် လူမျိုးရေး၊ ဘာသာရေး၊ မူလနိုင်ငံ စသည်ဖြင့်ခွဲခြားမှုမရှိဘဲ ဤသဘောတူညီချက်ပါ ပြဌာန်းချက် များအရ ဒုက္ခသည်အားလုံးအတွက် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုလည်း လိုက်နာရမည်။

အပိုဒ် (၄) ဘာသာရေး

၎င်းတို့နိုင်ငံအတွင်းရှိ ဒုက္ခသည်များအပေါ် ၎င်းတို့နိုင်ငံသားများနည်းတူ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ လွတ်လပ်၍ လက်တွေ့ကျင့်ဆောင်ခွင့်၊ ကလေးငယ်များအတွက် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ လွတ်လပ်စွာ လေ့ကျင့်ပညာပေးခွင့်များ ရှိစေရမည်။

အပိုဒ် (၅) သဘောတူညီချက်အပြင် အချို့အခွင့်အရေးများ

ဤသဘောတူညီချက်မှလွဲ၍ စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုခုမှ ဒုက္ခသည်များအား ပေးထားသည့်အခွင့်အရေးများနှင့် အကျိုးအမြတ်များကို ဤ စာချုပ်ပါအချက်တစ်ချက်က ပျက်ပြယ်စေနိုင်သည်ဟု မမှတ်ယူစေရ။

အပိုဒ် (၆) "အလားတူအခြေအနေများ" ဟူသည့် စကားရပ်

ဤသဘောတူညီချက်၏ ရည်ရွယ်ချက်အလို့ငှာ "အလားတူအခြေအနေများ" စကားရပ်သည် ခေတ္တနေထိုင်မှု၊ နေရပ် ပြုမှုကာလ၏ ကြာရည်နှုန်းနှင့် အခြေအနေဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များ အပါအဝင် ယင်းပုဂ္ဂိုလ်၏ ခံစားခွင့်ရှိသော အခွင့်အရေးများကို ခံစားနိုင်ရန်အတွက်

ဒုက္ခသည်တစ်ဦးအနေဖြင့် ဖြည့်ဆည်းရန်မဖြစ်နိုင်သည့် လိုအပ်ချက်မှတစ်ဆင့် ဒုက္ခသည်မဖြစ်ခြင်းကြောင့်ဟု စောဒကတက်နိုင်သော အခွင့်အရေးများကို ဖြည့်ဆည်းရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

အပိုဒ် (၇) အပြန်အလှန်သဘောတူညီချက် (Reciprocity)

(၁) ဤသဘောတူညီချက်တွင်ပါဝင်သည့် ပိုမို၍ဦးစားပေး ပြဌာန်းထားချက်များအပေါ် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများအနေဖြင့် ဒုက္ခသည် များသို့ နိုင်ငံခြားသားများအပေါ် ယေဘုယျပြုမူဆက်ဆံသကဲ့သို့ ဆက်ဆံပေးရမည်။

(၂) သုံးနှစ်ကြာနေထိုင်ပြီးနောက် ဒုက္ခသည်အားလုံးသည် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများ၏နယ်မြေဒေသအတွင်း ဥပဒေဆိုင်ရာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အပြန်အလှန် (တာဝန်နှင့်ဝတ္တရား၊ ကတိဝတ္တရား) ရှိမှုများ၌ ကင်းလွတ်ခွင့်ကို ခံစားခွင့်ရှိစေရမည်။

(၃) အပြန်အလှန်ကတိကဝတ်မရှိသည့်နိုင်ငံတစ်ခုအတွက် ဤသဘောတူညီချက်အကျိုးသက်ရောက်သည့်နေ့မှစ၍ စာချုပ် ဝင်နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံရှိ ဒုက္ခသည်များ ခံစားပြီးဖြစ်သည့် အခွင့်အရေးနှင့် အကျိုးအမြတ်များကို ဆက်လက်ခံစားခွင့်ပေးရမည်။

(၄) အိမ်ရှင်နိုင်ငံနှင့် ဒုက္ခသည်များအကြား အပြန်အလှန်ကတိကဝတ်မရှိပါက စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများသည် ဒုက္ခသည်များမှ စာပိုဒ် (၂) နှင့် (၃) ပါထက်ကျော်လွန်သော အခွင့်အရေးနှင့် အကျိုးအမြတ်များကို ခံစားနိုင်သည့်အလားအလာကို အထောက်အကူပြုသည့်အနေဖြင့် စဉ်းစားပေးရမည်။ စာပိုဒ်(၂) နှင့် (၃)ပါ အခြေအနေများအတိုင်း မပြည့်စုံသည့် ဒုက္ခ သည်များအတွက် အပြန်အလှန် ကတိကဝတ်မှ ကင်းလွတ်ခွင့် အလားအလာဖြစ်နိုင်မှုကိုလည်း စဉ်းစားပေးရမည်။

အပိုဒ် (၈) သာမန်အခြေအနေနှင့် မဆိုင်သော အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများမှ ကင်းလွတ်ခွင့်

တိုင်းတပါးနိုင်ငံသားများ၏ လူပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာ ပိုင်ဆိုင်သည့်ပစ္စည်း (သို့) အကျိုးစီးပွားများအပေါ် ပြုလုပ်နိုင်သည့် သာမန်အခြေ အနေနှင့် မဆိုင်သော အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ယခင်ဖော်ပြသည့်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားဖြစ်ရုံမျှကြောင့် စာချုပ်ဝင် နိုင်ငံများမှ ထိုသို့သော အရေးယူဆောင်ရွက်မှုကို ဒုက္ခသည်တစ်ဦးအပေါ် အသုံးပြုခွင့်မရှိစေရ။ မိမိနိုင်ငံ၏ ဥပဒေများကြောင့် ဤအပိုဒ်တွင်ဖော်ပြသည့် အထွေထွေအခြေအနေများကို လက်တွေ့အသုံးပြုရန် အတားအဆီးဖြစ်နေပါက စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများသည် ဆီလျော်သည့်ကိစ္စရပ်များတွင် ဒုက္ခသည်များဘက်မှ သက်ညှာထောက်ထားပြီး ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးရမည်။

အပိုဒ် (၉) အရေးယူဆောင်ရွက်မှု

စစ်ဖြစ်ပွားနေသည့်ကာလ (သို့) အရေးကြီးစိုးရိမ်ဖွယ်ရာအခြေအနေထူးခြားသော အခြေအနေတို့အောက်တွင် ဤသဘောတူညီချက် အတွင်းရှိမည်သည့်အချက်ကမျှ စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ ပုဂ္ဂိုလ်သို့ ယင်းနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားလုံခြုံရေးအတွက် အရေးယူဆောင်ရွက်မှု ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်သည်ဟု ယူဆလျှင် ယင်းသို့ပြုလုပ်ခြင်းအပေါ် အတားအဆီးမဖြစ်စေရ။ ထို့အပြင် ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုနိုင်ငံ၏ အမျိုးသား လုံခြုံရေးအလို့ငှာ အရေးယူဆောင်ရွက်မှု၏ ဆက်လက်တည်ရှိမှုကိုလည်း အတားအဆီး မဖြစ်စေရ။

အပိုဒ် (၁၀) ဆက်လက်နေရပ်ပြုမှု (နေထိုင်မှု)

၁) ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း (စစ်ကြောင့်) ၎င်း၏ဆန္ဒကိုဆန့်ကျင်၍ မိမိနိုင်ငံကိုစွန့်ခွာပြီး စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုရှိ နယ်မြေဒေသ အတွင်းရောက်ရှိကာ ထိုနိုင်ငံတွင်နေထိုင်သူ ဒုက္ခသည်အတွက် ၎င်း၏ဆန္ဒမရှိဘဲ ကာလတစ်ခု ယာယီနေထိုင်မှုပြုခြင်းကို ထိုနယ်မြေ ဒေသအတွင်း တရားဝင်နေထိုင်မှု ဖြစ်သည်ဟု သဘောထားရမည်။

၂) ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတစ်ခု၏ နယ်မြေဒေသမှ မိမိသဘောဆန္ဒမပါဘဲ စွန့်ခွာခဲ့ပြီး ဤသဘောတူညီချက် အကျိုးသက်ရောက်မှုမရှိမီ ထိုစာချုပ်ဝင်နိုင်ငံ၏ နယ်မြေဒေသတို့ အမြဲတမ်းအခြေချနေထိုင်ရန်အလို့ငှာ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာလျှင် ဆက်စပ်ပြတ်လပ်မှုမရှိသော နေထိုင်မှုသည် လိုအပ်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်ပါက မိမိသဘောဆန္ဒမပါဘဲ ထိုနယ်မြေဒေသကို မစွန့်ခွာမီနှင့် စွန့်ခွာပြီးကာလ တစ်လျောက်လုံးကို ဆက်စပ်မှုမပြတ်လပ်သည့် ကာလအဖြစ် သတ်မှတ်ရမည်။

အပိုဒ် (၁၁) ဒုက္ခသည်သဘောထားများ

စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အလံကိုလွှင့်ထားသည့် သဘောတူညီချက်တွင် သဘောထားများအဖြစ် ပုံမှန်တာဝန်ထမ်းဆောင်နေကြသော ဒုက္ခသည်များအတွက် ၎င်းတို့မှ စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံနယ်မြေပေါ်တွင် အခြေချမှုအတွက် စာနာထောက်ထားပြီး အထောက်အကူပြုသော စဉ်းစားမှုပေါ်ရမည့်အပြင် ၎င်းတို့အတွက် ခရီးသွားစာရွက်စာတမ်းနှင့် ယာယီပြည်ဝင်ခွင့်များကို အခြားနိုင်ငံသို့ သွားရောက်အခြေချ နေနိုင်ရေးအတွက် အထောက်အကူပြုရန် ထုတ်ပေးရမည်။

အခန်း (၂)

ဥပဒေဆိုင်ရာ အဆင့်အတန်း

အပိုဒ် (၁၂) ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ အဆင့်အတန်း

၁) ဒုက္ခသည်တစ်ဦး၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ အဆင့်အတန်းသည် ၎င်းအမြဲတမ်းနေထိုင်သည့် နိုင်ငံ၏ ဥပဒေစိုးမိုးမှု အောက်တွင်ရှိရမည်။ ၎င်းတွင် အမြဲတမ်းနေထိုင်သည့် နိုင်ငံမရှိပါက ၎င်းနေထိုင်ဆဲဖြစ်သည့် နိုင်ငံ၏ ဥပဒေစိုးမိုးမှုအောက်တွင် ရှိရမည်။

အပိုဒ် (၁၃) မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းနှင့် ပြောင်းရွှေ့နိုင်သောပစ္စည်း

စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများသည် ဒုက္ခသည်တစ်ဦး၏ မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းများနှင့် ရွှေ့နိုင်သောပစ္စည်းများ ရယူပိုင်ခွင့်၊ ယင်းပစ္စည်းနှင့် ဆက်စပ်သည့် အခြားအခွင့်အရေးများ၊ ငှားရမ်းခွင့် အခြားစာချုပ်များနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး တူညီသော အခြေအနေအောက်တွင် မည်သို့ပင် ဖြစ်စေ နိုင်ငံခြားများသို့ပေးသော အခွင့်အရေးများထက်လျော့သော အထောက်အကူပြုနိုင်သမျှပြုသည့် ဆက်ဆံမှုမျိုးပေးရမည်။

အပိုဒ် (၁၄) အနုပညာဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများနှင့် စက်ဝိုင်းဆိုင်ရာပိုင်ဆိုင်သည့်ပစ္စည်း

တီထွင်မှုများ၊ ရေးဆွဲသည့်ပုံစံများ (သို့) ထုတ်လုပ်သည့်ပုံစံများ၊ ကုန်သွယ်ဆိုင်ရာ အမှတ်တံဆိပ်များ၊ ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ အမည်နာမများ၊ စာပိုင်းဆိုင်ရာပိုင်ခွင့်၊ အခွင့်အရေးများ၊ အနုပညာနှင့် သိပ္ပံဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်စပ်ပါဝင်သည့် ကာကွယ်မှုများအတွက် ဒုက္ခသည်တစ်ဦးသည် ၎င်းနေလေ့ရှိသည့်နိုင်ငံက ယင်းနိုင်ငံသားများအား ပေးထားသည့် ကာကွယ်မှုများ နည်းတူ ၎င်းအားပေးရမည်။ အခြားမည်သည့်စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံ၏ နယ်မြေဒေသတွင်မဆို ၎င်းနေလေ့ရှိသည့်နိုင်ငံမှ ယင်းနိုင်ငံသားများအား ထိုနယ်မြေဒေသတွင် ပေးထားသည့် အကာအကွယ်အတိုင်း ၎င်းအားပေးစေရမည်။

အပိုဒ် (၁၅) အဖွဲ့အစည်းဖွဲ့စည်းပိုင်ခွင့်

နိုင်ငံရေးမဟုတ်သော၊ အမြတ်အစွန်းအတွက် ရည်ရွယ်ချက်မရှိသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ ဖွဲ့စည်းဝင်ရောက်ခွင့်နှင့် ပါတ်သက်ပြီး စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများနှင့် မိမိဒေသအတွင်း တရားဝင်နေထိုင်သည့် ဒုက္ခသည်များကိုတူညီသော အခြေအနေအောက်တွင် တိုင်းတစ်ပါး နိုင်ငံတစ်ခုမှ နိုင်ငံခြားသားများအား ပေးထားသည့် အထောက်အကူပြုမှုကဲ့သို့သော ပြုမှုဆက်ဆံမှုများ ပေးစေရမည်။

အပိုဒ် (၁၆) တရားရုံးများအကာအကွယ်ရယူခြင်း

- ၁) ဒုက္ခသည်တစ်ဦးသည် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများအား နယ်မြေဒေသအတွင်းရှိ တရားရုံးများတွင်လွတ်လပ်စွာ ထိတွေ့ခွင့်ရှိစေရမည်။
- ၂) ဒုက္ခသည်တစ်ဦးသည် ဥပဒေဆိုင်ရာအထောက်အကူနှင့် *caution judicatum solvi* မှ ကင်းလွတ်ခွင့်အပါအဝင် တရားရုံး၏ အကာအကွယ်ရယူထိတွေ့ခွင့်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ၎င်းနေရပ်ပြုနေအိမ်ရှိ စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတွင်း ထိုနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားတစ်ဦးခံစားခွင့်ရှိသည့် တူညီသောဆက်ဆံမှုမျိုးကို ခံစားစေရမည်။
- ၃) စာပိုဒ် (၂)ပါကိစ္စများနှင့် ဆက်စပ်ပြီး ဒုက္ခသည်တစ်ဦးအား ဆက်ဆံမှုပြုရာတွင် ၎င်းဒုက္ခသည် နေထိုင်သည့် နေထိုင်မှုပြုသည့် နိုင်ငံတွင်းသာမက အခြားသောနိုင်ငံများတွင်လည်း ၎င်းနေအိမ်ရှိ နေထိုင်မှုပြုသည့် နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားတစ်ဦးအားပေးသည့် ဆက်ဆံမှုမျိုးကိုပေးရမည်။

အခန်း (၃)

အခကြေးငွေရ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ

အပိုဒ် (၁၇) Wag Earning Employment အခကြေးငွေရသော လုပ်ပိုင်ခွင့်များ

၁) အခကြေးငွေလုပ်အကိုင်များ လုပ်ကိုင်ခွင့်ဆက်စပ်ပြီး တူညီသည့်အခြေအနေအောက်တွင် နိုင်ငံခြားတိုင်းရင်းသားများအား ပေးသည့် အထောက်အကူပြုမှု အများဆုံးဖြစ်သော ဆက်ဆံမှုမျိုးကို မိမိတို့နယ်မြေဒေသအတွင်း တရားဝင်နေထိုင်ကြသည့် ဒုက္ခသည်များအား ပေးရမည်။

၂) မည်သည့်အခြေအနေတွင်မဆို မိမိတို့အမျိုးသား အလုပ်ချေးကွက်ကို ကာကွယ်သည့်အနေဖြင့် နိုင်ငံခြားသားများအပေါ်တွင် လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံသားများကို ငှားရမ်းအသုံးပြုရာတွင်လည်းကောင်း သတ်မှတ်ထားသည့် ကန့်သတ်ချုပ်ခြာသော အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများကို စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများအတွက် ဤသဘောတူညီမှု အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိလာသည့် အချိန်တွင် ဒုက္ခသည်တစ်ဦးသည် ထိုကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ထားသော အရေးယူဆောင်ရွက်မှုမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ရရှိပြီးဖြစ်ပါက (သို့) အောက်ပါအချက် တချက်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ပါက ထိုဒုက္ခသည်အပေါ် အသုံးပြုခြင်းမရှိစေရ။

(က) ထိုနိုင်ငံအတွင်း (၃) နှစ်ပြည့်အောင် နေထိုင်မှုပြုပြီးဖြစ်ခြင်း။

(ခ) မိမိနေထိုင်မှုပြုသည့် နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကို ရရှိထားသူ ခင်ပွန်း (သို့) ဇနီးရှိနေခြင်း၊ အကယ်၍ ၎င်းခင်ပွန်း (သို့) ဇနီးအဖြစ်မှ စွန့်လွတ်ပြီးသော ဒုက္ခသည်တစ်ဦးသည် ဤပြဌာန်းချက်၏ အကျိုးကိုခံစားခွင့်မရှိ။

(ဂ) မိမိနေထိုင်မှုပြုနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကိုရရှိထားသူ သားသမီးတစ်ဦး (သို့) ထိုထက်ပို၍ မိမိတို့ရှိနေခြင်း။

၃) စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများသည် အခကြေးငွေအတွက်ဖြစ်သော အလုပ်အကိုင်နှင့်ပတ်သက်၍ ဒုက္ခသည်များ၏ အခွင့်အရေး၊ အထူးသဖြင့် အလုပ်သမားစုဆောင်းရေး အစီအစဉ်အရ (သို့) လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး စီမံချက်အရ တရားဝင်မိမိနိုင်ငံအတွင်းရောက်နေသူ ဒုက္ခသည်များ၏ အခွင့်အရေးများကို မိမိနိုင်ငံသား၏ အခွင့်အရေးများနှင့် တူညီရေးအတွက် စာနာထောက်ထားမှုများဖြင့် စဉ်းစားမှုများ ပြုပေးစေရမည်။

အပိုဒ် (၁၈) ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်း Self – employment

စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများသည် မိမိနိုင်ငံနယ်မြေအတွင်း တရားဝင်ရှိသည့် ဒုက္ခသည်တစ်ဦးအား အထောက်အကူ ပြုနိုင်မှုသော ဆက်ဆံမှုမျိုး ပေးရမည်။ မိမိအစီအစဉ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်သည့် စိုက်ပျိုးရေး၊ စက်မှုလက်မှုနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုဆိုင်ရာ၊ စက်မှုဆိုင်ရာလုပ်ငန်း တည်ဆောက်မှုနှင့် ဆက်နွယ်သည့် အခွင့်အရေး၌ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ တူညီသောအခြေအနေအောက်တွင် နိုင်ငံခြားသားသို့ ယေဘုယျပေးသည့် ဆက်ဆံမှုထက်လျော့နည်းပြီး အထောက်အကူပြုမှုမျိုး မရှိစေရ။

အပိုဒ် (၁၉) အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုခြင်း Liberal Professions

၁) စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုစီသည် မိမိနိုင်ငံရှိ အရည်အသွေးပြည့် အာဏာပိုင်၏ အသိအမှတ်အပြု ဒီပလိုမာလက်မှတ် ကိုင်ဆောင်ထားပြီး တရားဝင်မိမိနိုင်ငံတွင်နေထိုင်လျက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ရန်ဆန္ဒရှိသူ ဒုက္ခသည်အား အထောက်အကူပြုနိုင်သမျှ ပြုသည့် ဆက်ဆံမှုနှင့် မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ တူညီသောအခြေအနေအောက်တွင် နိုင်ငံခြားသားများအား ယေဘုယျပေးသည့် ဆက်ဆံမှုထက် မလျော့သော ဆက်ဆံမှုမျိုးပေးရမည်။

အပိုဒ် (၂၀) အများပြည်သူဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ခံစားခွင့်

စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် မိမိနယ်နိမိတ်အတွင်း ဥပဒေနှင့် အညီနေထိုင်သော ဒုက္ခသည်များအား မိမိနိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားများ ရပိုင်ခွင့် သတ်မှတ်ထားသော အများပြည်သူလူထုအတွက် အထောက်အကူပြုမှုနှင့် ထောက်ပံ့မှုတို့နည်းတူ ရရှိခံစားစေရမည်။

အပိုဒ် (၂၁) အလုပ်သမားဥပဒေပြုခြင်းနှင့် လူမှုဖူလုံရေး

သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံများသည် အောက်ပါကိစ္စများတွင် မိမိနိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားများ ရပိုင်ခွင့်နည်းတူ မိမိနယ်နိမိတ်အတွင်း ဥပဒေအရနေထိုင်သော ဒုက္ခသည်များအားလည်း ရပိုင်ခွင့် (ခံစားပိုင်ခွင့်) ရှိစေရမည်။

(က) ဥပဒေအရ (သို့) ချမှတ်ထားချက်နည်းဥပဒေအရ (သို့) အာဏာပိုင်၏ ထိန်းချုပ်မှုရှိသောကိစ္စများ လုပ်အားအတွက် ပေးဆောင်ရသောဆုငွေ၊ မိသားစုအတွက်ထောက်ပံ့ငွေသည် လုပ်အားအတွက် ပေးဆောင်သော ဆုငွေတွင်ပါရှိပါက ၎င်းအပါအဝင် လုပ်ငန်းခွင်သတ်မှတ်နာရီ၊ အချိန်ပိုအစီအစဉ်အများ လစဉ်အရ အလုပ်အားရက်၊ အိမ်လုပ်ငန်းသတ်မှတ်ထားချက်၊ အလုပ်လုပ်နိုင်ခွင့် သတ်မှတ်နှစ်၊ အလုပ်သင် သင်တန်း၊ အမျိုးသမီးလုပ်ငန်းနှင့် လူငယ်လူရွယ်များအတွက် အလုပ်နှင့် စုပေါင်းအပေး အယူပြုမှုမှ ရရှိသော အမြတ်အစွန်း။

(ခ) အောက်ပါသတ်မှတ်ဘောင်းအတွင်း ကျရောက်သော လူမှုဖူလုံရေး (တရားဝင် သတ်မှတ်ထားသော လုပ်ငန်းခွင် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှု၊ လုပ်ငန်းခွင်ရောဂါဘယ၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်၊ ဖျားနာခြင်း၊ မသန်မစွမ်း၊ အသက်အရွယ်အိုမင်းခြင်း၊ သေဆုံးခြင်း၊ အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ခြင်း၊ မိသားစု တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့် အမျိုးသားဥပဒေ (သို့) ချမှတ်ထားသောနည်းဥပဒေအရ လူမှုဖူလုံရေး အတွက် အကြီးဝင်သော အခြားကြိုတင် သတ်မှတ်ထားချက်များ။

၁။ ရပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးများနှင့် ညှိနှိုင်းသဘောတူညီချက်ဖြင့် အခွင့်အရေးများအတွက် လျော်ကန်သောအစီအစဉ်များ ရှိနေကောင်း ရှိနေမည်။

၂။ နေထိုင်ရသော နိုင်ငံသည် ဥပဒေအရ (သို့) ချမှတ်ထားသော နည်းဥပဒေအရ ခံစားပိုင်ခွင့်များ သို့မဟုတ် အများပြည်သူ ရံပုံ ငွေမှ လုံးဝပေးနိုင်သော ခံစားပိုင်ခွင့်အချို့နှင့် သာမန်ပင်စင် ခံစားပိုင်ခွင့်အတွက် လိုအပ်သော သတ်မှတ်ချက်များ မပြည့်စုံသူများ အတွက် အထူးအစီအစဉ်များအား သတ်မှတ်နိုင်သည်။

၂။ ဒုက္ခသည်တစ်ဦးသည် လုပ်ငန်းခွင့်အတွင်း ထိခိုက်မှုကြောင့် သို့မဟုတ် ရောဂါရရှိမှုကြောင့် သေဆုံးခြင်းအတွက် ရပိုင်ခွင့်လျော် ကြေးငွေသည် ၎င်းခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသူမှ သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုး၊ နိုင်ငံပြင်ပတွင် နေထိုင်မှုကြောင့် ထိခိုက်မှုမရှိစေရ။

၃။ လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ခဲ၏ နိုင်ငံသားများသာလျှင် ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသော၊ ရယူထားသော အခွင့်အရေးနှင့် ညှိနှိုင်းသဘောတူညီ မှုဖြင့် ရရှိသောအခွင့်အရေးနှင့် နွယ်သောလူမှုဖူလုံရေး အကျိုးအမြတ်များအား သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ခြင်းသည် ၎င်းတို့နှင့် ဒုက္ခသည်စပ်ကြား သဘောတူညီမှုအရ (သို့) အနာဂါတ်တွင် ရရှိလာမည် သဘောတူညီမှုအရ ပါတ်သက်နေသော သဘောတူညီမှု များအပေါ် အကျိုးအမြတ်အား ပေးဆောင်ရမည်။

၄။ သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ခြင်းသည် အလားတူသဘောတူမှု အကျိုးအမြတ်အား သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးမှု မပြုသော နိုင်ငံများတွင်ရှိသော ဒုက္ခသည်များသို့ စာနာထောက်ထား စဉ်းစားပြီး တတ်အားသရွေ့ပေးမည်။

အခန်း (၅)

အုပ်ချုပ်ကွပ်ကဲမှုလုပ်ငန်း

ပုဒ်မ (၂၅) အုပ်ချုပ်ကွပ်ကဲမှု အကူအညီထောက်ပံ့မှု

၁။ မိမိ၏ အခွင့်အရေးတရအား ဒုက္ခသည်တစ်ဦးမှ ကျင့်သုံးရာတွင် သာမန်တွင် နိုင်ငံခြားတစ်နိုင်ငံ၏ အာဏာပိုင်အကူအညီကို လိုအပ်ပြီး ယင်းအကူအညီအား ၎င်းဒုက္ခသည်မှ မရနိုင်ပါက ၎င်းနေထိုင်သော သဘောတူညီ လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်သည် ၎င်းအကူ အညီရရှိရေးအတွက် မိမိတို့အာဏာပိုင်များမှလည်းကောင်း၊ (သို့) အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်တစ်ဦးမှလည်းကောင်း စီစဉ်ပေးရ မည်။

၂။ အပိုဒ်ခွဲ (၁) တွင်ဖော်ပြသော အာဏာပိုင်တစ်ဦး (သို့) အာဏာပိုင်များသည် ၎င်းတို့၏ စီမံကွပ်ကဲမှုဖြင့် ခေတ္တလာရောက်သူ ဧည့်သည်တို့အား ပေးနေကြစာရွက်စာတမ်း (သို့) လက်မှတ်များအား ဒုက္ခသည် (သို့) ၎င်းတို့၏ အမျိုးသားအာဏာပိုင်များမှ (သို့ မဟုတ်) မှတဆင့် ပေးပို့ရမည်။ (သို့မဟုတ်) ပေးဆောင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

၃။ ယင်းကဲ့သို့ထုတ်ပေးသော စာရွက်စာတမ်း (သို့) လက်မှတ်များသည် ခေတ္တလာရောက်နေထိုင်သူ ဧည့်သည်များအား ၎င်း တို့အာဏာများမှ (သို့) မှတဆင့် တရားဝင်ထုတ်ပေးသော စာရွက်စာတမ်းများအတိုင်း တည်ရှိနေရမည်ဖြစ်ပြီး အခြားသက်သေ အထောက်အထားမပြနိုင်ပါက ယုံကြည်လက်ခံမှု ပေးရမည်။

၄။ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ လူပုဂ္ဂိုလ်အား အထူးပေးအပ်သော အခွင့်အရေးမှတစ်ပါး အထက်လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် အခကြေး ငွေယူနိုင်သည်။ သို့သော် ယင်းအခကြေးငွေသည် တော်ယုံသင့်ယုံ ဖြစ်ပြီး ၎င်းနှင့်တူညီသော လုပ်ငန်းအတွက် လုပ်ပေးရသော နိုင်ငံ သားတစ်ဦးအတွက် ယူသောအခကြေးငွေနှင့် တူညီရမည်။

၅။ ဤအပိုဒ်မပါ အခွင့်အရေးများသည် အပိုဒ် (၂၅) နှင့် (၂၈) တို့အား ထိပါးခြင်းမရှိစေရ။

အပိုဒ် (၂၆) လွတ်လပ်စွာသွားလာနေထိုင်ခွင့်

သဘောတူလက်မှတ်ထိုး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံချင်းသည် အခြားခေတ္တလာရောက်နေထိုင်သူ ဧည့်သည်များအပေါ် သတ်မှတ်ထားသော နည်းဥပဒေကဲ့သို့ပင် ၎င်းနယ်နိမိတ်အတွင်း ဥပဒေနှင့်အညီ နေထိုင်သော ဒုက္ခသည်များအား နေထိုင်လိုသော အရပ်ရွေးပိုင်ခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်ပေးရမည်။

အပိုင်း (၂၇) သက်သေခံစာရွက်စာတမ်းများ

သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံများသည် သက်တမ်းရှိခရီးသွားလာခွင့် စာရွက်စာတမ်း မကိုင်ဆောင်သူ ဒုက္ခသည်မည်သူမဆို သက်သေခံစာရွက်စာတမ်းများ ထုတ်ပေးရမည်။

အပိုင်း (၂၈) ခရီးသွားလာခွင့်စာရွက်စာတမ်းများ

၁။ သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံများသည် အမျိုးသားလုံခြုံရေးအား ထိပါးစေနိုင်သည့် အကြောင်းအရာများ (သို့မဟုတ်) အများပြည်သူအတွက် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအား အနှောင့်အယှက်ဖြစ်မှုမှတစ်ပါး မိမိနယ်မြေအတွင်း ဥပဒေအရနေထိုင်သော ဒုက္ခသည်များအား နိုင်ငံနယ်နိမိတ်အတွင်း ပြင်ပသို့ထွက်ခွာရန် ခရီးသွားစာရွက်စာတမ်းများ ထုတ်ပေးရမည်။ ယင်းစာရွက်စာတမ်းများ ရရှိသော်လည်း ဤကောင်စီရင်ပါ အခွင့်အရေး စကယ်ဒရားများ တည်မြဲဖြစ်သည်။ သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံများသည် ယင်း နယ်နိမိတ်အတွင်း နေထိုင်သော အခြားဒုက္ခသည်တိုင်းအား ယင်းကဲ့သို့သော ခရီးသွား စာရွက်စာတမ်းများ ထုတ်ပေးနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် မိမိ၏ဥပဒေနှင့်အညီ နေထိုင်သောနိုင်ငံများ ခရီးသွားစာရွက်စာတမ်းအား ရယူနိုင်ခွင့်မရှိသော မိမိနယ်နိမိတ်အတွင်း နေထိုင်သော ဒုက္ခသည်များအား ဦးစားပေးစာနာထောက်ထား စဉ်းစားပေးရမည်။

၂။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုစာချုပ်အရ ဒုက္ခသည်များအတွက် ထုတ်ပေးသော ခရီးသွားလက်မှတ်များအား သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံများသည် ဤပုဒ်မပါ အကြောင်းအရာများအရ ထုတ်ပေးသော ခရီးသွားစာရွက်စာတမ်းများနည်းတူ အသိအမှတ်ပြု လက်ခံရမည်။

အပိုင်း (၂၉) အများပြည်သူ ဘဏ္ဍာအခကြေးငွေ

သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံများသည် တူညီသောအခြေအနေများတွင် မိမိနိုင်ငံသားတို့ထံမှ ကောက်ခံသည့် (သို့) ကောက်ခံနိုင်သည်ထက်ပို၍ ဒုက္ခသည်များထံ အခွန်ကောက်ခြင်း၊ အခကြေးငွေယူခြင်း သို့မဟုတ် အမြတ်တော်ကြေး ကောက်ခံခြင်းမပြုရ။

အပိုင်း (၃၀) ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းပြောင်းရွှေ့ခြင်း

၁။ ဥပဒေနှင့် သတ်မှတ်ပြဌာန်းချက်တို့နှင့် အညီ သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် ဒုက္ခသည်များ ၎င်းတို့နိုင်ငံ နယ်နိမိတ် အတွင်း ယူဆောင်လာသော ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းများအား ၎င်းတို့ အခြေအချနေထိုင်ရန်လက်ခံသော နိုင်ငံသို့ရွှေ့ပြောင်းခွင့် ပေးရမည်။

၂။ သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် ဒုက္ခသည်များ၏ ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းများအား ၎င်းတို့အခြေအချနေထိုင်ရန် လက်ခံသော နိုင်ငံတွင် အသုံးပြုရန်လိုအပ်သည့်အပေါ် ၎င်းတို့အား ရှိရာအရပ်မှ ရွှေ့ပြောင်းပိုင်ခွင့် လျှောက်လွှာအား စာနာထောက်ထားမှု စဉ်းစားပေးမှုပြုရမည်။

အပိုင်း (၃၁) ဥပဒေအရမ မဟုတ်သော ခိုလှုံရာနိုင်ငံအတွင်းရောက်နေသော ဒုက္ခသည်များ

၁။ ပုဒ်မ (၁) အရ ၎င်းတို့အသက်အန္တရာယ် (သို့) လွတ်လပ်မှုတို့အား ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသော အရပ်မှ တိုက်ရိုက်ထွက်လာပြီး မိမိ၏ နယ်မြေအတွင်းသို့ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ ဝင်ရောက်လာသော (သို့) ဝင်ရောက်နေထိုင်သော ဒုက္ခသည်များသည် အချိန်နှောင်းနှေးခြင်းမရှိပဲ အာဏာပိုင်များထံ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် သွားရောက်ပြီး ခိုလှုံသော ဥပဒေမဲ့ခိုးဝင်မှု သို့မဟုတ် ဝင်ရောက်နေထိုင်မှု အကြောင်းအား တင်ပြနိုင်ပါက သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့အပေါ် အပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းမပြုရ။

၂။ သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံများသည် ယင်းဒုက္ခသည်များအား လိုအပ်မှုအပေါ် ၎င်းတို့၏ ကူသန်းသွားလာမှု ချုပ်ချယ်ခြင်းမပြုရ။ ချုပ်ချယ်မှုတို့သည် ဒုက္ခသည်သတ်မှတ်ချက် သတ်မှတ်ပြီးသည့်အထိသာ (သို့) ၎င်းတို့အခြားနိုင်ငံသို့ ဝင်ခွင့်ရရှိသော အခါတွင်သာ သုံးနိုင်သည်။ သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံများသည် ယင်းဒုက္ခသည်များ အခြားနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် အခြေအချနေထိုင်ရန် ကြိုးပမ်းရန်အတွက် သင့်လျော်သော အချိန်ကာလ အတိုင်းအတာတရပ်နှင့် လိုအပ်သော အကူအညီအားလုံးတို့အား ခွင့်ပြုရမည်။

အပိုင်း (၃၂) မောင်းထုတ်ခြင်း

၁။ သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးနှင့် အများပြည်သူဥပဒေစိုးမိုးရေးမှတစ်ပါး ဒုက္ခသည်တစ်ဦးအား မောင်းထုတ်ခြင်းမပြုရ။

၂။ ယင်းဒုက္ခသည်တစ်ဦးအား ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအရ ဆောင်ရွက်ဆုံးဖြတ်မှုဖြင့်သာ မောင်းထုတ်နိုင်သည်။ နိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံမှုမငြိမ်သက်ဖြစ်နေခြင်း အကြောင်းအရာများမှတစ်ပါး ဒုက္ခသည်အား မိမိအပြစ်ရှိကြောင်းနှင့် ယုံကြည်စိတ်ချနိုင်သူ အာဏာပိုင် ရှေ့မှောက် သို့မဟုတ် ယုံကြည်စိတ်ချနိုင်သူအာဏာပိုင်မှ အထူးတာဝန်ပေးသူ တစ်ဦးတစ်ယောက် (သို့) လူ့အချို့ ရှေ့မှောက်တွင် ထုချေပိုင်ခွင့်၊ အယူပိုင်ခွင့်နှင့် ရှေ့နေခေါ်ပိုင်ခွင့်များ ပြုရမည်။

၃။ သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံများသည် ယင်းဒုက္ခသည်တစ်ဦးအား အခြားတစ်နိုင်ငံသို့ တရားဝင်ရောက်ခွင့် ရှာနိုင်ရန် လျော် ကန်သော အချိန်ကာလအား ခွင့်ပြုရမည်။ သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံသည် ယင်းကာလအတွင်း လိုအပ်သော မိမိပြည်တွင်း အခြေအနေအပေါ် လိုအပ်သလို လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် (၃၃) မောင်းထုတ်မှု သို့မဟုတ် ပြန်ပို့မှုအပေါ်တားမြစ်ခြင်း

၁။ မည်သည့်သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံမဆို ဒုက္ခသည်တစ်ဦးအား ၎င်း၏လူမျိုး၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ နိုင်ငံသား၊ သီးခြား လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏ အဖွဲ့ဝင် (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံရေးသဘောထားကြောင့် ၎င်း၏ အသက် (သို့မဟုတ်) လွတ်လပ်မှုအား ခြိမ်းခြောက်မှုရှိသော နယ်ခြား (သို့မဟုတ်) အရပ်ဒေသသို့ မည်သည့်အခြေအနေမျိုးတွင်မဆို မောင်းထုတ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ပြန်ပို့ခြင်း မပြုရ။

၂။ ဤအခွင့်အရေး အကျိုးအမြတ်အား ၎င်းနေထိုင်သော နိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးအား အန္တရာယ်ရှိသည်ဟု ခိုင်လုံသော အထောက် အထားရှိသူဒုက္ခသည် (သို့) တရားဥပဒေနောက်ဆုံးစီရင်ချက်တစ်ရပ်မှ ၎င်းအား ဆိုးဝါးသောအမှုတစ်ခုအား ကျူးလွန်ပြီး ၎င်းနိုင်ငံ အများပြည်သူများအတွက် အန္တရာယ်ရှိသူ ဒုက္ခသည်မှ ခံစားပိုင်ခွင့်မရှိ။

အပိုဒ် (၃၄) နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်း။

သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံများသည် တတ်အားသရွေ့ ဒုက္ခသည်များအား ရောနှော သိမ်းသွင်းခြင်းနှင့် နိုင်ငံသားပြုခြင်း အား အကျိုးဆောင်ပေးရမည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံသား အမြန်ဖြစ်နိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းမှုအဝဝကို ဆောင်ရွက်ပြီး ထိုသို့လုပ်ဆောင်မှုတွင် အခကြေးငွေ ကုန်ကျမှုစရိတ် နည်းနိုင်သမျှနည်းအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

အခန်း (၆)

လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် ကူးပြောင်းရေးကာလ ပြဌာန်းချက်များ

အပိုဒ် (၃၅) အမျိုးသားအာဏာပိုင်များနှင့် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ ပူးတွဲလုပ်ဆောင်ခြင်း

၁။ သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံများသည် ကုလသမဂ္ဂ ဒုက္ခသည်မဟာမင်းကြီးရုံးသော် လည်းကောင်း၊ ၎င်းအား အစားထိုးနိုင် သည့် ကုလသမဂ္ဂ အေဂျင်စီတစ်ခုနှင့် ၎င်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပူးတွဲဆောင်ရွက်ရမည်။ အထူးသဖြင့် ဤကွန်မဲရှင်းပါ ပြဌာန်းချက်များ အကောင်အထည်ဖော်လုပ်ငန်းတွင် ၎င်း၏ကြီးကြပ်မှုတာဝန်အား ချောမောစွာရှိရေးအား လုပ်ဆောင်သည်။

၂။ မဟာမင်းကြီးရုံးမှသော်လည်းကောင်း၊ ၎င်းအားအစားထိုးနိုင်သည့် ကုလသမဂ္ဂ အေဂျင်စီတစ်ခုမှသော်လည်းကောင်း၊ ကုလသမဂ္ဂ အာဏာပိုင်အဖွဲ့သို့ အစီရင်ခံနိုင်ရန်အတွက် သဘောတူလက်မှတ် ရေးထိုးနိုင်ငံများသည် အောက်ပါတို့ တောင်းဆိုလာမှုအပေါ် သင့် လျော်သောပုံစံဖြင့် သတင်းအချက်အလက်နှင့် ကိန်းဂဏန်းများပေးရန် သဘောတူညီရမည်။

- (က) ဒုက္ခသည်များ အခြေအနေ၊
- (ခ) ညီလာခံအား အကောင်အထည်ဖော်လုပ်ဆောင်မှု၊
- (ဂ) ဒုက္ခသည်နှင့် ပတ်သက်သော တည်ဆဲ (သို့မဟုတ်) ရှေ့တွင် ကျင့်သုံးမည့် ဥပဒေများ၊ ပြဌာန်းချက်များနှင့် ကြေငြာ ချက်များ။

အပိုဒ် (၃၆) အမျိုးသားဥပဒေပြုမှု သတင်းအချက်အလက်

သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံများသည် ညီလာခံကို အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ငန်းရေးအတွက် ပြုလုပ်သောဥပဒေများအား ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးထံ အသိပေးရမည်။

အပိုင်း (၃၇) ညီလာခံချက်များနှင့် ဆက်နွယ်မှု

အပိုင်း (၂၈)၊ ပုဒ်မခွဲ (၂) အား ထိခိုက်မှုမရှိစေဘဲ ညီလာခံသည် ဇန်နဝါရီလ (၅) ရက်၊ ၁၉၉၂ မေလ (၃၁) ရက်၊ ၁၉၂၄ ခုနှစ် မေလ (၁၂) ရက်၊ ၁၉၂၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၃၀) ရက်၊ ၁၉၂၈ ခုနှစ် နှင့် ၁၉၃၈ ခုနှစ် ဖွန်လိုင်လ (၃၀) အရိန်းမက်များ လည်းကောင်း၊ ၁၉၃၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ (၂၈) ရက်နှင့် ၁၉၃၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ (၁၀)ရက်နေ့ ညီလာခံကိုလည်း ကောင်း၊ ၁၉၃၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာ (၁၄) ပရိတိုကော်အားလည်းကောင်း၊ ၁၉၄၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ (၁၅) ရက်၊ ၁၉၄၆ ခုနှစ် အကရီးမက်အား လည်းကောင်း အစားထိုးသည်။

အခန်း (၇)

နောက်ဆုံးသဘောတူမှုများ

အပိုင်း (၃၈) အငြင်းပွားပြဿနာဖြေရှင်းမှု

ညီလာခံအပေါ် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုမှုနှင့် လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်မှုများတွင် အဖွဲ့ဝင်အတွင်း အငြင်းပွားမှုဖြစ်လာပြီး အခြားနည်း လမ်းများဖြင့် ပြဿနာဖြေရှင်းမှုမပြုနိုင်ပါက အငြင်းပွားတွင် ပတ်သက်နေသူ တဘက်ဘက်မှ တောင်းဆိုမှုအပေါ် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ခုံရုံးအဖွဲ့သို့ တင်သွားရမည်။

အပိုင်း (၃၉) လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း အသိအမှတ်ပြုခြင်း

၁။ ညီလာခံအား လက်မှတ်ရေးထိုးရန် ၁၉၅၂၊ ဇူလိုင်လ (၂၈) ရက်နေ့တွင် ဂျီနီဗာတွင် ဖွင့်ထားရမည် ဖြစ်ပြီး ထိုနေ့ရက်နောက် ပိုင်းတွင် ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ အပ်နှံထားရမည်။ ၎င်းအား လက်မှတ်ရေးထိုးရန် ၁၉၅၁၊ ဩဂုတ်လ (၂၈) မှ (၃၀) ရက်နေ့များတွင် ကုလသမဂ္ဂဥပဒေပရိုတိုကောလ်တွင် ဖွင့်လှစ်ထားရမည်ဖြစ်ပြီး လက်မှတ်ရေးထိုးရန်အတွက် ကုလသမဂ္ဂချုပ်တွင် ၁၉၅၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ (၁၇) ရက်နေ့မှ (၃၁) ရက်နေ့အထိ ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ထားရမည်။

၂။ ညီလာခံအား ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကိုယ်စားအတွက် (သို့မဟုတ်) ဒုက္ခသည်များနှင့် နိုင်ငံမဲ့လူပုဂ္ဂိုလ်များအရေး အာဏာပိုင်များ ညီလာခံတက်ရောက်ရန် ဖိတ်ကြားခြင်းခံရသော အခြားနိုင်ငံ အဆိုကိုယ်စားအတွက် သို့မဟုတ် အထွေထွေ ညီလာခံ လက်မှတ်ရေးထိုးရန် ဖိတ်ကြားခံရသော နိုင်ငံမှလည်းကောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးရန် ဖွင့်ထားရမည်။ ၎င်းအား အသိ အမှတ်ပြုရမည်ဖြစ်ပြီး အသိအမှတ်ပြုတရားဝင်စာရွက် စာတမ်းအား ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်လက်ထံ အပ်နှံထားရမည်။

၃။ အပိုင်း (၂) တွင်ဖော်ပြသောနိုင်ငံများ Accession ပြုနိုင်ရန် ညီလာခံအား ၁၉၅၁၊ ဇူလိုင်လ(၂၅) ရက်နေ့တွင် ဖွင့်ထားရမည်။ Accession အား ကုလသမဂ္ဂ အတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ တရားဝင်လက်မှတ်ထိုး စာရွက်စာတမ်းဖြင့် ပြုလုပ်နိုင်သည်။

အပိုင်း (၄၀) နယ်မြေနှင့် ပတ်သက်သော အပိုင်း

၁။ လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း၊ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခြင်း Accession အချိန်သည့်နိုင်ငံမဆို ၎င်းပိုင်ဆိုင် နယ်နိမိတ်အားလုံး အတွက် (သို့မဟုတ်) အချို့အဝက်အတွက်ဖြစ်ခြင်းအား ကြေညာနိုင်သည်။ ယင်းကြေညာသည် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံအတွက် ညီလာခံတွင် အကြီးဝင်သောနေ့၌ အတည်ဖြစ်သည်။

၂။ ၎င်းကာလနောက်ပိုင်းတွင် တိုးချဲ့မှုတစ်ခုတရားအား ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်သို့ လိပ်မူသော အသိပေးစာဖြင့် ပြုရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းစာအား ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ် လက်ခံရရှိသော ဆယ့်ကိုးရက်မြောက်နေ့တွင် (သို့မဟုတ်) သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ၏ ညီလာ ခံသို့ ဝင်ရောက်မှုအတည်ဖြစ်သောရက်နေ့ ၎င်းတို့အနက် အောက်ကျသောနေ့သည် အတည်ဖြစ်သည်။

၃။ လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း၊ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခြင်း ကာလတွင် ညီလာခံအကြီးမဝင်သော နယ်မြေများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံချင်းသည် ၎င်းနယ်မြေဒေသများ တိုးချဲ့ပါဝင်လာရေးအတွက် လိုအပ်သောအစီအစဉ်များ ကြံဆစီရင်ရမည်။ ထိုသို့ ဆောင် ရွက်ရာတွင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအရ လိုအပ်ပါက သက်ဆိုင်ရာနယ်မြေများ၏ အစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူမှုကို ရယူရမည်။

အပိုင်း (၄၁) ဖယ်ဒရယ်ဆိုင်ရာအပိုင်း

ဖယ်ဒရယ် (သို့မဟုတ်) တစ်ပြည်ထောင်မဟုတ်သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် အောက်ပါပြဌာန်းချက်များ သက်ဝင်စေရမည်။

(က) ဖယ်ဒရယ် ဥပဒေအာဏာပိုင်၏ ဥပဒေပြုနယ်နိမိတ်နှင့် ပါတ်သက်သော ညီလာပုဒ်များအရေးတွင် ဖယ်ဒရယ်အစိုးရ သည် အခြားဖယ်ဒရယ်မဟုတ်သော နိုင်ငံများနည်းတူ လိုက်နာရန်တာဝန်ရှိသည်။

(ခ) ပြည်နယ်ဥပဒေပြုအာဏာ၊ တိုင်းဥပဒေပြုအာဏာ (သို့မဟုတ်) ကန်တု ဥပဒေပြုအာဏာ ပတ်သက်သောညီလာခံ ပုဒ်မများ အရေးတွင် နိုင်ငံ့စည်းပုံအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ဖယ်ဒရယ်အစိုးရ ဥပဒေပြုပိုင်ခွင့်မရှိဖြစ်ပြီး ဥပဒေပြု အရေးယူရန် လိုအပ်လာပါက ဖယ်ဒရယ်အစိုးရသည် ၎င်းပုဒ်မများအား သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်၊ တိုင်းများသို့ ကန်တုန် အာဏာပိုင်များထံ ထောက်ခံအကြံပြုမှုဖြင့် အစောဆုံးအချိန်ကာလအတွင်း အသိပေးရမည်။

(ဂ) ညီလာခံအဖွဲ့ဝင် ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် အခြားသဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံတစ်ခုခုမ ကုလသမဂ္ဂ အထွေ ထွေအတွင်းရေးမှူးမှတစ်ဆင့် ညီလာခံတွင် မည်သည့်အပိုင်းကိုမဆို လုပ်ဆောင်ရာတွင် ဥပဒေပြုအာဏာ (သို့) အခြား လုပ်ဆောင်မှု အရ ထိရောက်မှု အတိုင်းအတာအပေါ် ထုတ်ပြန်ချက်အား တောင်းခံလာပါက ယင်းဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံသည် ၎င်းဖယ်ဒရယ်နှင့် အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များကျင့်သုံးသော ဥပဒေနှင့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအား ထုတ်ပေးရမည်။

အပိုဒ် (၄၂) ချွင်းချက်

၁။ လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း၊ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခြင်း Accession ပြုသောနေ့တွင် မည်သည့်နိုင်ငံမဆို ညီလာခံပုဒ်မ ၁၊ ၃၊ ၄၊ ၁၆ မှတစ်ပါး ချွင်းချက်များထားနိုင်သည်။

၂။ ဤပုဒ်မ၏ စာပိုဒ် (၁) ပါအရ ချွင်းချက်တစ်ခုခုအား မည်သည့်နိုင်ငံမဆို ၎င်းချွင်းချက်အပေါ် ရုပ်သိမ်းကြောင်းအား အချိန်မရွေး ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ လိပ်မူအကြောင်းကြား ဆက်သွယ်နိုင်သည်။

အပိုဒ် (၄၃) တရားဝင်အတည်ဖြစ်ခြင်း

၁။ ညီလာခံ ပထမအသိအမှတ်ပြုစာရွက်စာတမ်း သို့ Accession ပြုသောနေ့မှ (၁၉) ရက်မြောက်တွင် တရားဝင်အတည်ဖြစ်စေရ မည်။

၂။ ညီလာခံ ပထမ အသိအမှတ်ပြုစာရွက်စာတမ်း (သို့) Accession ပြုရက်နေ့တွင် ညီလာခံအား တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုခြင်း (သို့) Accession လုပ်နိုင်သောနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် ၎င်းနိုင်ငံမှ အသိအမှတ်ပြုစာရွက်စာတမ်း သို့မဟုတ် Accession ပြုမှုတွင် တင်သွင်း သောနေ့ရက်မှ (၁၉) ရက်မြောက်တွင် တရားဝင်အတည်ဖြစ်စေရမည်။

အပိုဒ် (၄၄) ရုပ်သိမ်းခြင်း

၁။ မည်သည့်သဘောတူလက်မှတ်ထိုးနိုင်ငံမဆို ညီလာခံမရုပ်သိမ်းကြောင်း ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေး မှူးချုပ်ထံ လိပ်မူစာရေးသားခြင်း အား မည်သည့်အချိန်တွင်မဆို ပြုနိုင်သည်။

၂။ ယင်းရုပ်သိမ်းခြင်းအား ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်မှ လက်ခံရရှိသောနေ့မှ တစ်နှစ်အချိန်တွင် သက်ဆိုင်ရာ သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံအတွက် အတည်ဖြစ်သည်။

၃။ အပိုဒ် (၄၀) အပေါ် ထုတ်ပြန်ကြေညာမှု (သို့မဟုတ်) အကြောင်းကြားမှုပြုသော မည်သည့်နိုင်ငံမဆို၊ နောင်မည်သည့်ကာလ တွင်မဆို ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ အသိပေးအကြောင်းကြားမှုဖြင့် နယ်မြေတနယ်မြေအပေါ် ညီလာခံသက် ရောက်မှုကာလကုန်ဆုံးကြောင်း အတွင်းရေးမှူးမှ အသိပေးအကြောင်းကြားမှုရရှိသောနေ့မှ တစ်နှစ်ကာလအတွင်း တရားဝင်အတည် ဖြစ်သည်။

အပိုဒ် (၄၅) ပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်း

၁။ မည်သည့်လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ငံမဆို ညီလာခံအား ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန် ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ မည်သည့်အချိန်တွင် မဆို အသိပေးနိုင်သည်။

၂။ ယင်းတောင်းခံလာမှုအား လုပ်ဆောင်ရန်အဆင့်များရှိပါက ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံမှ အကြံပြုမှုပြုရမည်။

အပိုဒ် (၄၆) ကုလသမဂ္ဂ အတွင်းရေးမှူးချုပ်မှ ကြေငြာမှုများပြုခြင်း

ကုလသမဂ္ဂ အတွင်းရေးမှူးချုပ်သည် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအားလုံးနှင့် အပိုဒ် (၃၉) အရ အဖွဲ့ဝင်မဟုတ်သော နိုင်ငံများအား

ဒုက္ခသည်အဆင့်အတန်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော သဘောတူညီချက်

- (က) အပိုဒ် (၁) (ခ) ထုတ်ပြန်ကြေငြာချက်နှင့် အသိပေးကြေညာချက်များ၊
- (ခ) အပိုဒ် (၃၉) အရ လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း၊ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခြင်း Accession လုပ်ခြင်း။
- (ဂ) အပိုဒ် (၄၀) အရ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်များနှင့် အသိပေးကြေညာချက်များ၊
- (ဃ) အပိုဒ် (၄၂) အရ ချွင်းချက်နှင့် ရုပ်သိမ်းခြင်း၊
- (င) အပိုဒ် (၄၃) အရ ညီလာခံတရားဝင်တက်ရောက်သည့်နေ့ရက်၊
- (စ) အပိုဒ်(၄၄) အရ ရုပ်သိမ်းခြင်းနှင့် အသိပေးကြေညာချက်များ၊
- (ဆ) အပိုဒ်(၄၅) အရ ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန် တောင်းခံခြင်းတို့အား အသိပေးရမည်။

ယုံကြည်မှုတရားဝင်လုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးထားခြင်းခံရသော အောက်ပါလက်မှတ်ရေးထိုးသူတို့သည် သက်ဆိုင်ရာ ၎င်းတို့၏ အစိုးရကိုယ်စား ညီလာခံအား လက်မှတ်ရေးထိုးပါသည်။

၁၉၅၂ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၂၈) ရက်နေ့တွင် ဂျီနီဗာမြို့တွင် ဆောင်ရွက်ပြီးစီးကာ စာတမ်းတစ်စုံကိုသာ ထားရှိပြီး အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်နှစ်ဘာသာစလုံး တရားဝင်ဖြစ်ကာ ကုလသမဂ္ဂ စာရွက်စာတမ်းလက်ခံရုံးတွင် သိမ်းဆည်းထားမည်ဖြစ်ပြီး တရားဝင်မိတ္တူအား ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံနှင့် အပိုဒ် (၃၉) အရ အဖွဲ့ဝင်မဟုတ်သော နိုင်ငံများသို့ ဖြန့်ဝေပေးရမည်ဖြစ်သည်။

ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ စာချုပ်

Convention on The Rights of The Child
A/RES/44/24, 20 November 1989

လူ့အခွင့်အရေး ပညာပေးဌာန (မြန်မာနိုင်ငံ)

ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံတွင် ၁၉၈၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ (၂၀) ရက်၌ အတည်ပြုခဲ့၍ ၁၉၉၅ ခုနှစ် အထိ (၁၇၆) နိုင်ငံအပါအဝင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ လက်ရှိအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး စာချုပ်စာတမ်းများအနက် "ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ စာချုပ်" ကို နဝတ မှပါဝင်လက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့သည်။ ကလေးအခွင့်အရေးကို နားလည်သဘောပေါက်ကာ ထိထိရောက်ရောက် ကာ ကွယ် စောင့်ရှောက်နိုင်စေရန်၎င်း၊ နဝတမှာ ကလေးအခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို စနစ်တကျလေ့လာစုဆောင်းကာ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေနှင့် အညီ အရေးယူဆောင်ရွက်နိုင်ရန်လည်းကောင်း၊ ရည်ရွယ်ကာ ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ စာချုပ်တွင် ပါဝင်သောအဓိက ပြဌာန်းချက်များကို မြန်မာနိုင်ငံရှေ့နေများ ကောင်စီမှ ဘာသာပြန်ဆိုအပ်ပါသည်။

“နိဒါန်း”

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းတွင် ကုလသမဂ္ဂ အတိအလင်းဖော်ပြခဲ့သော ‘ကလေးများသည် အထူးဂရုစိုက်မှုနှင့် ကူညီစောင့်ရှောက်မှုကို ရယူခံပိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။’ ဟူသည်ကို နှလုံးသွင်း၍ လည်းကောင်း

အထူးသဖြင့် ကလေးများပါဝင်သော မိသားစုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အခြေခံဖြစ်သည်။ မိသားစုသည် မိသားစုဝင်များ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုများအတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဖြစ်သည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ တာဝန်များကို ပြည့်ဝစွာထမ်းဆောင်နိုင်ရန်အတွက် မိသားစုကို လိုအပ်သော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပေးအပ်ရမည် ဟူသည်တို့ကို ယုံကြည်စွာဖြင့် လည်းကောင်း

ကလေးများ၏ ကိုယ်ရည်ကိုသွေး တိုးတက်မှုအတွက် ကလေးများသည် ပျော်ရွှင်မှု၊ ချစ်ခြင်း မေတ္တာနားလည်မှုတို့လွှမ်းမိုးသော မိသားစုတို့ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ကြီးပြင်းလေ့လာသင့်ကြောင်းကို အသိအမှတ်ပြု၍ လည်းကောင်း

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရှိကလေးများ အထူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးစနစ်များရှိကလေးများ လူနေမှုဘဝ တိုးတက်ရေးအတွက် နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၏ အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍကို အသိအမှတ်ပြုလျက် ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အောက်ပါအချက်တို့ကို လိုက်နာရန် သဘောတူအပ်ပါသည်။

ပုဒ်မ (၁)

ကလေးဆိုသည်မှာ အသက် (၁၈) နှစ်အောက်အရွယ်ရှိသော လူသားတိုင်းကို ဆိုလိုသည်။

ပုဒ်မ (၂)

ကလေးများကို ၎င်းတို့၏မိဘ (သို့) တရားဝင်အုပ်ထိန်းသူ၏ လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ လိင်၊ ဘာသာစကား၊ ဘာသာရေး၊ နိုင်ငံရေး သို့မဟုတ် လူမှုရေးအရ မြစ်၊ ပစ္စည်း၊ မစွမ်းဆောင်နိုင်မှု၊ မွေးဖွားခြင်းနှင့် အခြားအဆင့်အတန်းတို့ ခွဲခြားခြင်းမရှိစေပဲ လေးစားရမည်။ ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို အာမခံချက်ပေးရမည်။

ပုဒ်မ (၇)

ကလေးများကို မွေးဖွားပြီးလျှင်ပြီးခြင်း မှတ်ပုံတင်ရမည်။ မွေးဖွားပြီးချိန်မှစ၍ အမည်တစ်ခုနှင့် အမျိုးသားတရပ်ရပ်အဖြစ် အသိအမှတ် ပြုခံပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးရှိစေရမည်။

ပုဒ်မ (၉)

မိဘများမှ ကလေးများကို လျစ်လျူရှုထားခြင်း (သို့) ကလေးအခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခြင်းတို့ကြောင့် ကလေး၏ အကျိုး စီးပွားအတွက် ဥပဒေပြဌာန်းချက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ ခွဲခွာနေထိုင်စေခြင်းမှလွှဲ၍ ကလေးများဆန္ဒနှင့် ဆန့်ကျင်ကာ ၎င်းတို့၏မိဘများနှင့် ခွဲခွာစေခြင်းကို မပြုစေရ။

ပုဒ်မ (၁၀)

နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်သို့ ကလေးများကို ပြန်လမ်းမရှိပို့ဆောင်ခြင်းနှင့် လျှို့ဝှက်စွာ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်းတို့ကို တိုက်ဖျက်ရမည်။

ပုဒ်မ (၁၃)

ကလေးများသည် သတင်းအချက်အလက်များ၊ အတွေးအခေါ်အယူအဆများကို နယ်ပယ်ပိုင်းခြားကန့်သတ်မှုမရှိစေဘဲ ရှာဖွေခွင့်၊ လက်ခံခွင့်၊ နှုတ်ခွင့်ဖြစ်စေ၊ ပန်းချီ၊ ကာတွန်းပုံသဏ္ဍာန်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကလေးများ ရွေးချယ်သော အခြားသော ရုပ်၊ သံ စာနယ်ဇင်း တစ်ခုခုဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ၎င်းတို့၏ တွေးခေါ်စဉ်းစားချက်များကို လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။

ပုဒ်မ (၁၄)

ကလေးများ၏ အရည်အသွေး တဖြေးဖြေးတိုးတက်မှုရှိစေရန် မိဘများမှ ကလေးများသို့ ဆုံးမသွန်သင်ရမည့် အခွင့်အရေးများနှင့် တာဝန်များကို လေးစားရမည်။

ပုဒ်မ (၁၆)

ကလေး၏ဂုဏ်သိက္ခာ၊ ကောင်းသောဂုဏ်သတင်းကို ဥပဒေနှင့် အညီမဟုတ်သောနည်းနှင့် မထိပါးစေရ။ ၎င်း၏ စာပေးစာယူ၊ နေအိမ်၊ မိသားစုဘဝ၊ လွတ်လပ်ချမ်းမြေ့စွာ နေထိုင်မှုတို့ကို ဥပဒေနှင့်အညီ မဟုတ်သောနည်းနှင့် မနှောင့်ယှက်စေရ။

ပုဒ်မ(၁၈)

၁။ မိဘနှစ်ဦးစလုံးသည် သို့မဟုတ် တရားဝင်အုပ်ထိန်းသူသည် ၎င်းကလေး၏ တိုးတက်မှုနှင့် ကောင်းမွန်စွာ ကြီးပြင်းလာမှုအတွက် အခြေခံအားဖြင့် တာဝန်ရှိကြသည်။ ကလေးအတွက် အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားဖြစ်စေရေးသည် ၎င်းတို့၏ အခြေခံအကျဆုံးသော စိုးရိမ်မှုဖြစ်စေရမည်။

၂။ ကလေးများ၏ အခွင့်အရေးကို အာမခံရန်နှင့် တိုးတက်စေရန်အတွက် မိဘများနှင့် တရားဝင်ထိန်းသူများက ကလေးများ မွေးမြူစောင့်ရှောက်မှုကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ကူညီမှုပေးအပ်ရမည်။ ကလေးများကို စောင့်ရှောက်ရန်အတွက် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ အထောက်အပံ့ပစ္စည်းများ အသင်းအဖွဲ့များ၏ တိုးတက်မှုကို အာမခံရမည်။

၃။ အလုပ်လုပ်လျက်ရှိသော ကလေးမိဘများသည် ကလေးစောင့်ရှောက်ရေးဌာနများ၏ အကူအညီနှင့် ထောက်ပံ့ပစ္စည်းများ ရယူခံစားပိုင်ခွင့်ကို အာမခံရန် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော လုပ်ငန်းများလုပ်ဆောင်ရမည်။

ပုဒ်မ(၁၉)

မိဘ (သို့မဟုတ်) တရားဝင်အုပ်ထိန်းသူ (သို့မဟုတ်) အခြားပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးမှ စောင့်ရှောက်ထားစဉ်အတွင်း ကလေးများ လိင်အရ မတရားပြုကျင့်ခံရခြင်းအပါအဝင် လုပ်အားကို ခေါင်းပုံဖြတ်ခံရခြင်း၊ မလျော်စွာဆက်ဆံခံခြင်း၊ ဥပက္ခာပြုလျစ်လျူရှုခံရခြင်း၊ ရုပ်ပိုင်း (သို့) စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်နှိပ်စက်ခံရခြင်းတို့ ကာကွယ်ရန် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ဥပဒေပြုရေး၊ စီမံအုပ်ချုပ်ရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ပညာရေးလုပ်ငန်းဆောင်တာများကို လုပ်ဆောင်ရမည်။

ပုဒ်မ (၂၁)

ကလေးများမွေးစားခြင်းစနစ်ကို အသိအမှတ်ပြုသော ခွင့်ပြုသောတိုင်းပြည်များသည် ကလေးအတွက် အကောင်းဆုံး အကျိုးစီးပွားကို အဓိကထားစဉ်းစားကာ အာမခံရမည်။

ပုဒ်မ (၂၂)

ကလေး၏မိဘ (သို့မဟုတ်) အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦး အတူတကွပါရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မပါရှိသည်ဖြစ်စေ၊ ဒုက္ခသည် အဆင့်အတန်းကို တောင်းခံလျှက်ရှိသော ကလေးတစ်ဦးဦးဖြစ်စေ၊ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုနှင့် လူမှုရေးအကူအညီများ ရရှိခံစားစေရမည်။

ပုဒ်မ (၂၃)

စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ (သို့မဟုတ်) ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရ ချို့တဲ့သောကလေးများ၏ ဘဝသာယာချမ်းမြေ့မှုရှိစေရေးကို တိုင်းပြည်များက အသိအမှတ်ပြုရမည်။ ယင်းမှာ ၎င်းတို့၏ တက်ကြွသောပူးပေါင်း ပါဝင်မှုအတွက် လိုအပ်သည်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

ပုဒ်မ (၂၄)

ဖျားနာရောဂါကုသမှုအတွက် လိုအပ်ချက်များဖြည့်ဆည်းခြင်း၊ ပြန်လည်ကျန်းမာလာစေရန် ပြုစုပေးခြင်းတို့အပါအဝင် ကလေးများ ကျန်းမာရေးအရ အမြင့်မားဆုံးစောင့်ရှောက်မှုကို ခံယူပိုင်ခွင့် အသိအမှတ်ပြုရမည်။ မည်သည့်ကလေးမျှ ၎င်းအခွင့်အရေးထိပါးခံရခြင်း မခံရစေရန် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းရမည်။

အထူးသဖြင့်---

- က) မွေးကင်းစနှင့် ကလေးသေနန်းကို အနိမ့်ဆုံးသို့လျှော့ကျစေရန်၊
- ခ) အခြေခံကျန်းမာရေး ဂရုစိုက်မှုနှင့် လိုအပ်သော ဆေးဝါးအကူအညီဖြည့်ပေးမှုကို အာမခံရန်၊
- ဂ) အာဟာရဓါတ်ချို့တဲ့မှုနှင့် ရောဂါဘယများကို တိုက်ဖျက်ရန်၊
- ဃ) ကလေးမိခင်များအတွက် မမွေးဖွားမီနှင့် မွေးဖွားပြီး၌ သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု လုပ်ဆောင်ပေးရန်၊
- င) ကလေးကျန်းမာရေးနှင့် အာဟာရဓါတ်ပြည့်ဖြိုးရေး၊ မိခင်နို့တိုက်ကျွေးခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးရရှိရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းမှု၊ မတော်တဆ ထိခိုက်မှုများကို ကာကွယ်ခြင်းအပါအဝင် မိဘများနှင့် ကလေးများအတွက် ကျန်းမာရေးအခြေခံဗဟုသုတများဖြည့်ပေးရန် စသည်တို့ကိုလုပ်ဆောင်ရမည်။

ပုဒ်မ (၂၇)

၁။ ကလေး၏ ရုပ်ပိုင်း၊ စိတ်ပိုင်း၊ အကျင့်စာရိတ္တပိုင်းနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် ညီမျှသော လူနေမှုအဆင့်အတန်း ခံစားပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုရမည်။

၂။ မိဘများ (သို့မဟုတ်) ကလေးအတွက်တာဝန်ရှိသော အခြားသူများသည် မိမိတို့စွမ်းဆောင်နိုင်မှုနှင့် ငွေကြေး ရှာဖွေနိုင်မှုအပေါ်တွင် အခြေပြုလျက် ကလေး၏ တိုးတက်မှုအတွက် လိုအပ်သော လူနေမှုဘဝအခြေအနေကို အာမခံရန် အခြေခံအားဖြင့် တာဝန်ရှိသည်။

၃။ တိုင်းပြည်များသည် မိမိတို့၏အခြေအနေ၊ ရုပ်ဝတ္ထုအကန့်အသတ်တို့နှင့် လိုက်လျောစွာ အထူးသဖြင့် အာဟာရဓါတ်ပြည့်ဝရေး၊

အဝတ်အထည်နှင့် နေအိမ်တို့အတွက် ကလေး၏မိဘများနှင့် ကလေးအတွက် တာဝန်ရှိသူများအား ကူညီနိုင်ရန် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရမည်။

ပုဒ်မ (၂၈)

တူညီသောအခွင့်အရေးအခြေခံအပေါ်တွင် ကလေးများ၏ ပညာသင်ကြားခွင့်ကို အသိအမှတ် ပြုရမည်။အထူးသဖြင့်

- က) ကလေးအားလုံးအတွက် အခမဲ့မသင်မနေရ မူလတန်းပညာရေးကို ဖော်ဆောင်ရမည်။
- ခ) အထွေထွေနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ပညာရေးအပါအဝင် ဒုတိယအဆင့် ပညာရေးပုံ သဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုး တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အားပေးရမည်။ ကလေးတိုင်း တက်ရောက်သင်ကြားနိုင်ခွင့်ရစေရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရမည်။ လိုအပ်လျှင် ငွေကြေးအရ ထောက်ပံ့ကူညီမှုနှင့် အခမဲ့ပညာရေး အစပျိုးဖော်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် သင့်တင့် လျောက်ပတ်သော လုပ်ငန်းများဖြင့် လုပ်ဆောင်ရမည်။
- ဂ) အရည်အချင်းပေါ်မူ၍ အထက်တန်းပညာသင်ကြားခွင့်ရစေရန် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော နည်းလမ်းများဖြင့် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရမည်။
- ဃ) ပညာရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ သတင်းအချက်နှင့် လမ်းညွှန်မှုများကို ကလေးများအားလုံး ရယူနိုင်ရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရမည်။
- င) ကျောင်းများသို့ ပုံမှန်တက်ရောက်သင်ကြားနိုင်ရေးနှင့် ကျောင်းထွက်နှုန်းကျဆင်းရေးအတွက် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

ပုဒ်မ (၃၀)

လူမျိုးရေး၊ ဘာသာရေး၊ ဘာသာစကားနှင့် မူရင်းဌာနဇစ်မြစ်အရ၊ လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားများ တည်ရှိသော နိုင်ငံများတွင် ယင်းလူနည်းစုတိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုဝင်ကလေးအနေဖြင့် ၎င်း၏လူမျိုးစုဝင်များနှင့် ဆက်ဆံနေထိုင်ရာတွင် ၎င်းတို့၏ ဘာသာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတို့ကို ကျင့်သုံးခွင့်၊ ဘာသာစာပေကို အသုံးပြုခွင့်ရှိစေရမည်။

ပုဒ်မ (၃၁)

ကလေး၏ပညာရေး (သို့မဟုတ်) ကျန်းမာရေး (သို့မဟုတ်) ရုပ်ပိုင်း၊ စိတ်ပိုင်း၊ စာရိတ္တပိုင်း (သို့) လူမှုရေးဆိုင်ရာ တိုးတက်မှု ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေသော၊ ထိခိုက်စေသောလုပ်ငန်းများ၊ လုပ်ကိုင်စေခြင်း (သို့မဟုတ်) စီးပွားရေးအရ ခေါင်းပုံဖြတ်ခံခြင်းတို့မှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရမည်။ ယင်းကိုဖော်ဆောင်နိုင်ရန်

- က) ကလေးများလုပ်ငန်းခွင်သို့ ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နိုင်သော အနိမ့်ဆုံးအသက်အရွယ်ကို ပြဌာန်းပေးရမည်။
- ခ) ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နိုင်သော လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေ၊ အလုပ်ချိန်နာရီတို့ကို သတ်မှတ်ပေးရမည်။

ပုဒ်မ (၃၃)

ကလေးများမူယစ်ဆေးဝါးကို တရားမဝင်သုံးစွဲခြင်း မူးယစ်ဆေးဝါးထုတ်လုပ်မှုနှင့် ကူးသန်း ရောင်းဝယ်မှုများတွင် ကလေးများကို အသုံးပြုခြင်းတို့မှ ကာကွယ်ရန် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ဥပဒေပြုရေး၊ စီမံခန့်ခွဲရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ပညာရေး လုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ရမည်။

ပုဒ်မ (၃၄)

ကလေးများကို လိင်ဆက်ဆံမှုဆိုင်ရာ ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ မဖွယ်မရာပြုကျင့်ခြင်းတို့မှ ကာကွယ်ရမည်။ ၎င်းတို့မှာ

- က) တရားမဝင်သော လိင်ဆက်ဆံမှုပြုလုပ်ရန် ကလေးကိုသွေးဆောင်ဖြားယောက်ခြင်း၊ ဒြမ်းခြောက်ခြင်း၊
- ခ) ပြည့်တန်ဆာအဖြစ် သွတ်သွင်းခြင်း (သို့မဟုတ်) ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်သော အခြားသောလိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပြုကျင့်မှုများပြုလုပ်စေ၍ ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း။

ပုဒ်မ (၃၇)

မည်သည့်ကလေးများကိုမျှ ရက်စက်၍ လူဂုဏ်သိက္ခာငြိုးနှမ်းသေးသိမ်သော ပြစ်ဒဏ်မျိုးမပေးရ။ ပြုမူဆက်ဆံခြင်းမျိုး မလုပ်ရ။ အသက် ၁၈ နှစ်အောက်အရွယ်ကလေးများ ကျူးလွန်သောပြစ်မှုများအတွက် တသက်တကျွန်း ထောင်ဒဏ်ကျခံစေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ငွေဒဏ်ကျခံစေခြင်းသော်လည်းကောင်း မပြုရ။

ပုဒ်မ (၃၈)

တိုင်းပြည်များသည် အသက် (၁၅) နှစ်မပြည့်သေးသောကလေးများကို စစ်မှုထမ်းဆောင်စေခြင်းမပြုရ။ စစ်မှုထမ်းအဖြစ် စစ်သားစုဆောင်းရာတွင် အသက် (၁၅) နှစ်မပြည့်သေးလျှင် အသက်ကြီးဆုံးသူများကို ဦးစားပေးရွေးချယ်ခေါ်ယူရမည်။

ပုဒ်မ (၄၀)

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသော ကလေးငယ်တိုင်းသည်။

- က) ဥပဒေနှင့် အညီပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း မခံရသေးမျှကာလပတ်လုံး အပြစ်မရှိကြောင်းမှတ်ယူရမည်။
- ခ) ကလေးအပေါ်စွဲဆိုသော ပြစ်မှုကို ၎င်းကိုယ်တိုင်သို့ ဖြစ်စေ၊ ၎င်း၏မိဘ (သို့မဟုတ်) တရားဝင် အုပ်ထိန်းသူရှိမှ တဆင့် ဖြစ်စေ၊ တိုက်ရိုက်နှင့် အမြန်ဆုံးအကြောင်းကြား အသိပေးရမည်။
- ဂ) ၎င်း၏အပြုအမူကို ဥပဒေနှင့်အညီ စစ်ဆေးကြားနာသည့် လွတ်လပ်သော၊ အရည်အသွေးပြည့်ဝသော ဘက်လိုက်မှုကင်းသော အာဏာပိုင် (သို့) တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့တစ်ခုမှ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာခြင်း မရှိစေဘဲ၊ စီရင်ဆုံးဖြတ်စေရမည်။
- ဃ) အပြစ်ရှိကြောင်း ဖြောင့်ဆိုချက်ကိုဖြစ်စေ၊ သက်သေခံချက်ကိုဖြစ်စေ၊ ပေးအပ်ရန်အတင်းကြပ်ပြုခြင်းမရှိစေရ။
- င) ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေကို ကျူးလွန်ဖောက်ဖျက်ကြောင်း စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ခြင်းခံရလျှင် အထက်အဆင့်မြင့်သော တရားရုံးက ဥပဒေနှင့်အညီ ယင်းဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းရှိစေရမည်။
- စ) ကလေးသည် တရားရုံးတွင်အသုံးပြုသော ဘာသာစကားပြန်၏ အကူအညီကို အခမဲ့ရယူခွင့်ရှိစေရမည်။

တရားစီရင်ရေးစနစ်၏ လွတ်လပ်မှုဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ

၁၉၈၅ ဩဂုတ်လ ၂၆ ရက်နေ့တွင် မီလန်မြို့၌ကျင်းပသော ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများကို အရေးယူခြင်းနှင့် ပြစ်မှုများကို ကာကွယ်တားဆီးခြင်းဆိုင်ရာ ခုနစ်ကြိမ်မြောက် ကုလသမဂ္ဂညီလာခံမှ ၁၉၈၅၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ဆုံးဖြတ်ချက် အမှတ် ၄၀/၁၄၆ ဖြင့်၎င်း၊ ၁၉၈၅ နိုဝင်ဘာ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ဆုံးဖြတ်ချက်အမှတ် ၄၀/၃၂ ဖြင့် ၎င်းအောက်ပါ အခြေခံမူများကို ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံမှ ပြဌာန်းအတည်ပြုခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိပြည်သူများ၊ ဥပဒေရေးရာမိတ်ဆွေများ၊ လေ့လာနိုင်ရန်နှင့် လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံရှေ့နေများကောင်စီမှ ဘာသာပြန်ဆိုဖြန့်ချိပါသည်။

တရားစီရင်ရေး၏လွတ်လပ်မှု

၁။ လွတ်လပ်သော တရားစီရင်ရေးကို နိုင်ငံတော်ကအာမခံ၍ ဥပဒေ(သို့) အခြေခံဥပဒေတွင် ပြဌာန်းရမည်။ လွတ်လပ်သော တရားစီရင်ရေးကိုလိုက်နာရန်မှာ အစိုးရများနှင့် အခြားအသင်းအဖွဲ့များ၏တာဝန်ဖြစ်သည်။

၂။ မည်သို့အကြောင်းပြချက်ကြောင့်ဖြစ်စေ၊ မည်သည့်အသိုင်းအဝိုင်းမှဖြစ်စေ တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်းဖိအားပေးခြင်း၊ ဖြားယောင်းသွေးဆောင်ခြင်း၊ မလျော်ကြံ့ဇာသုံးခြင်း၊ ကန့်သတ်ခြင်းစသည့် တစ်စုံတရာမရှိစေဘဲ အမှုများကို အချက်အလက်အပေါ်တွင်အခြေခံ၍ ဘက်လိုက်ခြင်းကင်းစွာ ဥပဒေနှင့်အညီစစ်ဆေးစီရင်ရမည်။

၃။ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာသဘောသဘာဝနှင့် အကျုံးဝင်သက်ဆိုင်သော ပြဿနာရပ်များအားလုံးတွင် တရားစီရင်ရေးအရ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိစေရမည်။ မှုခင်းတစ်ခုသည် သတ်မှတ်ပြဌာန်းထားသော ဥပဒေနှင့်အညီ စီရင်ပိုင်ခွင့်အားကျရောက်လျှင် ယင်းမှုခင်းကိုဆုံးဖြတ်ရန် သီးသန့်အာဏာရှိစေရမည်။

၄။ တရားရုံးမှစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းမရှိစေရ။ တရားစီရင်မှုကို သင့်တင့်လျှောက်ပတ်ခြင်းမရှိသော (သို့မဟုတ်) အခွင့်အာဏာရှိသော ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းမရှိစေရ။ သို့ရာတွင်ဤအခြေခံမူသည် ဥပဒေနှင့်အညီစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော အာဏာပိုင်များက ပြစ်ဒဏ်ကိုလျှော့ပေါ့ခြင်း၊ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းတို့နှင့် မသက်ဆိုင်စေရ။

၅။ လူတိုင်းသည် သတ်မှတ်ပြဌာန်းထားသော ဥပဒေရေးရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ကျင့်သုံးသည့် ခုံရုံးများ (သို့မဟုတ်) သာမန် တရားရုံးများတွင် အမှုစစ်ဆေးခံပိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာရုံးများ (သို့မဟုတ်) သာမန်တရားရုံးများ ပိုင်ဆိုင်သော စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကိုဖယ်ရှားရန် သတ်မှတ်ပြဌာန်းထားသောဥပဒေ ရေးရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ကျင့်သုံးခြင်း မပြုသည့်ခုံရုံးများ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်းမပြုရ။

၆။ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာမူခင်းများကို မျှတစွာကိုင်သွယ်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် အမှုသည်များ၏အခွင့်အရေးများကို လေးစားရန်မှာ လွတ်လပ်သော တရားစီရင်ရေး၏အခြေခံမူဖြစ်သည်။

၇။ တရားစီရင်ရေးစနစ် အဆင်ပြေစွာလုပ်ငန်းလည်ပတ်နိုင်စေရန် လုံလောက်သော ဘဏ္ဍာငွေကြေးထောက်ပံ့ရန်မှာ နိုင်ငံတစ်ခု ချင်းစီ၏တာဝန်ဖြစ်သည်။

အကျဉ်းသားများကို ပြုမူဆက်ဆံရန် အနိမ့်ဆုံး
စည်းမျဉ်းသတ်မှတ်ချက်

Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners

Adopted by the First UN Congress on the Prevention of Crime and the treatment of offenders, held at Geneva in 1955, and approved by economic and social council resolutions 663 (XXIV) of 31 July 1957 and 2076 of 13 May 1977.

အပိုင်း(၁)

အခြေခံမူ

အပိုင်း (၆)

အောက်ဖော်ပြပါစည်းမျဉ်းများကို ဘက်လိုက်ခြင်းမရှိစေဘဲ (impartially) ကျင့်သုံးရမည်။ လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ လိင်၊ ဘာသာစကား၊ ဘာသာရေး၊ နိုင်ငံရေး (သို့) လူမှုရေးဇစ်မြစ်၊ ပစ္စည်းဥစ္စာ၊ မွေးဖွားခြင်းနှင့် အခြားအဆင့်အတန်းတို့ ခွဲခြားခြင်းမရှိစေရ။

အပိုင်း (၇)

(၁) လူများကိုချုပ်နှောင်ထားရာနေရာတွင် မှတ်ပုံတင်စာအုပ်ထားရမည်။

- (က) အကျဉ်းသား၏ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာ (သို့) သီးခြားဖြစ်မှု (identity) နှင့်ပါတ်သက်သော အချက်အလက်များ။
- (ခ) ချုပ်နှောင်ထောင်ချသည့်အကြောင်း။
- (ဂ) စတင်ချုပ်နှောင်၊ ပြန်လွှတ်သည့်နေ့ရက်၊ နာရီ။

ခွဲခြားခြင်း

အပိုင်း (၈)

- (က) ယောက်ျားနှင့်မိန်းမများကို သီးခြားဖြစ်သော အဆောက်အဦများတွင် ထားရှိရမည်။
- (ခ) အမှုစစ်ဆေးနေဆဲ အကျဉ်းသားများနှင့် ပြစ်ဒဏ်စီရင်ပြီးသော ထောင်ကျများကို ခွဲခြားထားရမည်။
- (ဂ) အကြွေးငွေနှင့် အခြားတရားကြောင်းဆိုင်ရာ ထောင်ကျသူများနှင့် ရာဇဝတ်မှုကြောင့် ထောင်ကျသူများကို ခွဲခြားထားရမည်။
- (ဃ) ငယ်ရွယ်သောအကျဉ်းသားများကို လူကြီးများနှင့်ခွဲခြားထားရမည်။

နေရာထိုင်ခင်း

အပိုင်း (၉)

- (၁) အိပ်ယာနေရာသည် တယောက်ချင်းစီအတွက်အခန်းများဖြစ်လျှင် အကျဉ်းသားတဦးချင်းစီသည် ၎င်းအခန်းတွင် အိပ်စေရမည်။ အိပ်ခန်းတခန်းတွင် အကျဉ်းသားနှစ်ဦး အိပ်ခြင်းမျိုးမဖြစ်စေရန် ဂရုပြုရမည်။
- (၂) အဆောင်များအသုံးပြုလျှင် တဦးနှင့်တစ်ဦးပေါင်းသင်းနေထိုင်ရန် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အကျဉ်းသားများကို ဂရုတစိုက်ရွေးချယ်ရမည်။
- (၃) အကျဉ်းသားများအတွက် အသုံးပြုသောနေရာထိုင်ခင်း၊ အထူးသဖြင့် အိပ်ယာနေရာသည် ကျန်းမာရေးနှင့် ညီမျှရမည်။ ရာသီဥတုနှင့် ဆီလျော်ရမည်။ လေဝင်လေထွက်၊ အလင်းရောင်၊ ကြမ်းပြင် အကျယ်အဝန်းတို့သည် သင့်တင့်လျော်ကန်မှု ရှိရမည်။

အပိုင်း (၁၀)

အကျဉ်းသားများနေထိုင် အလုပ်လုပ်သောနေရာအားလုံးတွင်

က) ပြုတင်းပေါက်များသည် အကျဉ်းသားများအား သဘာဝအလင်းရောင်ဖြင့် စာဖတ်ရန်၊ အလုပ်လုပ်ရန်၊ လေကောင်းလေသန့်ထွက်ရန် လုံလောက်သော အကျယ်အဝန်းရှိရမည်။

အပိုင်း (၁၁)

က) သဘာဝမဟုတ်သော အလင်းရောင်သည် မျက်စိကိုမထိခိုက်စေဘဲ စာဖတ်နိုင်၊ အလုပ်လုပ်နိုင်သော အလင်းရောင်ဖြစ်စေရမည်။

အပိုင်း (၁၂)

လုံလောက်စွာရေချိုးနိုင်ရန် စီစဉ်ပေးရမည်။ ရာသီဥတု၊ ပထဝီအနေအထားတို့နှင့် လိုက်လျောစွာ ကျန်းမာရေးအတွက် လိုအပ်သလို ရံဖန်ရံခါ ရေချိုးနိုင်ရမည်။ မပူလွန်မအေးလွန်သော ရာသီတွင် အနည်းဆုံး တပါတ်တကြိမ် ရေချိုးခွင့်ရှိစေရမည်။

တကိုယ်ရေ သန့်ရှင်းရေး

အပိုင်း (၁၅)

ကျန်းမာရေးနှင့် သန့်ရှင်းရေးအတွက် လိုအပ်သော ရေနံနှင့် အိမ်သာသုံးပစ္စည်းများ စီစဉ်ပေးရမည်။

အပိုင်း (၁၆)

ရုပ်ရည်သွင်ပြင်ကြည့်ကောင်းစေရန် ဆံပင်နှင့် မုတ်ဆိတ်မွှေးများပြုပြင်နိုင်ရေးအတွက် လိုအပ်သောပစ္စည်းများ ဖြည့်ဆည်းပေးရမည်။ ယောက်ျားများ ပုံမှန်မုတ်ဆိတ်ရိတ်ခွင့်ပြုရမည်။

အဝတ်အစားနှင့် အိပ်ရာခင်း

အပိုင်း (၁၇)

၁။ ကိုယ်ပိုင်အဝတ်အစားဝတ်ခွင့်မပြုသော အကျဉ်းသားတိုင်းအတွက် ကျန်းမာရေး၊ ရာသီဥတုတို့နှင့် လိုက်လျောညီထွေ ရှိစေရမည့် အဝတ်အစားများ ပေးအပ်ရမည်။ ၎င်းတို့သည် အရှက်ရစေသော၊ ဂုဏ်သိက္ခာထိခိုက်စေသော အဝတ်အစားမျိုးမဖြစ်ရ။

၂။ အဝတ်အစားအားလုံးသည် သန့်ရှင်းရမည်။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ ထိန်းသိမ်းထားရမည်။

၃။ အကျဉ်းသားကို အကျဉ်းထောင်အပြင်သို့ ထုတ်သည့်အခါတိုင်း ၎င်း၏ကိုယ်ပိုင်အဝတ်အစားကို ဝတ်ခွင့်ပေးရမည်။ (သို့) အခြားရိုးရိအဝတ်အစားကို ဝတ်ခွင့်ပေးရမည်။

အပိုင်း (၁၉)

ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်နှင့်အညီ အကျဉ်းသားတိုင်းကို သီးခြားကုတင်၊ သန့်ရှင်း၍ ကောင်းမွန်စွာ ထိန်းသိမ်းထားသော အိပ်ယာခင်းများ ပေးအပ်ရမည်။ သန့်ရှင်းစေရန် မကြာခဏလဲပေးရမည်။

အပိုင်း (၂၀)

၁။ ကျန်းမာရေးနှင့် ခွန်အားအတွက် လုံလောက်သော အာဟာရဓါတ်ရှိသည့် အစားအသောက်ကို ပုံမှန်အချိန်တွင် ကျွေးမွေးရမည်။

၂။ လိုအပ်သောအခါတိုင်းတွင် သောက်ရေသောက်ခွင့်ရှိစေရမည်။

လေ့ကျင့်ခန်းနှင့် အားကစား

အပိုင်း (၂၁)

အပြင်တွင် အလုပ်မလုပ်ရသော အကျဉ်းသားတိုင်းသည် ရာသီဥတုနှင့်ပြုလျှင် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော လေ့ကျင့်ခန်းကို တစ်နေ့

လျှင် အနည်းဆုံးတစ်နာရီ လုပ်ခွင့်ပြုရန်။

ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ ကုသမှု

အပိုဒ် (၂၂)

၁။ အကျဉ်းစခန်းတိုင်းတွင် အရည်အချင်းနှင့်ပြည့်စုံသောဆေးဘက်ဆိုင်ရာအရာရှိ အနည်းဆုံး တစ်ဦးရှိရမည်။

၂။ အထူးကုသမှုလိုသော ဖျားနာသည့်အကျဉ်းသားများကို အရပ်ဖက်ဆိုင်ရာဆေးရုံများသို့ Specialized Institution သို့ ပို့ဆောင်ရမည်။

အပိုဒ် (၂၃)

၁။ အမျိုးသမီးအကျဉ်းစခန်းတွင် မမွေးဖွားမီနှင့် မွေးဖွားပြီးနောက် ပြုစုစောင့်ရှောက်နိုင်ရန် သီးသန့်နေရာရှိရမည်။ ကလေးကို အကျဉ်းထောင်အတွင်းတွင် မွေးဖွားခဲ့လျှင် ယင်းအချက်ကို ၎င်း၏မွေးစာရင်း (Birth Certificate) တွင် ဖော်ပြခြင်းမပြုရ။

အပိုဒ် (၂၄)

အကျဉ်းသားကို လက်ခံပြီးလျှင်ပြီးခြင်း တတ်နိုင်သမျှအမြန်ဆုံး ဆေးဖက်ဆိုင်ရာအရာရှိသည် ဆေးစစ်မှုပြုလုပ်ရမည်။ ၎င်းနောက်ပိုင်းလိုအပ်သောအခါတွင်လည်း ဆေးစစ်မှုပြုလုပ်ရမည်။

အပိုဒ် (၂၅)

၁။ ဆေးဖက်ဆိုင်ရာအရာရှိသည် အကျဉ်းသားများ၏ စိတ်ပိုင်းနှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာကျန်းမာရေးကို ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ရမည်။ ဖျားနာသူအားလုံး ကြည့်ရှုရမည်။

၂။ အကျဉ်းသား၏ ရုပ်ပိုင်း (သို့) စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးအခြေအနေသည် အကျဉ်းထောင်၏ အခြေအနေ တရပ်ရပ်ကြောင့် သော်လည်းကောင်း အကျဉ်းထောင်တွင် ဆက်လက်နေထိုင်ခြင်းအားဖြင့် အခြေအနေဆိုးရွားလာမည်ဟု တွေ့ရှိလျှင်သော် လည်းကောင်း ဆေးဖက်ဆိုင်ရာအရာရှိသည် အကျဉ်းထောင်ညွှန်ကြားရေးမှူးထံ တင်ပြရမည်။

စည်းကမ်းနှင့် အပြစ်ပေးခြင်း

အပိုဒ် (၃၀)

၁။ ဥပဒေ (သို့) စည်းမျဉ်းဥပဒေ (Regulation) ပြဌာန်းချက်များနှင့် ဆန့်ကျင်၍ အကျဉ်းသားကိုအပြစ်ပေးရ။ တူညီသောပြစ်မှုအတွက် နှစ်ကြိမ်အပြစ်ပေးရ။

၂။ အကျဉ်းသားကို ၎င်းအပေါ်စွဲဆိုသောအမှုနှင့် ပတ်သက်၍ အသိမပေးပဲ ခုခံချေပခွင့် သင့်တင့်လျှောက်ပတ်စွာမပေးဘဲ အပြစ်ပေးရ။ အခွင့်ရအာဏာပိုင်သည် မှုခင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စနစ်တကျ ဆောင်ရွက်ရမည်။

အပိုဒ် (၃၁)

စည်းကမ်းနှင့်သက်ဆိုင်သောပြစ်မှုများကို ပြစ်ဒဏ်စီရင်ရာတွင် ရိုက်နှိပ်ခြင်း၊ အမှောင်ခန်းထဲတွင် ထားခြင်းနှင့် ရက်စက်သော၊ လူမဆန်သော၊ လူဂုဏ်သိက္ခာကို ထိခိုက်စေသော ပြစ်ဒဏ်မျိုးမပေးရန် လုံးဝတားမြစ်သည်။

အပိုဒ် (၃၂)

၁။ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာအရာရှိက အကျဉ်းသားကိုစစ်ဆေးပြီးနောက် စာဖြင့်ရေးသား၍ ထောက်ခံခြင်းမပြုလုပ်လျှင် အစားအသောက် လျော့ချခြင်း (သို့) အခန်းကျဉ်းတွင် သပိတ်မှောက်ထားခြင်းမျိုး ပြစ်ဒဏ်များ မပေးရ။

၂။ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာအရာရှိသည် အထက်ပါအပြစ်မျိုးခံစားနေရသော အကျဉ်းသားများထံ နေ့စဉ်လည်ပတ်ရမည်။ အကျဉ်းသား၏ စိတ်ပိုင်း (သို့) ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအခြေအနေအရ ပြစ်ဒဏ်ကို ပြောင်းလဲရန် (သို့) အဆုံးသတ်ရန်လိုသည်ဟု ယူဆလျှင် ညွှန်ကြား

ရေးမှူးထံ အကြံပေးရမည်။

ချုပ်နှောင်သော ပစ္စည်းများ

အပိုဒ် (၃၃)

၁။ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ (သို့) အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်၏ရှေ့သို့ အကျဉ်းသားကို တင်ပို့ရန်ရှိလျှင် လွှဲပြောင်းပို့ဆောင်နေစဉ် ကာလအတွင်း ထွက်ပြေးခြင်းမှကာကွယ်ရန်သော်လည်းကောင်း။

၂။ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ အရာရှိ၏ ညွှန်ကြားချက်အရ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ အကြောင်းပြချက်အရသော်လည်းကောင်း။

၃။ အကျဉ်းသားကိုယ်တိုင် မိမိကိုယ်မိမိ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရစေခြင်း၊ အခြားသူကိုထိခိုက် ဒဏ်ရာရစေခြင်း (သို့) ပစ္စည်းများ ပျက်စီးစေခြင်းမှ ကာကွယ်ရန်အခြားနည်းဖြင့် ထိန်းချုပ်သော နည်းလမ်းများသည် မအောင်မြင်လျှင် ညွှန်ကြားရေးမှူး၏ အမိန့်အရသော်လည်းကောင်း အခြားအချုပ်အနှောင် ပစ္စည်းများကိုသုံးစွဲနိုင်သည်။

အကျဉ်းသားကို အသိပေးခြင်းနှင့် အကျဉ်းသားမှ တိုင်တန်းခြင်း

အပိုဒ် (၃၅)

၁။ အကျဉ်းထောင်၏ဘဝကို လိုက်လျောညီထွေစွာ နေတတ်စေရန်နှင့် ၎င်း၏အခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်များကို နားလည်သဘောပေါက်စေရန် အကျဉ်းထောင်၏စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ သတင်းရယူနိုင်မှုနည်းလမ်းများ၊ တိုင်တန်းပုံနည်းလမ်းများအား အကျဉ်းသား တိုင်းကို အကျဉ်းသားထောင်မှ လက်ခံသောအခါတွင် စာဖြင့်ရေးသားထားသော သတင်းအချက်အလက်အား ပေးအပ်ရမည်။

အပိုဒ် (၃၆)

၁။ အကျဉ်းသားတိုင်းသည် ဗဟိုအကျဉ်းထောင်အုပ်ချုပ်ရေးဌာန (သို့) တရားစီရင်ရေးအာဏာပိုင် (သို့) အခြားအာဏာပိုင်များထံသို့ တရားဝင်လမ်းကြောင်းမှ တိုင်တန်းရန် (သို့) မေတ္တာရပ်ခံရန် ခွင့်ပြုရမည်။

ပြင်ပကမ္ဘာနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း

အပိုဒ် (၃၇)

အကျဉ်းသားများကို လိုအပ်သောကြီးကြပ်မှုအောက်တွင် ၎င်းတို့၏မိသားစုမိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများ ပုံမှန်လာရောက် လည်ပတ်ခြင်း၊ စာပေးစာယူပြုလုပ်ခြင်းတို့ကို ခွင့်ပြုရမည်။

အပိုဒ် (၃၈)

၁။ နိုင်ငံခြားသားအကျဉ်းသားများအား ၎င်းတို့နိုင်ငံ၏ သံတမန်ဆိုင်ရာအရာရှိများနှင့် ဆက်သွယ်ရန် စီရင်ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

၂။ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံတွင် ၎င်းတို့၏သံတမန်ဆိုင်ရာအရာရှိများ မရှိသောအကျဉ်းသားများ(သို့) ဒုက္ခသည်များ (သို့) နိုင်ငံမဲ့သူများအား ၎င်းတို့အကျိုးစီးပွားအတွက် တာဝန်ယူသောနိုင်ငံ၏ သံတမန်ဆိုင်ရာ အရာရှိများနှင့် ဆက်သွယ်ရန် (To Communicate With The Diplomatic Representative of The State Which Take Charge of Their interest).

ဤကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ကာကွယ်ရန် တာဝန်ရှိသော အမျိုးသား (အစိုးရ) အာဏာပိုင် (သို့) နိုင်ငံအာဏာပိုင်များနှင့် ဆက်သွယ်ရန် (To Communicate with and national or international author task is to protect such person) ခွင့်ပြု၍ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

အပိုဒ် (၃၉)

အကျဉ်းသားများအား သတင်းစာများဖတ်ခြင်းဖြင့် အခါအားလျော်စွာ (သို့) အထူးထုတ်ဝေသော စာစောင်များ ဖတ်ခြင်းဖြစ်စေ၊ ဆွေး

အကျဉ်းသားများကိုပြုမူဆက်ဆံရန် အနိမ့်ဆုံးစည်းမျဉ်းသတ်မှတ်ချက်

နွေးဟောပြောခြင်းများကို နားထောင်ခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကြိုးမဲ့အသံလွှင့်ခြင်းများကို နားထောင်ခြင်းဖြစ်စေ အရေးကြီးသော သတင်းများကို ပုံမှန်ကြားသိစေရမည်။

စာအုပ်များ

အပိုဒ် (၄၀)

အကျဉ်းထောင်တိုင်းတွင် အကျဉ်းသားအမျိုးအစားအားလုံး အသုံးပြုနိုင်ရန်အတွက် စာကြည့်တိုက်တခုထားရှိရမည်။ စာအုပ်များ လုံလောက်စွာထားရှိရမည်။ ၎င်းတို့ကိုအပြည့်အဝအသုံးချရန် အကျဉ်းသားများကို အားပေးရမည်။

အကျဉ်းသားများ၏ ပစ္စည်းကိုထိန်းသိမ်းထားခြင်း

အပိုဒ် (၄၁)

၁။ အကျဉ်းထောင်၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအရ လယ်ဝယ်ထားရှိရန် ခွင့်မပြုသောငွေကြေး၊ အဝတ်အစား၊ အဖိုးတန်ပစ္စည်းများနှင့် အခြားပစ္စည်းများအားလုံးကို လုံခြုံစွာထိန်းသိမ်းရှိရမည်။

၂။ အကျဉ်းသားများကို ပြန်လွှတ်ချိန်တွင် ယင်းပစ္စည်းအားလုံးကို ပြန်လည်ပေးအပ်ရမည်။ (ခြွင်းချက် -)

သေဆုံးခြင်း၊ ဖျားနာခြင်း၊ လွှဲပြောင်းခြင်းတို့အတွက် အသိပေးအကြောင်းကြားခြင်း

အပိုဒ် (၄၄)

၁။ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာဆေးဝါးကုသမှုခံရန်အတွက် အခြားအကျဉ်းထောင်တခုသို့ ရွှေ့ပြောင်းလျှင်ဖြစ်စေ၊ အပြင်းအထန် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရလျှင်ဖြစ်စေ၊ အပြင်းအထန်ဖျားနာလျှင်ဖြစ်စေ၊ သေဆုံးလျှင်ဖြစ်စေ အကျဉ်းထောင်ညွှန်ကြားရေးမှူးသည် အကျဉ်းသား၏ဇနီး (သို့) ခင်ပွန်းအနီးစပ်ဆုံးဆွေမျိုး၊ မသေခင်က အကျဉ်းသားမှ ရွေးချယ်အဆိုပြုထားသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ချက်ချင်းအကြောင်းကြားရမည်။

၂။ မိမိထောင်ချခံရခြင်း(သို့) အခြားထောင်တခုသို့ရွှေ့ပြောင်းခံရခြင်းတို့အတွက် အကျဉ်းသားတိုင်းသည် မိမိ၏မိသားစုထံ အကြောင်းကြားပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။

အကျဉ်းသားများကို ရွှေ့ပြောင်းခြင်း

အပိုဒ် (၄၅)

၁။ အကျဉ်းသားများကို အကျဉ်းထောင်သို့ (သို့) အကျဉ်းထောင်မှရွှေ့ပြောင်းသောအခါ ပြည်သူလူထု မြင်ကွင်းမှ တတ်နိုင်သမျှ အနည်းဆုံးဖြစ်စေရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရမည်။ ပြည်သူလူထု၏ မေးမြန်းစုံစမ်းခြင်း၊ ဖော်ကားခြင်းတို့မှ ကာကွယ်ရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

၂။ မလုံလောက်သောလေဝင်လေထွက်၊ အလင်းရောင် (သို့) မလိုလားအပ်သော ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အခက်အခဲဖြစ်စေမည့် သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်းကို တားမြစ်သည်။

တရားခွင့်စောင့်ဆိုင်းလျှက်ရှိသော (သို့) ဖမ်းဆီးခြင်းခံရသော အကျဉ်းသားများ

အပိုဒ်(၈၄)

၁။ ရဲမှ (သို့) ထောင်မှ ပြစ်မှုဆိုင်ရာစွပ်စွဲချက်တခုခုဖြင့် ဖမ်းဆီးခြင်းခံရသူများ (သို့) ထောင်သွင်းအကျဉ်းချခံရသူများကို တရားရုံးမှမစစ်ဆေးရသေးလျှင်၊ စီရင်ချက်ချမှတ်ခြင်းမခံရသေးလျှင် ၎င်းတို့ကို စစ်ဆေးစီရင်ခြင်း မခံရသေးသော အကျဉ်းသားများ (Un-

tried Prisoner) ဟုခေါ်သည်။

၂။ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ခြင်းမခံရသော အကျဉ်းသားများအား အပြစ်မရှိကြောင်း ယူဆ၍ ပြုမူဆက်ဆံရမည်။

အပိုင်း (၈၅)

၁။ စစ်ဆေးစီရင်ခြင်းမခံရသေးသော အကျဉ်းသားများကို ထောင်ကျများနှင့် ခွဲခြားထားရမည်။

၂။ ငယ်ရွယ်၍ စစ်ဆေးစီရင်ခြင်းမခံရသေးသော အကျဉ်းသားများကို လူကြီးများနှင့် ခွဲခြားချုပ်နှောင်ထားရမည်။

အပိုင်း (၈၆)

တရားစီရင်ခြင်းမခံရသေးသော အကျဉ်းသားများသည် သီးခြားဖြစ်သောအခန်းများထဲတွင် တဦးတည်း အိပ်စေရမည်။

အပိုင်း (၈၇)

အကျဉ်းထောင်တည်ငြိမ်မှုအတွက် လိုက်လျောညီထွေရှိစေမည့် အကန့်အသတ်များအတွင်းတွင် စစ်ဆေးစီရင်ခြင်းမခံရသေးသော အကျဉ်းသားများသည် အာဏာပိုင်များထံမှတစ်ဆင့်ဖြစ်စေ၊ ၎င်း၏ မိသားစုသူငယ်ချင်းများထံမှ ဖြစ်စေ၊ ၎င်းတို့၏ စားစရိတ်ဖြင့် ပြင်ပမှ အစားအသောက်များကို ရယူခွင့်ရှိစေရမည်။ သို့မဟုတ်လျှင် ထောင်အာဏာပိုင်များက ၎င်းတို့၏ အစားအသောက်ဖြင့် ကျွေးမွေးရမည်။

အပိုင်း (၈၈)

၁။ စစ်ဆေးစီရင်ခြင်းမခံရသေးသော အကျဉ်းသားများ၏ အဝတ်အစားများသည် သန့်ရှင်း၍ သင့်လျော်လျှင် ၎င်းတို့၏ အဝတ်အစားများကို ဝတ်ဆင်ခွင့်ပြုရမည်။

၂။ အကယ်၍ ၎င်းသည်အကျဉ်းထောင်အဝတ်အစားများကိုဝတ်ဆင်လျှင် ထောင်ကျများဝတ်သည့် အဝတ်အစားများနှင့် ခြားနားစေရမည်။

အပိုင်း (၈၉)

စစ်ဆေးစီရင်ခြင်းမခံရသေးသောအကျဉ်းသားများကို အလုပ်လုပ်ခွင့်အတွက် ကမ်းလှမ်းရမည်။ သို့ရာတွင် လိုအပ်ချက်ကြောင့် မဖြစ်စေရ။ အကယ်၍ ၎င်းကအလုပ်လုပ်ရန် ရွေးချယ်လျှင် လုပ်ခငွေပေးအပ်ရမည်။

အပိုင်း (၉၀)

အကျဉ်းထောင်၏ တရားမျှတစွာ အုပ်ချုပ်ရေး၊ လုံခြုံရေးနှင့် တည်ငြိမ်ရေးတို့ကို အဟန့်အတားမဖြစ်စေပဲ အကျဉ်းသားသည် မိမိ စားစရိတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ စားစရိတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ စာအုပ်များ၊ သတင်းစာများ၊ စာရေးကိရိယာများနှင့် အခြားပစ္စည်းများကို ရယူခွင့်ရှိစေရမည်။

အပိုင်း (၉၁)

စစ်ဆေးစီရင်ခြင်းမခံရသေးသော အကျဉ်းသားအနေဖြင့် ခိုင်လုံသောအကြောင်းပြချက်နှင့် လျှောက်ထားလာ၍ ကုန်ကျစရိတ်ကို လည်း ပေးဆောင်နိုင်လျှင် ၎င်း၏ ကိုယ်ပိုင်ဆရာဝန် (သို့) သွားစိုက်ဆရာဝန် လာရောက်ကုသမှုကို ခံယူခွင့်ရှိစေရမည်။

အပိုင်း (၉၂)

စစ်ဆေးစီရင်ခြင်း မခံရသေးသောအကျဉ်းသားမှ ၎င်းဖမ်းဆီးခြင်းခံရခြင်း ကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ၎င်း၏မိသားစုထံသို့ ချက်ချင်း အကြောင်းကြားခွင့် ပြုရမည်။ အကျဉ်းထောင်၏အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားမျှတမှု၊ လုံခြုံရေးနှင့် တည်ငြိမ်မှုရှိရေးအတွက် ကန့်သတ်ကြီးကြပ်မှုများအောက်တွင် အကျဉ်းသား၏ မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများက ဆက်သွယ်ခြင်း လက်ခံတွေ့ဆုံခြင်း ပြုနိုင်စေရန် လိုအပ်သည်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရမည်။

အပိုဒ် (၉၃)

ခုခံချေပနိုင်စေရန် ရည်ရွယ်လျက် စစ်ဆေးစီရင်ခြင်း မခံရသေးသော အကျဉ်းသားကို ဖြစ်နိုင်သော အခြေအနေရှိလျှင် ဥပဒေ ရေးရာ အကူအညီကို အခမဲ့ယူနိုင်စေရန် လျှောက်ထားခွင့်ပြုရမည်။ အတွင်းရေးကိစ္စ ညွှန်ကြားချက်များပေးကာ မှုခင်းတွင် ခုခံနိုင်ရေး အတွက် ပြင်ဆင်ရန် ၎င်း၏ရှေ့နေကို လက်ခံတွေ့ဆုံခွင့်ပေးရမည်။ ၎င်းတို့အား လုပ်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် ၎င်းက ဆန္ဒရှိလျှင် စာရေး ကိရိယာပစ္စည်းများ ပေးအပ်ရမည်။ အကျဉ်းသားနှင့် ရှေ့နေတွေ့ဆုံခြင်းသည်၊ ရဲ (သို့) ထောင်အရာရှိ မြင်နိုင်သောနေရာတွင် ဖြစ်ရမည်။ သို့ရာတွင် ကြားနိုင်သောနေရာမဖြစ်စေရ။